

muusika

Nr 4
aprill
2011
hind 2.20 €
(34.42-)

“Eesti fest”
Londonis

Peterburi
Jaani kiriku
avamisest

Raivo
Tafenau

Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia kontserdid

APRILLIS

2. aprill kell 15.00

Tallinna Linnamuuseum
EMTA trubaduudid Linnamuuseumis
Dotsent Heiki Mätliku KITARRI eriala üliõpilased

3. aprill kell 14.00

Tallinna Rootsi-Mihkli kirik
EMTA keelpilliosakonna üliõpilaste kontsert
Johann Sebastian Bachi muusikast

3. aprill kell 16.00

EMTA kammersaal
Professor Urmas Vulbi VIIULIKLASS

5. aprill kell 18.00

EMTA orelisaal
KAMMERKONTSERT
Ivi Ots (viul), Aarne Ots (trompet), Barbora Rihova
(klaver, Tšehhi), Jaan Kapp (klaver)

6. aprill kell 18.00

EMTA orelisaal
KÜLALISKONTSERT
Jenny Metsälä (flööt, Soome), Olli Hyrynen (kitarr,
Soome)

11. aprill kell 17.00

EMTA kammersaal
KÜLALISKONTSERT
Romeo Ciuffa (plokkflööt, Itaalia),
Imbi Tarum (klavessiin)

11. aprill kell 19.00

EMTA kammersaal
KÜLALISKONTSERT
Risto-Matti Marin (klaver, Soome)

12. aprill kell 18.00

EMTA kammersaal
Lembit Orgse KLAVERIKLASS

13. aprill kell 19.00

EMTA kammersaal
EMTA bigbändi ja Otsa kooli bibändi ühiskontsert

16. aprill kell 14.00

EMTA orelisaal
EMTA orel – 10 aastat
Esinevad EMTA oreli eriala õppejõud ja üliõpilased

16. aprill kell 15.00

Tallinna Linnamuuseum
EMTA trubaduudid Linnamuuseumis
Dotsent Heiki Mätliku ja Kristo Käo KITARRI eriala
üliõpilased

16. aprill kell 16.00

EMTA kammersaal
Martti Raide SAATEKLASSI üliõpilased

19. aprill kell 18.00

EMTA kammersaal
Improvisatsiooni ja elektronmuusika kontsert
Esinevad Anne-Liis Polli, Aivi Tilga, Margo Kõlari,
Anto Peti ja Taavi Kerikmäe üliõpilased

23. aprill kell 14.00

EMTA orelisaal
EMTA orel – 10 aastat
Esinevad EMTA oreli eriala õppejõud ja üliõpilased

23. aprill kell 15.00

Tallinna Linnamuuseum
EMTA trubaduudid Linnamuuseumis
Sirje Möttuse ja Tiina Välja AKORDIONI eriala
üliõpilased

23. aprill kell 16.00

EMTA kammersaal
Dotsent Rein Roosi LÖÖKPILLIKLASS

28. aprill kell 19.00

Tallinna Õpetajate Maja
KAMMERMUUSIKA ÕHTU
Mait Meibaum (klaver). Kaastegevad Heili Meibaum
(flööt), Silvia Ilves (tšello), Marrit Gerretz-Traksmann
(klaver), Kaido Välja (viul), Kristjan Nõlvak (viul)

30. aprill kell 15.00

Tallinna Linnamuuseum
EMTA trubaduudid Linnamuuseumis
Kristi Mühlingu KANDLE eriala üliõpilased

Intro 4/2011

Muusika aprillinumbri tuleb muu põneva lugemise kõrval juttu kahest Eesti muusikaelus olulisest sündmusest. Veebruaris toimus Londonis Eesti muusika festival "Eesti fest" ning Peterburis avati Jaani kirik-kontserdisaal. Selline "Eesti jälg" mõlemas muusikametropolis on äärmiselt oluline. Tähtis on Eesti muusika tutvustamine maailma ühes muusikakeskuses Londonis ning mitte vähem Eesti muusikakeskuse olemasolu kunagi meie muusikaharidusele nii olulisel linnal Peterburis.

Ia Rimmel

Peatoimetaja **Ia Rimmel** ia@ema.edu.ee
Toimetaja **Kristina Körver** kristina@ema.edu.ee
Toimetaja **Joosep Sang** joosep@ema.edu.ee
Turundusjuht **Herje Tamm** herje@ema.edu.ee
Kujundaja **Ande Kaalep** ande.kaalep@gmail.com
Keeletoimetaja **Kulla Sisask**

Rahastaja EV Kultuuriministerium
Ajakirja ilmumist toetab Eesti Kultuurkapital
Väljaandja SA Kultuurileht
Voorimehe 9, 10146 Tallinn

Toimetuse kolleegjum: Eesti Muusikanõukogu juhatus
Toimetus: Roosikrantsi 11, II korrus, tuba 256, Tallinn 10119
Toimetuse telefon **6 416 016**
Kodulehekülj: **muusika.kul.ee**
Trükitud **Pajo trükikojas**
Pärnu mnt. 58, Sindi linn, 86703 Pärnumaa
ISSN 1406-9466
© Eesti Muusikanõukogu

Tellimine: AS Express Post
Maakri 23A, 10145 Tallinn
Tel 617 7717, www.tellimine.ee
Tellimisindeks 00679

Otsekorraldus **1,47** eurot (**23** krooni) number
Aastatellimus **19,49** eurot (**305** krooni)
Muusikaõpetajatele ja -õpilastele aastatellimuse soodushind 15,98 eurot (250 krooni). Soodushind kehtib ka pensionil olevatele muusikaõpetajatele.
Tellimine: ia@ema.edu.ee, herje@ema.edu.ee,
6 416 016, 55 56 18 94

Raivo Tafenu
FOTO TAIRO LUTTER, ÖHTULEHT/
PRESSIFOTO

KAVA

SOOLO

2 Joosep Sang. Juhuse tahtel muusikuks.
Intervjuu Raivo Tafenauga

BAGATELLID

8 Nele-Eva Steinfeld, Ivo Heinloo. Uudiseid maailmast

IIDOL

11 Andres Roots. Pool sajandit laval: Briti rocki igiliikur Keith Richards

EKSPRESSIOON

13 Marju Riisikamp. Peeter Talve – meister ja teelolija

STU:DIUM

16 Tarmo Johannes. Georg Friedrich Haas: "Veerandtoon – see on hiigelsuur"

AKTSENT

19 Kristina Körver. Hea eesti muusika. Pilik Londonist
22 Joosep Sang. "Tulge, sest kõik on juba valmis". Peterburi Jaani kiriku avamisest

IMPRESSIOONID

24 Mirje Mändla. Empaatiline helilooja Tatjana Kozlova
25 Brigitta Davidjants. Androgüünsed laulud. Tui Hirve kontserdist
26 Farištamo Leis. Ja kuhu jäi vaikus? Festivalist "Täiuslik vaikus"
27 Virve Normet. Hinnalanduseta. TMKK sümfooniaorkestri kontserdist Estonia kontserdisaalis
28 Kadri Rood. Ooper kolme vindiga. Purcell'i semi-ooperi "Haldjakuninganna" lavastusest Tartu Sadamateatris
30 Virve Normet. Muinasjutt nimegelaleteta. Espere muusikali "Metsluigid" kontsertetendusest

BAGATELLID

31 Uudiseid Eestist

MELOMAAN

36 Heliplaatide tutvustus

COLLAGE

38 Valik aprillikuu muusikasündmusi

PILL

40 Robert Staak. Lauto

muusika

FOTO TIIT BLAAT/PRESSIFOTO

SOOLO

Juhuse tahtel muusikuks

Intervjuu Raivo Tafenauga

JOOSEP SANG

Raivo Tafenau kuulub juba aastakümneid eesti jazzmuusikute eliiti. Muusikasõbrad tunnevad teda kui tulist improvisaatorit ja sütitavat publikuga suhtlejat; kui muusikut, kes annab laval endast kõik ning naudib esinejate ja kuulajate vahelist energiavahetust. Muusikud hindavad tema koostöövalmidust, kollegaalsust, valmisolekut värsketeks väljakutseteks ja suunamuutusteks ning indu, millega ta uusi, sageli rahvusvahelisi projekte algatab. Lisaks publiku ja kolleegide püsivale poolehoiule on Tafenau pälvinud ka ametliku tunnustust: 1994. aastal valis Eesti Raadio ta aasta muusikuks ja aastal 2010 võitis ta Elioni jazziauhinna.

Räägi veidi oma muusikuks kujunemisest. Kus õppisid, milline oli kodune keskkond?

Huvitaval kombel ei olnud minu kodus muusika kõige suurem prioriteet. Ema laulis küll naisansamblis ja isa oskas mõnda külalugu akordionil mängida, kuid Bachi ega Mozartit meie peres ei kuulatud. Aga onu Ilmar oli Mulgimaal kõva pilli- ja pullimees, mängis väga hästi nuppakordioni ja laulis.

Võib-olla mängivad minu muusikuks kujunemises kõige suuremat rolli juhused.

Juhus oli see, et onu Ilmar nägi minu silmades sära, kui ta akordioni mängis ja kinkis mulle imepisikese bajaani, kui olin väike poiss. Juhus oli see, et kõik suuremad bajaanid Pärnu muusikapoos olid katki ning isa, kes ei tahtnud poest ilma pillita tagasi tulla, ostis akordioni.

Juhus oli ka see, et mu laulmisõpetaja Aili Tamm pommitas mu vanemaid kuude viisi, et mind muusikakooli pandaks. Juhus oli, et mulle sattus maailma parim õpetaja Reet Nurming, kes piitsa ja prääniku abil minust täieliku akordionifanaatiku kujundas.

Juhuslikult jäi Koidula kooli viimases klassis õppides puhkpilli-orkestris vabaks saksofon, mitte tuuba, trompet või tromboon. Juhuslikult ilmus siis, kui olin Anne Veski ansambliga Dnepropetrovskis, mu hotellituppa ebakaines olekus kohalik saksofonivirtuoos, kes muutis täielikult mu arusaama jazzmuusikast ja saksofonikäsitlusest. Ja juhuslikult, just sellel ajal, kui unistasin korralikust firma Selmer tenorsaksofonist, ilmus Stavropolis minu juurde mees, kes pakkus mulle seda olematu hinnaga. Mängin sellel siiani.

Millal alustasid bänditegemist? Kas jazz jõudis su ellu juba varakult?

Mäletan tõepoolest oma esimest bändiproovi, mis võis olla umbes aastal 1978. Sõitsin suure erutusega punnvrõrriga proovi, äkki kõlasid laval trummid, bass ja kitarr ning ma olin võrdväärne bändiliige. Vapustav tunne. Loomulikult ei tehtud siis mingisugust jazzi, aga see oli minu esimene ansambel, moodsa sõnaga *cover band*. Siis kaverdati “Läänemere laineid” ja Rock-Hotelli.

Jazz jõudis minu kõrvadesse siis, kui astusin Otsa kooli akordioni õppima ja kusagilt ilmus välja paljundatud noodiraamat Art Van Damme transkriptsioonidega akordionile. Õigete jazziplaatide juurde juhatas mind Villu Veski, siis kui tulin elusa ja tervena tagasi Vene armeest. Olin 21-aastane, kui sain Villult esimese professionaalse saksofonitunni.

Milline oli Eesti jazzielu siis, võrreldes praegusega?

Väga raske on võrrelda, sest ajal, kui tegin jazzmuusikas esimesi samme, tundus kõik lihtsalt imetusväärne. Tol ajal loomulikult mingisuguseid jazzifestivale polnud, aga olid uhked tegijad. Meenub, et vähemalt kord kuus toimusid Estonia kontserdisaalis suured jazzikontserdid, mis kuulusid tolleaegse Moskva Goskontserdi kavasse. Tänu nendele olime väga hästi kursis kogu sõbraliku Nõukogudemaa jazziga. Veel meenub Valguse baar, kus suitsuvines ja õllejärjekorras kuulati eesti tipptegijaid. Seal said kuuldavasti esineda vaid parimad muusikud, koht oli väga prestiižne.

Ma ei usu, et tolleaegsed tingimused jazzmuusika mängimiseks

1985. aastal koos akordionist Ando Pilvega, kes on viimased kaksikümmend viis aastat elanud Californias.

FOTO ERAKOGUST

väga halvad olid. Filharmoonia korraldas kontserte üle suure kodumaa, muusikud said restoranides endale lepingulise töökoha, mis tagas kindla kuupalga pluss mitmekordse teenistuse tellitud lugude pealt. Eesti Raadios tegutsesid suur orkester ja bigbänd. Enamik jazzmuusikuid elas üpris jõukalt, parasjagu nii, nagu see tol ajal võimalik oli. Praegusel ajal pole kellelgi mitte mingisugust lepingut, iga kontserdi või muu esinemise eest tuleb võidelda, konkurents on äärmiselt tihe. Pean seda positiivseks, sest publik on juba harjunud kvaliteediga ja muusikutel pole võimalik endale hinnaalandust teha.

Kuidas hindad tänase eesti jazzi (või üldse eesti muusika) taset? On meil, mille üle võib uhkust tunda?

Varsti tegutseb Eestis juba kümneid jazzmuusikuid, kelle matrikel tõestab jazzialast kõrgharidust. See loob vundamenti, mille peale võiks ehitada täiesti maailmatasemel muusika. Meie probleem seisneb selles, et traditsioonid on veel olematud. Kõike viiakse läbi katse-eksituse meetodil. Leedu jazz on jõudnud rohkem oma kombitsaid Euroopasse sirutada, kuna Ganelini-Tšekassini koolkond sündis juba seitsmekümnendatel. Loomulikult annab aeg meile samuti tiivad ning tänu Jaak Sooääre ja Tanel Rubeni fantastilisele tööle võib meie Jazziliidu tegemisi juba Soome analoogse organisatsiooni tööst paremaks tunnistada. Jazzmuusik peab saama esineda, ja võimalikult palju. Öeldakse, et kaasaegse jazzmuusiku definitsioon on akadeemiline haridus pluss kaks tuhat kontserti.

Ootan isiklikult tõsist rahvusvahelist, sensatsioonilist läbimur-

ret viielt muusikult: Kadri Voorand, Kristjan Randalu, Peedu Kass, Tanel Ruben ja noor saksofonist Aleksander Paal.

Nende muusikute silmis näen fanaatilist sädet.

Kas Eesti jazzielu pakub piisavalt võimalusi? Kas oled ka sunnitud mängima muusikat, mis sulle ei meeldi?

Hiljuti esitles Urmas Lattikas Kumus oma duubelplaati, kus mul oli suur au osaleda. Ühe plaadi materjal on salvestatud peaaegu kaksikümmend aastat tagasi, mil CD tegemine veel ei õnnestunud. Viimane materjal salvestati eelmisel aastal. Kuulasin neid plaate ja esimene mõte, mis mulle pähe kargas, oli see, et olen saanud kaksikümmend aastat tegutseda vabakutselise muusikuna. Sinna vahele jäid kuus aastat laevatööd, mida ma kuidagi ei alahinda. Aega 1991–1996 iseloomustab minu arvates sõna “ellujäämiskursus”. Tänu laevandusele jäin ellu ja muusika juurde. Sellest ajast mäletan ühe oma hea sõbra komplimenti: “Kuule, Raivo, sa oskad isegi soome *humppa*’t mängida, sära silmis ja südamega!” Olen selle komplimenti üle väga uhke, sest minu põhimõtetegea käib kokku kaks asja. Kui oled laval, siis pead suhtuma alandlikult muusikasse, mida mängid, ja publikusse, kes sind kuulab. Ego on minu jaoks alati olnud viimasel kohal. Kui miski ei meeldi, saab sellistest mängudest alati keelduda. Nii olen aeg-ajalt ka teinud. Sellesse perioodi on jäänud ka stuudiomuusiku elu, mil sai salvestatud tõepoolest muusikat ühest äärmusest teise. Armastan erinevaid muusikastiile, olgu see siis jazz, pop, folk või prantsuse muusika. Sellepärast ma ei saagi mängida seda muusikat, mis mulle ei meeldi. Aga oma “juttu” saan ma “rääkida”, ehk

Laval koos Sergio Bastose ja Laura Pöldverega.

FOTO INTERNETIST

improviseerida, ainult jazzmuusikat mängides ja see on mulle vaieldamatult kõige südamelähedasem.

Oled alati olnud väga koostöötahteline muusik, mänginud palju ka muusikutega välismaalt. Mida sellised kontaktid sulle annavad?

Loodan väga, et minu jazzialane õppeprotsess veel käib, ning seepärast üritan musitseerida nende muusikutega, kelle musitseerimisest ja suhtumisest muusikasse on mul midagi õppida. Loomulikult loodan tasahilju, et mina neile samuti sobin. Ainult sellisel juhul saab jazzmuusikas tekkida plahvatuslik sünergia, mis jõuab igasse saalinurka. Valmis kirjutatud materjal on jazzmuusikas tihtipeale väga kesine, lugu vormistatakse “siin ja praegu” ning lõpptulemus ei selgu isegi prooviruumis. Aeg-ajalt on tore mängida näiteks Istanbulis, Budapestis, Pariisis, Ottawas, Kurskis või Moskvast ning panna ennast muusikuna proovile, sest seal ei ütle minu nimi tavaliselt mitte kellelegi midagi. Seni on väga hästi läinud, nii Venemaal, Soomes kui ka Kanadas.

Kui oled laval, siis pead suhtuma alandlikult muusikasse, mida mängid, ja publikusse, kes sind kuulab. Ego on minu jaoks alati olnud viimasel kohal.

Millised koosseisud neist, kus oled mänginud, on sulle kõige olulisemad?

Kõige olulisemateks pean ikkagi neid koosseise, kes on mulle lähedal, kellega on võimalik iga päev proove teha ja uusi asju välja mõelda.

Olen väga uhke osalemise üle Estonian Dream Big Bandis, millega on solistidena koostööd teinud Frank Foster, New York Voices, Randy Brecker ja teised. See on suurepärase kogemus. Samuti on olulised olnud vibrafonist Dominik Bukowski Poolast, Hammondi oreli mängija Mikko Helevä Soomest, kitarristid Marzi Nyman Soomest ja Önder Focan Türgist ning bassist Eugenijus Kanevicijus Leedust. Neid on palju, kõik väga isikupärased ja suured muusikud.

Urmas Lattikase ansambel üheksakümnendate alguses oli kindlasti üks olulisemaid versteposte. Veel pean väga oluliseks duot Meelis Vindiga, see on alati lõbus ja jõuline. Mõistame teineteist poolelt sõnalt.

Üks eraldi peatükk sinu muusikuteel on koostöö brasiilia laulja ja kitarristi Sergio Bastosega. Kuidas see algas ja kuidas on see aastate vältel arenenud?

Koostöö Sergioga algas 2002. aastal, kui nägin teda ühel üritusel esinemas. Võtsin tal spontaanselt nõobist kinni ja pakkusin koostööd. Järgmisel aastal ilmus juba album “Ice on Ipanema”, mis leidis isegi muusikute seas väga palju positiivset vastukaja. Sellest aastast pärineb ka meie publikurekord “Leigo järve muusika” festivalilt, kus oli kuulamas neli tuhat viissada inimest ja plaadi-

Armastan erinevaid muusikastiile, olgu see siis jazz, pop, folk või prantsuse muusika. Sellepärast ma ei saagi mängida seda muusikat, mis mulle ei meeldi. Aga oma “juttu” saan ma “rääkida”, ehk improviseerida, ainult jazzmuusikat mängides.

müügi leti taga lookles viiekümne meetri pikkune järjekord. Hästi võimas tunne oli, sest oleme ju ikkagi jazzmuusikud, kes pole sellise publikuhulgaga harjunud. Sergio elas siis Soomes ning logistiliselt toimus kõik väga mugavalt. 2008. aastal ilmus meil teine plaat “Contrasting Colors”, mis osutus samuti edukaks. Sellega kaasnesid paar suvetuuri Eestis, kuus kontserti Venemaal ja üks Ottawa jazzifestivalil Kanadas. Viimase programmis figureerisid juba sellised nimed nagu Pat Metheny, Wayne Shorter, Marcus Miller ja teised. Algselt lihtsalt projektina plaanitud koosseis on osutunud vägagi elujõuliseks ning kindlasti oleme jõudnud oma muusikaga suurema hulga publikuni kui mõni muu jazzansambel. Pean seda väga oluliseks ja olen õnnelik.

Sinu esimene pill on saksofon, aga sind teatakse ka hea akordionistina. Kui sageli sa akordioni mängid?

Jah, rõhuasetus on aegade jooksul muutunud. Üritan ennast siiani ka akordioniga vormis hoida, kuigi need kaks pilli on toताalselt erinevad. Tean, et paljud eesti inimesed peavad mind tänini eelkõige akordionistiks, sest minu esimest plaati “Polkast sambani” mängiti pidevalt Vikerraadios. Hiljuti soetasin endale korraliku itaalia pilli ning eelmise aasta suvel ajasin end taas kord vormi. Tuiskasime koos Silvi Vraidiga mööda Eestit ja esitasime prantsuse šansoone. Üle pika aja seda teha oli tõeliselt värskendav. Mängin akordioni ka Toomas Rulli uuel plaadil “Eesti hääled 2”.

Tunned saksofoni ja akordioni läbi ja lõhki. Kuidas kirjeldaksid mõlema pilli iseloomu ja “hingeelu”?

Seda küsimust ma isegi ootasin, sest arvatavasti olen ainus muusik Eestis, kes mõlema pilliga professionaalselt flirdib. Nende pillide erinevus seisneb juba selles, et üks on ühehäälnene ja teine väga mitmehäälnene. Tean väga paljusid oma generatsiooni muusikuid, kes on akordioniga alustanud, kuid siis täielikult lõpetanud. Põhjus võib olla külapilli imagos või selles, et akordionil on väga raske leida oma isikupärast kõla. Saksofoniga on vastupidi – igal inimesel on ju erinev suuehitus ja just sealt algab saksofoni kõla. Nii palju, kui on saksimängijaid, on ka erinevaid tämbreid ja kölakvaliteete. Saksofoniga on lihtsam väljendada erinevaid meeleolusid, sest ühte ja sama nooti saab mängida kümnel moel. Samuti kaasnevad saksofoniga kümned huvitavad muusikastiilid. Akordionist, kes on täielikult leidnud oma isikupärase helikeele ja kelle esteetika mulle vägagi korda läheb, on Tiit Kalluste.

Kes on su eeskujud ja lemmikud mõlemal pillil?

Saksofonistidest David Sanborn, Joe Henderson, Paul Desmond, Stan Getz, Michael Brecker. Seda loetelu võiks jätkata pikalt-pi-

FOTO MATI HIIS, ÖHTULEHT/SCANPIX

kalt. Need muusikud muutsid maailma. Samuti akordionistid Art Van Damme ja Frank Marocco.

On sul mõni kontserdielamus, mis jääb meelde terveks eluks?

Ilmselt jääb mulle terveks eluks meelde Ottawas kuulnud Maria Schneideri ja tema orkestri kontsert. Olgugi et vabas õhus, isegi linnamüra kostis kusagilt, kuid ta suutis panna orkestri muinasjutuliselt kõlama. Ma pole kunagi kuulnud bigbändi, mis kõlaks teatud hetkedel nagu keelpilliorkester. Veel kuu aega hiljem mõtlesin selle kontserdi peale. Võimas!

Ligilähedaselt sama tunde tekitas Bill Friselli kontsert Leedus paar aastat tagasi.

Kui sa saaksid kokku panna oma unistuste bändid, ühe eesti muusikutest ja teise välismaistest, kes sinna kuuluksid?

Kui tohib, koostaksin Eestis kaks ansamblit. Ühes oleksid Tanel Ruben, Taavo Remmel, Kadri Voorand ja Kristjan Randalu ning teises Jürmo Eespere, Eno Kollom, Mihkel Mälgand ja Virgo

Sillamaa, solistik Laura Põldvere, Kaire Vilgats või Sergio Bastos, kes on peaaegu eestlane. Võin siinkohal uhkustundega nentida, et mängingi mõlemas unistuste bändis.

Minu suurim lotovõit oleks musitseerimine koos Pat Metheny, Lyle Maysi, Steve Rodby, Paul Wertico ja teistega, kes Pat Metheny Groupi kuuluvad. Arvan, et need mehed on viinud jazzmuusika täiuslikkusele väga lähedale.

On sul hästi läinud? Oled sa rahul sellega, kuidas sinu kui muusiku käsi on käinud?

Õeldakse, et muusikuks olemine on privileeg – võimalus tegelda millegi kõige ilusamaga, mida inimene eales on välja mõelnud. Mul on tõepoolest hästi läinud, sest vaatamata keerulisele ajale kogu muusikaäris, olen siiani vabakutseline – vaba igasugustest intriigidest ning täielikult oma aja peremees.

Millised on tulevikuplaanid? Ja millised unistused?

Ma ei ole kunagi oma plaane väga pikalt ette teinud. Tahaksin salvestada, anda hästi palju erinevaid kontserte, harjutada pilli,

kirjutada muusikat, teha pere ja sõpradega sauna ning kui lumi läinud, sõita tsikliga mõned pikemad otsad. Need on väga pragmaatilised ambitsioonid, mille puhul tean, et nad ka täituvad.

Unistuste koha pealt tahaksin parafraseerida Oscar Wilde'i "Dorian Gray portree" eessõna, kus ta nendib, et kogu kunst on väärtuslik ainult siis, kui seda imetletakse. Kaob imetus, kaob ka kunst. Sellega seoses unistan, et minusugusele muusikule jätkuks pikaks ajaks publikut, kes annaks mulle motivatsiooni olla eluaegse õpipoisi staatuses. Veel unistan, et see äärmiselt värvikirev mo-saiik, mis koosneb minu perest, sõpradest, muusikast ja hobidest, kunagi koost ei laguneks.

Õeldakse, et muusikuks olemine on privileeg – võimalus tegelda millegi kõige ilusamaga, mida inimene eales on välja mõelnud.

RAIVO TAFENAU SOOLOPLAADID:

"Alone Together" (1999)

"Take Off" (2004)

"Siin on soe" (2005)

"Ice on Ipanema" (2003)

"The Snow Queen" (2004)

"Contrasting Colors" (2008)

NELE-EVA STEINFELD

pianist

Pianist Ingolf Wunderil plaadileping Deutsche Grammophoniga

Mainekas plaadifirma Deutsche Grammophon sõlmis möödunud aasta oktoobris lepingu rahvusvahelisel Chopini konkursil Varssavis teise preemia võitnud pianisti Ingolf Wunderiga. Plaat Chopini sooloteostega ilmub aprillis. Ingolf Wunder oli viimase Chopini konkursi suuri-maid favoriite, kuid esimese preemia vääriliseks tunnistati paljude jaoks väga ootamatult hoopis vene pianist Julianna Avdejeva. Ingolf Wunder on 26-aastane austria pianist, kelle esimeseks instrumendiks oli viiul ning kelle harukordne klaverimängutalent avaldus alles 14-aastaselt, mil õpetaja soovitas tal tungival klaverimänguga jätkata. Klaverit õppis ta Viini Muusika ja Kaunite Kunstide Ülikoolis. Viinis täiendab Wunder end praegugi, õpides 1955. aastal Varssavi Chopini konkursi võitnud Adam Harasiewiczit käe all. Wunderi väljapaistvat annet ja veatut pianismi on märganud mitmel pool maailmas. Sel hooajal on pianistil plaanis ulatuslikum Jaapani turnee, millele järgnevad esinemised Arezzos, Düsseldorfis, Gdańskis, Helsingis, Iisraelis, Oslos, Roomas, Peterburis, Vancouveris, Viinis ja Varssavis.

Dmitri Hvorostovski ja Ivari Ilja Ameerika lavadel

Veebruaris andis Ameerika Ühendriikides viis sooloõhtut bariton Dmitri Hvorostovski, kelle lavapartneriks on Ivari Ilja. Kontserdid toimusid 10. veebruaril Los Angelese Ooperis, 13. veebruaril Louise M. Davies Symphony Hallis San Franciscos, 16. veebruaril Chicago Symphony Hallis, 21. veebruaril Carnegie Hallis New Yorgis ning 27. veebruaril Boston Symphony Hallis. Kavas oli Fauré, Tanejevi, Liszti ja Tšaikovski looming.

Bostoni kontsert kuulus kontserdisarja "Celebrity Series of Boston". Kontserdi järgses arvustuses kirjutab muusikakriitik Matthew Guerrieri: "Hvorostovski hääl on tulvil lüürilisust ja kauneid tumedaid varjundeid, mis täidavad terve kontserdisaali. Tema suurepärase lavapartner Ivari Ilja

Dmitri Hvorostovski ja Ivari Ilja esinemas Carnegie Hallis.

toetas lauljat väga elegantselt: tal on kirgas ja sundimatu klahvipuudutus ning särav kõla, mis toetub kaalukale, ent voolavale bassiliinile."

Dmitri Hvorostovskit peetakse nüüdise aja väljapaistvaimaks baritoniks, kelle repertuaar on väga ulatuslik, hõlmates eri stiili ja ajastuid. Hvorostovski on tuntud oma rafineeritud hääle, musikaalsuse, karismaatilise ja tulise temperamendi poolest. Hvorostovski koostöö Ivari Iljaga sai alguse juba kahekümne aasta eest. Dmitri Hvorostovski kõrval on Ivari Ilja lavapartneriteks olnud veel Irina Arhipova, Maria Guleghina ja Elena Zaremba, kellega on kontserte antud näiteks sellistes tippsaalides nagu New Yorgi Carnegie Hall ja Lincoln Center, Londoni Wigmore Hall ja Queen Elizabeth Hall, Washingtoni Kennedy Center, Viini Musikverein, Salzburgi Mozarteum, Brüsseli Palais des Beaux-Arts, Milano La Scala ja Moskva Konservatooriumi suur saal.

Olari Elts Helsingi Linnaorkestri peakülalisdirigendiks

Helsingi Linnaorkester (ka Helsingi Filharmooniaorkester) tegi märtsis teatavaks, et hooajast 2011/12 alates saab orkestri peakülalisdirigendiks Olari Elts. Helsingi Linnaorkester on üks Põhja-maade vanimaid sümfooniaorkestreid, mille asutas 1882. aastal Robert Kajanus ja juhtis seda viiskümmend aastat. Orkestri ajaloos on märkimisväärne fakt, et aastatel 1890–1923 oli selle resideeriv helilooja Jean Sibelius. Maestro enda juhatusel kõlas orkestri esituses kõige olulisem osa te-

ma sümfoonilisest loomingust. Helsingi Linnaorkestri ees on olnud läbi aegade kaksteist peadirigenti, nende seas Armas Järnefelt, Jorma Panula, Paavo Berglund, Okko Kamu ja Leif Segerstam. Praegu juhatab orkestrit kaheteistkümnes peadirigent John Storgårds ja emeriidi staatuses on Leif Segerstam.

Olari Eltsil on olnud Helsingi Linnaorkestri ees juba selgi hooajal palju tege-mist. 6. jaanuaril juhatab ta orkestri uusaas-takontserti, kus oli kavas Korngoldi, Bern-stein, Prokofjevi ja Šostakovitši filmimuu-sika. Kevadel on Eltsil koos Helsingi Linna-orkestriga tulemas veel kaks kontserti. 20. aprillil juhatab ta Finlandia-talos Rahma-ninovi kontserti, kus soleeerib pianist Marc-André Hamelin. 28. aprillil esitab orkester Eltsi juhatusel Richard Straussi ja Haydni loomingut, solistikas metsasarvemängija Radek Baborák.

John Storgårds BBC Filharmoonia-orkestri peakülalisdirigendiks

BBC Filharmooniaorkestri uueks pea-külalisdirigendiks saab järgmisest hooajast soome dirigent ja viiuldaja John Storgårds (47), kes võtab ameti üle vene dirigendilt Vassili Sinaiskilt (64). Storgårdsi ülesan-deks on juhutada hooaja jooksul nelja kontserti, esineda BBC Promsil ning sal-vestada Chandosele kõik Jean Sibeliusse sümfooniad.

Soomes oli John Storgårds pikka aega seotud Tampere Filharmooniaorkestriga (2006–2009), ent loobus selle juhatamisest, et keskenduda Helsingi Linnaorkestri peadirigendi ametile. Helsingi Linnaorkestriga kehtib dirigendil leping aastani 2014, sa-muti jätkab Storgårds Lapimaa Kammer-orkestri kunstilise juhina.

James Levine loobub Bostoni sümfooniaorkestri kunstilise juhi ametist

Dirigent James Levine, keda on viimastel aastatel kimbutanud tervisehädad, on selle aasta septembris sunnitud loobuma Bostoni sümfooniaorkestri kunstilise juhi kohast. Möödunud sügisel tähistas legendaarne muusikajuht 40 tegevusaasta möödumist Metropolitan Operas, olles kujune-

nud selle aja jooksul teatri hinge ja sündameks. Vaatamata tervisemuredele Levine Metis siiski jätkab. Dirigent on viimastel aastatel elanud üle mitu operatsiooni ning pidanud ära jätma kontserte nii Metropolitan Operas kui ka Bostonis. Eriti palju on selle tõttu kannatanud just Bostoni sümfooniaorkester. Töö orkestriga eeldab igal nädalal uut kava, ooperiteatris aga on ühe etenduse proovid jaotatud pikemale ajale, mis dirigendile tema seisundit arvestades praegu paremini sobib. James Levine'i ärajäänud kontserte asendavad Bostonis Marcelo Lehninger, Andris Nelsons ja Roberto Abbado.

Arete Teemets konkursil Spoleto.
FOTOD INTERNETIST

Sopran Arete Teemets võitis Spoleto toimunud konkursil kolmanda koha Umbria maakonnas Spoleto 5. märtsil toimunud noorte ooperilauljate konkursil "Concorso Comunità Europea 2011 Per Giovani Cantanti Lirici" saavutas kolmanda koha Roomas õppiv noor sopran Arete Teemets (25). Konkursi on peetud juba kuuskümmend viis korda ning seda korraldab Spoleto eksperimentaalne ooperiteater A. Belli. Žürii tööd juhtis metsosopran Teresa Berganza ning žüriisse kuulusid veel Antonina Boneva, Yi Ge, Enrico Girardi, Marco Bohemians ja Michelan-

gelo Zurletti. Konkursil osales ligemale sada kuni 34-aastast lauljat, kellest finaali pääses kuus. Esimese preemia pälvisid võrdse punktisummaga kaks Itaalia tenorit: David Giusti (24) ja Alessandro Scotto Di Luzio (23). Teise koha vääriliseks tunnistati Itaalia sopran Anna Maria Carbonera (29), neljanda koha pälvis itaallastest bariton Daniel Antonangeli (21) ja viienda koha Poola metsosopran Katarzyna Ewa Otczyk (25).

Arete Teemets õpib ooperilaulu erialal Roomas Accademia di Santa Cecilia professor Rebecca Bergi klassis. 2010. aastal saavutas ta Napolis rahvusvahelisel klassikalise laulu konkursil "Santa Chiara" võidu vaimuliku laulu kategoorias ja pääses ooperikategoorias 18 poolfinalisti hulka.

Pianist Mihkel Poll võitis Londonis Yamaha konkursi

8. veebruaril tunnustas fond nimega Yamaha Music Foundation of Europe Scholarship Awards Londonis toimunud konkursil kolme noort klaveritalenti 2000 naela suuruse preemiaga, mis võimaldab jätkata erialaseid õpinguid. Võitjateks olid Mihkel Poll (Guildhall School of Music and Drama), Ji Liu (Royal Academy of Music) ja Qiaoqing Dai (Royal Academy of Music). Fond on tegutsenud juba kahekümmend üks aastat ja konkursid toimuvad 31 Euroopa riigis. Igal aastal on võistluses erinevad instrumendid ja kategooriateks on klaver, puhkpillid, keelpillid, löökpillid ja hääl. Tänavu Londonis toimunud Yamaha konkursi finaalis osales kümme pianisti.

LEGENDAARSEDA

EUROVISIOONI

**15. APRILL 2011 KELL 19
JÕHVI KONTSERDIMAJA**

16. APRILL KELL 17

VANEMUISE KONTSERDIMAJA

ELLERI MUUSIKAKOOLI JA TURU

KONSERVATOORIUMI SÜMFOONIAORKESTER

RÜTMIMUUSIKUD JA VOKAALSOLISTID

DIRIGENDID ÕHTUJUHI

TARMO LEINATAMM

[EESTI]

LAURA PETERSON

[EESTI]

MARKO AUTIO

[SOOME]

TERO-PEKKA HENELL

[SOOME]

**KAVAS EUROVISIOONI LAULUVÕISTLUSE
MENUKAIMAD LAULUD
AASTATEST 1956-2009**

PILETID JÕHVIS 10 / 8 € TARTUS 12 / 8 €

PILETID MÜÜGIL EESTI KONTSERDI KASSADES, PILETIMAILMAS JA PILETILEVIS

WWW.TMK.EE

IVO HEINLOO

jazzikriitik

Lääne pop, Süüria dabke ja Iraagi choubi

Muusikaajakiri Pitchfork kirjutab, et peatselt annab Islandi hetkel kuulsaim muusik Björk välja plaadi, kus ta teeb koostööd Süüria laulja Omar Souleymaniga. Souleyman on tuntud selle poolest, et segab traditsioonilist araabia muusikat tantsurütmidega, kasutades ohtralt elektroonikat. Araabiakeelses maailmas laialt tuntud ning rohkem kui viissada stuudio- ja kontsertalbumit salvestanud Souleymani muusikat, mida võib leida igast vähegi korralikult varustatud Süüria plaadipoest, on Läänes seni avaldanud vaid Ameerika label Sublime Frequencies. Arvatavasti saab Süüria Elvis Presleyks tituleeritud Souleymani ja Björki tandemist üks tänavuse aasta põnevamaid projekte, kus Lääne popmuusika seguneb araabia klassikalise vokaalmuusikaga (*mawwal*) ja teiste selle piirkonna traditsioonidega.

Björk võitles lauluga Islandi rahvuslike varade eest

Muusikalise tegevuse kõrval on Björk viimasel ajal aktiivselt võidelnud ka Islandi loodusvarade säilitamise eest. Jaanuaris korraldas ta Reykjavíkis karaokemaratonit protestimaks valitsuse otsuse vastu müüa Islandi elektrifirma HS Orka ühele Kanada suureettevõttele. Omalaadsest sündmusest võtsid kolme päeva jooksul osa teisedki Islandi linnad ning Björkile ulatasid abikäe mitmed kohalikud muusikud, aga ka Islandi käsipallimeeskonna kapten ning kunagine koomik ja praegune Reykjavíki linnapea Jon Gnarr.

Hamburgi jazziauhind Vladyslav Sendeckile

Saksa ühe väarikama jazziauhinna, Hamburger Jazzpreisi sai tänavu pianist Vladyslav Sendeki – Poolas sündinud, kuid alates 1995. aastast Hamburgis elav muusik, helilooja ja produtsent, kes kuulub aastaid NDR Big Bandi ridadesse. Tema värskema plaadi “Solo Piano at Schloss Elmau” andis mullu välja plaadifirma ACT.

“Sendeki üllatab oma loomingu sügavusega, mitmekülsuse ja sõltumatusega. Peale selle, et ta on rahvusvaheliselt tunnustatud ja silmapaistev pianist, on ta aren-

Islandi lauljatar Björk
– aktiivne mitmel
rindel.

FOTO INTERNETIST

danud muusikalist kultuurivahetust noorte Poola ja Hamburgi muusikute vahel,” märkis žürii, kuhu kuulusid teiste seas trombonist Nils Landgren ja trompetist Till Brönner.

Joe Lovano kakskümmend aastat Blue Note'i artist

Saksofonist Joe Lovano tähistab tänavu omalaadset tähtpäeva. Nimelt möödub kakskümmend aastat ajast, mil ta sõlmis lepingu plaadifirmaga Blue Note. Selleks puhuks andis Lovano oma kvintetiga Us Five välja plaadi “Bird Songs”, millel ta mängib eranditult Charlie Parkeri loomingut. Ansambelis on koguni kaks löökpillimängijat: Otis Brown III ja Francisco Mela. Veel on koosseisus hiljuti Grammy võitnud kontrabassist Esperanza Spalding, kes edestas parima uue artisti kategoorias selliseid poptähti nagu Justin Bieber ja Mumford & Sons. Joe Lovanole kuulub ka au olla jazziajakirja Down Beat poolt enim kordi aasta jazzartistiks nimetatud muusik. Lovano on Blue Note'ile plaadistanud üle kahekümne albumi.

Suri Tony Levin

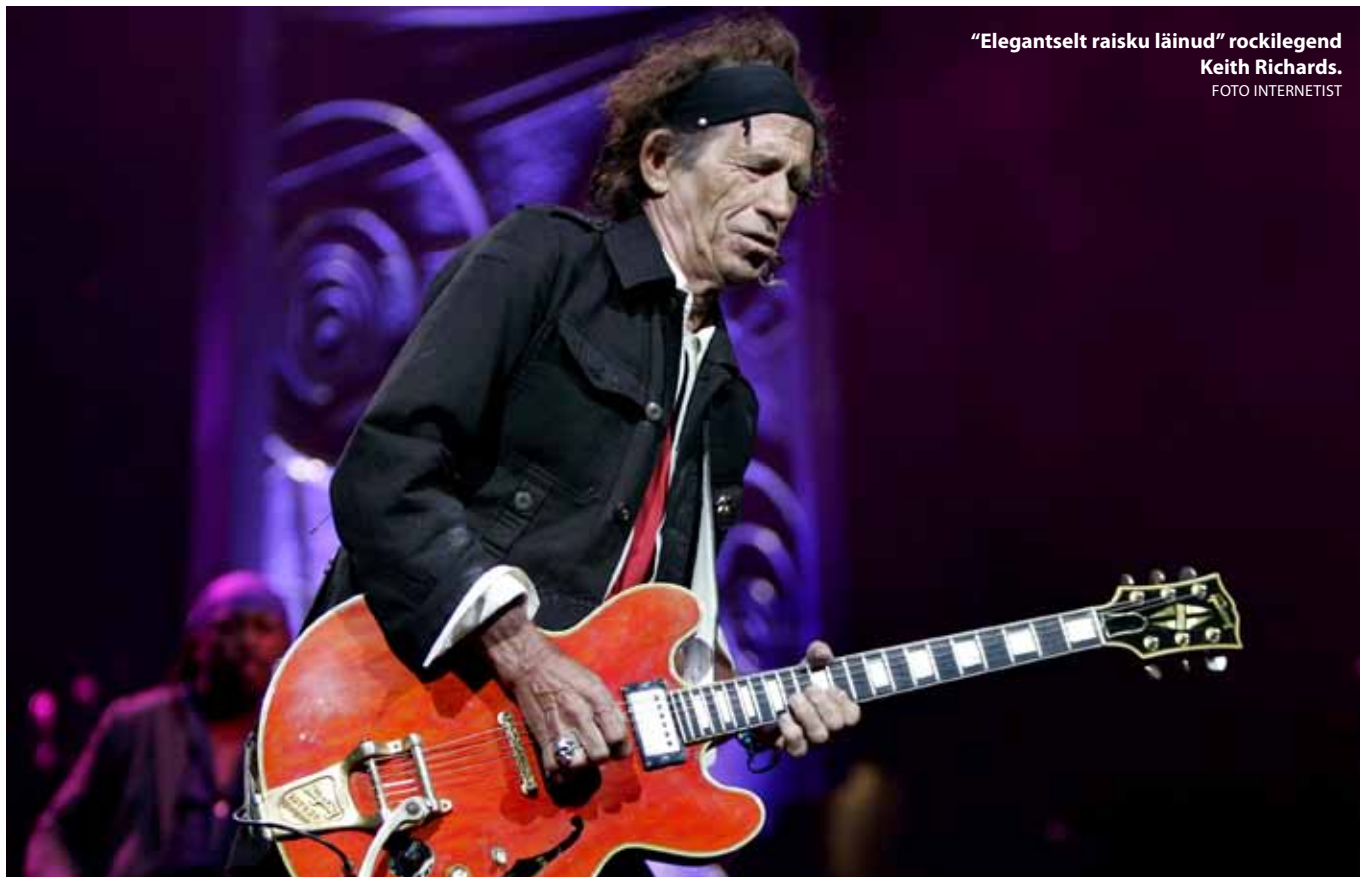
3. veebruaril lahkus seitsmekümne ühe aastaselt siitilmast üks briti *free jazz*'i kuulsaimaid trummareid Tony Levin. Levin sün-

dis 30. jaanuaril 1940. aastal Shropshire'is ning mängis kuuekümmendatel aastatel tihhti legendaarses Ronnie Scotti jazziklubis koos selliste muusikutega nagu Al Cohn, Zoot Sims, Toots Thielemans jpt. Hiljem on ta teinud koostööd briti jazzisuurkujude John Taylori ja John Surmaniga. Viimasega lindistas Levin 1975. aastal legendaarse duokontserdi Moersi festivalil Saksamaal. Sooloalbumini jõudis Levin 1994. aastal (plaad “Spiritual Empathy”). Levin edendas ka kohalikku jazzielu, vedades jazziklubi Birminghamis.

Nelly Furtado annetab Gaddafilt saadud raha

Poplauljanna Nelly Furtado teatas Twitteris, et annetab heategevuseks miljon dollarit, mille ta sai 2007. aastal Liibüa diktaatorile Muammar Gaddafi esinemise eest (kuulu järgi vaid neljakümne viie minutise kontserdi eest). Sarnaseid avaldusi võib oodata teistelki staaridelt, kes on esinenud Gaddafi klanni erapidudel. Muusikatööstus on olnud erakordselt kriitiline näiteks *r'n'b* lauljate Beyoncé'i ja Usheri suhtes, kes astusid üles Gaddafi poolt korraldatud ja kinni makstud uusaastaüritusel. Rahvusvaheline üldsus on Liibüa presidendi ja valitsuse tegevuse üksmeelselt ja karmilt hukka mõistnud.

"Elegantselt raisku läinud" rockilegend
Keith Richards.
 FOTO INTERNETIST

Pool sajandit laval: Briti rocki igiliikur Keith Richards

ANDRES ROOTS
 muusik

Rolling Stonesi legendaarset kitarri on kutsunud nii "inimrifiks" kui ka "kõige elegantsemalt raisku läinud inimolendiks". Temast räägitakse kümneid legende, alates sellest, et ta magab pea alaspidi laes rippudes ja käib regulaarselt Šveitsi kliinikutes verd vahetamas, kuni selleni, et pärast tuumasõda on elus ainult prussakad ja... Keith Richards.

Mullu, kolmkümmend aastat pärast kümnendi väldanud heroiinisõltuvuse vahetamist piiritu alkoholitarbimise vastu ning neli aastat pärast palmi otsast kukkumist ja ränka ajuoperatsiooni, avaldas

Richards piibli mõõtu autobiograafia "Life" ("Elu"), kinnitades selle tagakaanel: "Uskuge või mitte, aga ma pole mitte midagi unustanud."

Tegelikult pole see kõik muidugi üldse tähtis. Oluline on, et Richards kirjutas laulud "Paint it Black" ja "Ruby Tuesday" ning et see nimekiri võiks jätkuda artikli lõpuni. Minu jaoks on Richards kitarrist, tänu kellele ma avastasin Muddy Watersi ja lahtise G-häälestuse (D-G-D-G-B-D), mis mind tänini truult teenib. Tõsi küll, Richards ise on kõige jämedamast keelest kui üleliigsest ammu loobunud...

Viis keelt, kolm nooti, kaks sõrme ja...
 "Rockkitarri põhistiile on kaks. Üks tavahäälestuses, mis on too Chuck Berry värk, ja teine lahtises G-s," seletab ajakirjanik Nick Kent. "Alates "Beggars Banquetist" põhineb Keithi mängustiil lahtisel G-l." "Sa õpid noorest peast Stonesi lugusid, aga tead, et midagi on valesti, et sa ei mängi neid õigesti, midagi on puudu," räägib Richardsi ansambli X-Pensive Winos kitarrist Waddy Wachtel. "Sa ei saa neid normaalhäälestuses mängida!" "Sul tuleb kõik ringi mõelda, nagu klaver oleks taгурpidi keeratud, nagu mustad klahvid

oleksid valged ja valged klahvid mustad," ütleb Richards ise. "Ma tahtsin minna tagasi, kasutada neid võtteid, mida vanad bluusimehed mängisid ja kanda see üle elektrikale, säilitades sama lihtsuse ja sirgjoonelisuse – selle pulseeriva draivi, mis akustilistel bluusikitarristidel on."

"Keithi nägemine ilma teiste "rollarite-ta" pani mind mõistma, et tema ongi põhjus, miks Stonesi kõla on nii ainulaadne. Kohe, kui ta Jim Carroll Bandiga laval ühines, muutus muusika tohutult raskeks nagu jooksev elevand," tunnistab fotograaf Bob Gruen. "Stones kõlab alati niimoodi, aga kuna Keith on kogu õhtu nendega laval, ei saa ju aru, et asi on temas. Kui Stones ühegi loo ilma temata mängiks, ei tunneks te nende *sound*'i ära!"

Pommiaugust rockstaariks

Keith Richards sündis 1943. aasta 18. detsembril Dartfordis, "risttule pöörises". Londonisse suunduvad Saksa pommitajad heitsid oma laadungi tihti just sinna ja pere äraolekul sai tabamuse ka Richardsite elamu. Kasvades sõjajärgse Londoni räsitatud äärelinnas, tulid noore Keithi ellu järgemööda koorilaul, skautlus ja rock'n'roll – just viimane muutis mehe elu tema enda sõnul mustvalgest värviliseks.

Nagu John Lennon (The Beatles), Ray Davies (The Kinks), Pete Townshend (The Who), Jimmy Page (Led Zeppelin) ja David Bowie jätkas ka Richards õpinguid kunstikoolis, pühendudes seal rohkem kitarri-mängule kui joonistamisele. Esimesteks iidoliteks olid Chuck Berry, Muddy Waters ja John Lee Hooker, põhiliseks õpetajaks koolivend ja hilisem The Pretty Thingsi kitarri-ist Dick Taylor. Taylor oli The Rolling Stonesi esimene bassimängija, kuid ta vahetati peagi Bill Wymani vastu – Wymanil oli korralik Voxi võimendi ja bändil oli kolla vaja. Et trummar Charlie Watts oli elukutseline jazzmuusik, pidi bänd talle esialgu omast taskust palka maksma. Ja kui tavaliselt peetakse Stonesi asutajaks bändi teist kitarri-isti Briani Jonesi, siis Richardsi jaoks on Stones alati olnud klaverimängija Ian "Stu" Stewarti ansambel.

Nende saatanlikud majesteedid

1985. aastal infarkti surnud Stewarti ajas 1963. aastal lavalts ära bändi mäenedzer Andrew Loog Oldham, tuues põhjuseks mehe liiga tavalise välimuse. Oldham

tõmbas muu hulgas Richardsi nime lõpust maha s-tähe (Cliff Richard oli hetkel poppi!), sundis Wattsit pikki juukseid kasvatama ja lukustas Richardsi ja Mick Jaggeri kööki: "Enne välja ei saa, kui te olete ise ühe laulu kirjutanud!" Nii sündis "As Tears Go By"; mitme lahjema pala autoriks märkisid Jagger ja Richards pseudo-nüümi Nanker/Phelge.

Esimesed kaks Stonesi albumit koosnesid peamiselt *cover*'itest ja andsid reper-tuaari tuhandetele bluusrocki bändidele. Nii teatakse isegi Ameerikas Chuck Berry "Carolit" rohkem Stonesi kui Berry loona. Järgmistel LPdel hakkas materjal kalduma musta popi ja souli kanti. Ka laulus "Satisfaction" kavatseti *fuzz*-kitarr asendada toruseksiooniga, kuid Oldham andis tagaselja välja käriseva demo, mis tõusis USA edetabelite esinumbriks.

Jaggeri ja Richardsi tolle aja loomingu tipuks oli 1967. aasta eklektiline LP "Between the Buttons". Aasta hiljem ilmunud meistriteose "Beggars Banquet" ajaks oli Brian Jones bändist irdunud, mängides kitarril vaid ühes loos. Richards oli hakanud eksperimenteerima akustiliste kitarride ja lahtiste häälestustega ning sõbrunenud *alt. country* isa Gram Parsonsiga. Tihti salvestas Richards ise ka bassipartiid, parimaks näiteks "Sympathy for the Devil", mille sündi dokumenteerib Jean-Luc Godard'i samanimeline film.

Kerjuse bankett

Singel "Jumpin' Jack Flash", mida Richards peab tänini oma parimaks looks, on salvestatud akustilise kitarri-iga, tekitades kärinaefekti samamoodi, nagu paljud meist lapsepõlves tegid. Ta teipis akustilise kitarri külge mikrofoni ning saatis signaali läbi ülevõimendusse aetud kassetmaki. Laulu "Honky Tonk Women" ajaks oli Brian Jonesi kohale asunud John Mayalli kitarri-ist Mick Taylor. Kui Richards ja Jones olid parematel päevadel mänginud kitarre tandemina, ühtaegu soleerides ja rütmi mängides, siis Tayloriga tuli partiid rangelt ära jagada. Nii salvestati suurepäraseks albumid "Let it Bleed" (1969), "Sticky Fingers" (1971) ja "Exile on Main St" (1972). Pikapeale hakkas Richardsi narko-sõltuvus tema töötahet mõjutama ning pärast paari nõrka Jaggeri dirigeeritud plaati andis Taylor 1974. aastal lahkumisavalduse, uskudes, et põgeneb uppuvalt laevalt.

1978. aasta LP "Some Girls" tõestas vastupidist – Richards oli jalad maha saanud ning koostöö uue kitarri-isti ja vana sõbra Ron Woodiga (varem ansamblites Faces ja Jeff Beck Group) laabus sama orgaaniliselt kui omal ajal Jonesiga. Olgugi et kaheksakümnendate keskpaiku ähvardas bänd taas laguneda ning bassimängija Bill Wyman jäi 1992. aastal pensionile, on ülejäänud koosseis tänaseni püsinud.

Tiibadeta inglid

Esimesed, tänini ametlikult avaldamata soolosalvestused tegi Richards 1977. aastal klaveri taga. Aasta hiljem ilmunud soolosingli ühel küljel on Chuck Berry jõulurock "Run Rudolph Run", teisel Jimmy Cliffi *reggae*-hümn "The Harder They Come". Jamaika mõjud on selgelt kuulda ka Richardsi edasises loomingus, ta on teinud koostööd nii Toots & The Maytalsi kui Lee "Scratch" Perryga ning avaldanud oma kulude ja kirjadega kaks plaaditit Wingless Angelsi rastamuusikat.

Oma nime all on Richardsilt ilmunud kolm albumit: "Talk is Cheap" (1988), "Live at the Hollywood Palladium" (1991) ja "Main Offender" (1992). Vaadata tasub ka 1986. aastal valminud Chuck Berry dokumentaalfilmi "Hail! Hail! Rock'n'Roll", mille muusikaline juht Richards on, ning kuulata Tom Waitsi plaate "Rain Dogs" (1985) ja "Bone Machine" (1992), kus ta mängib kitarri. 2006. aastal ilmus ka The New Barbariansi 1979. aasta kontsertsalvestus "Buried Alive". Sellesse bändi kuulusid Richards, Wood, Stonesi saksofonist Bobby Keys, Small Facesi klahvillimees Ian McLagan, The Metersi trummar Zigaboo Modeliste ja bassilegend Stanley Clarke.

Mis edasi? Mais näevad "Kariibi mere piraatide" austajad Richardsit taas kapten Teague'i rollis; Jack Sparrow' tegelase Richardsi maneeridele ehitanud Johnny Depp väntab oma iidolist ka dokumentaalfilmi. Üheksandal märtsil ilmus Ian Stewartile pühendatud heategevusalbumil "Boogie for Stu" Rolling Stonesi värske *cover* Bob Dylanil loost "Watching the River Flow", millel lööb taas kaasa ka basskitarrist Bill Wyman. Jõudis ju ka Dylan pressile kurta, et Wymanita on Stones pelk "*funk*'i bänd".

Peeter Talve 2006. aastal suvekursustel.
FOTO ENE NAEL

Peeter Talve – meister ja teelolija

MARJU RIISIKAMP
klavessinist ja organist

Seitsmendal veebruaril sai 50-aastaseks eesti pillimeister Peeter Talve. Nädal hiljem toimus Eesti Teatri- ja Muusikamuuseumis temale pühendatud juubelikontsert, korraldajaks Eesti Klavessiinisõprade Tsunft. Muuseumisaal oli Talve pille pilgeni täis ning kohal oli suur hulk varajase muusika viljelejaid Eestis. Siin viibis terve plejaad

meie ajalooliste klavypillide mängijaid: Imbi Tarum, Ene Nael, Iren Lill, Kristiina Are, Julia Ageyeva-Hess, Ele Sonn, Marju Riisikamp, Lembit Orgse, Reinut Tepp, neile lisaks veel Georg Otsa nimelise Tallinna Muusikakooli kvartett KELT ning Maria ja Robert Staak, Johanna-Maria Jaama, Reet Sukk, Taavi-Mats Utt, Tartu trompetist

Mihkel Kallip ja klavessiiniõppur Tuudur-Jürgen Utt. Kuulajate hulgas oli palju väikesi klavessiiniõpilasi Tallinna Muusikakeskkoolist ja Vanalinna Hariduskolleeiumi Muusikakoolist.

Saali, õigemini muuseumitua seintel on tihedalt reas maalid-fotod-büstid eesti suurmeestest läbi pika ajaloo: Gustav Ernesaks,

Hugo Lepnurm, Heino Eller, Mart Saar, Vladimir Alumäe jt, lisaks loomulikult eesti pillimeistrid ja nende pillid. Muuseumi treppäärsetel seintel ilutses näitus unustamatu Voldemar Panso värvikast isiksusest ja tema elutööst.

Kõnealuse kontserdi ja pillinäituse idee autorid ja organiseerijad Kristiina Are ja Ene Nael olid pannud mängleva kergusega kokku toreda ja mitmekesise programmi. Kontsert sai üsna pikk, ligi kaks tundi!

Kuidas kontsert meeldis? Kas see polnud liiga pikk ja väsitav?

Väga meeldis, ei tundunud sugugi pikk.

Kuidas sulle mõjub selline tähelepanu-avaldu?

See on meeldiv, aga eks ta natukene imelik ole. Mis siin ikka, olen lihtsalt tegelnud oma asjaga ning mul pole olnud otsest vajadust endale tähelepanu tõmmata. Ise poleks arugi saanud, et midagi nii suurt ja tähtsat oleks nagu tehtud...

Tagasihoidlikkust võib tänapäeval vist lausa maamunalt kadunud vooruseks pidada, sest see ei sobi ju kaasaegse muusikaäri enam kuidagi kokku. Mis rahvas see pilliehitajate seltskond õieti on? Kas saab üldse välja tuua mingeid erilisi isiksuse omadusi, mida selles töös vaja läheb?

See on eraklik amet, ütleksin, et see on pigem elustiil. Kuna töötan üksi, siis tuleb endale seada selged eesmärgid ja tegevuskava. Vaja on ka põhjalikkust, kannatlikkust ja veel – tuleb oma huvi alati ärkvel hoida, pidevalt midagi uut avastada ja katsetada, sest on oht toota n-ö masstoodangut, lihtsalt tui-malt vorpida üheülbalisi pille.

Kas suhtled teiste eesti pillimeistritega, käid näiteks EMTA pillitöökojas?

Käin muidugi, ikka on sinna üht-teist asja. Aga kuna olen Eestis ainuke klavessiini-meister, siis tööalaseid kogemusi vahetada ei ole küll kellegagi. Polegi mõtet oodata, kuni keegi appi tuleb, ise peab kõik jooks-vad küsimused lahendama ja pilli valmis ehitama. Klavessiinimeistritest suhtlen ametivendade Andrew Woodersoni ja Andreas Kilströmiga, aga nemad elavad kahjuks kaugel, üks Inglismaal ja teine Rootsis.

Sinul on n-ö ühemehe töökoda, kus teed algusest lõpuni kõik ise. Enamasti on ju klavessiinimeistritel palju abilisi, terve vabrik, kus üks teeb kõlalaudu, teine treib klahve, kolmas intoneerib. Kas sa pole mõelnud kedagi endale abiks võtta?

Nii mõnigi on küsinud: kas tööd pakud? Ja kohe seejärel: palju maksad? Kui ma siis vastan, et mingit põhipalka ma küll ei saa lubada ja maksan ikka selle järgi, mis valmis on tehtud, siis kohe huvi kaob. Aga minu ametis ei saa töötasu kõige tähtsam olla, lihtsalt töö eetika on teine. Eelkõige tuleb omandada põhioskused ja täita teatud nõudeid. Selleks võib minna oma kümme aastat, aga tänapäeval tahetakse kõike kiiresti kätte saada. Minu töös on praktikast saadud kogemusel väga suur tähtsus, aga seda õpetada ei saa. Kõpsemisprotsess tuleb endal läbi teha, süveneda ja katsetada. Huvi peab olema.

Kunagi alustasid ju kitarride, fiidlite, harfide ehitamisest. Kuidas sa klavessiinide juurde jõudsid?

Jah, õppisin Georg Otsa nimelises Muusikakoolis kitarril, kuid pilli polnud ning otsustasin selle ise ehitada. Sealt see asi algaski. Seejärel tegin Rondellusele ja Cantoresele tellimustöid, kõik kasvas vastavalt pillimängijate vajadustele. Tegelikult pani Taavi-Mats Utt mulle selle klavessiiniehituse “linnu” pähe, tema mind sellele teele meelitas. Mulle tundus see algul üsna absurdne ettevõtmine. Küllap Taavi-Mats oskas mind õigesti mõjutada, sest on ta ju ise pillimeister. Edasi kulges kõik kuidagi loomulikku rada pidi. Jälgisin huviga ka seda protsessi, mille käigus Eestis hakati tasapisi koolides klavessiini õpetama, ja loomulikult tuligi palju tellimusi sealt. Kokku peaks mul olema kolmekümne näppepilli (klavessiini, spineti ja virginali) ringis, neist kümme asuvad erinevates õppeasutustes üle Eesti. Olen ehitanud ka klavikorde, mida ei saa näppepillideks nimetada, sest nende mehaanika on lähedasem hoopis klaverile.

Teame, et Euroopa muuseumides on säilinud ajalooliste pillide joonised. Nii ehitataksegi tänapäeval näiteks kas itaalia või prantsuse või flaami tüüpi klavessiinide koopiaid. Joonised toetuvad aga kindlatele kaanonitele. Palju jääb mänguruumi?

Jah, ühelt poolt tuleb toetuda ettekirjutustele, aga tähtis on ka säilitada loominguline lähenemine. Püüan oma pillihuvilisi alati pisut mõjutada tellima erinevat tüüpi instrumente. Siis ei pea “vorpima” masstoodangut, vaid saab katsetada erinevaid tehnikaid. Materjalid, antud juhul puu, ju “mängivad”, käituvad temperatuurimuutustes ja muudes välistingimustes erinevalt. Põnev on katsetada, teha muudatusi ja jälgida, mis siis juhtub. Aga üldiselt tuleb siiski korralikult jooniseid järgida, sest need tagavad pilli õiged proportsioonisuhed, nagu näiteks õige keelte pinge kõlalaudu suhtes. Töö lõppjärg, keelestamine ongi minu jaoks üks meeldivamaid tegevusi.

Tean, et sa ei taha pillidele noodipultegi ühesuguseid valmistada...

Neid on, jah, erinevaid tehtud, esimesed polnud kuigi vastupidavad. Sel ajal ei osanud ma veel materjali kulumisega arvestada ja nii nad kippusidki üsna pea purunema – konstruktsioon oli liiga õrn.

Kas on olemas mingi klavessiini ideaalkõla, mis sul kõrvus heliseb? Kas sulle on mõnikord tundunud, et nüüd saavutasid optimaalse tulemuse?

Ei oska öelda, sest igal pillil on tema kor-dumatu kõla juba olemas, kui ehituse põhinõuded on täidetud. Kui pill saab valmis, siis ei ole enam võimalik palju teha. Intoneerimisega, ehk siis hüptsate löikamisega saab kõlaskaalas üht-teist veel mõjutada, kuid põhiline on ikkagi juba olemas. Iga mängija tahab ju oma pillilt erinevat puudutuse mehaanikat ning otsustav hetk saabubki siis, kui see on lõpuks valmis ja värske omanik käed klahvidele paneb. Üldiselt, ega keegi siis pilli ilusa pildi järgi telli. Pildil on nad ju kõik ilusad, mõned isegi kallite maalingutega, aga klavessiini puhul on oluline ikkagi kõla tekitamine, ka klaviatuuri mugavus, näiteks millise sügavusega klahvikäik on jne. Need, kellel on plaan uus pill tellida, tulevad tavaliselt Eestisse kohale, proovivad ja mängivad mõnda siinset instrumenti. Nagu näiteks Moskva klavessinist ja organist Tatjana Gavrilova proovis Tallinna Muusikakeskkooli flaami ühe manuaaliga pilli ja ütles: “Tahaksin just niisugust.” Eks ma siis pidin samasuguse tegema (ütleb mõningase tüdimusega hääles). Seejärel

kohandan instrumendi näppemehhanismi vastavalt mängija soovile, st intoneerin, mis osutubki olulisimaks. Kui oled kõik korralikult teinud, siis ongi karakterse kõlaga klavessiin valmis. Kui püüad odavamalt läbi ajada, võivad tekkida probleemid, siis enam ei saa suurt midagi muuta.

Ega sulle vist igasugune müstifitseerimine ei istu, nagu näiteks lugu, kuidas kunagi üks puusepp Buratinole hinge sisse puhus?

Julgen tõesti kinnitada, et mitte mingisugust müsteeriumi või saladust pole. Kui oskad midagi teha, siis on kõik ülimalt reaalne ja lihtne. Eks alguses, kui puudusid kogemused, oli seda "saladust" rohkem. Sa nagu püüaksid oma oskamatust mingite üleloomulike nähtustega "kinni mätsida". Teisiti on siis, kui oled juba kauem oma alaga tegelnud, siis see ebamäärane tundmatuse tunne kaob.

Jah, eks see lihtsuse tunnetamine ongi ju omamoodi enese tegelikustamine, igasuguse loovuse sügavaim sisu...

Aga kuhu sa põhiliselt oled oma klavessiine ehitanud?

Loomulikult Eestisse, nii koolidele kui ka eraisikutele. Neid on jätkunud veel ka Soome, Rootsi, Läti, Leetu, Venemaale. Koolidele olen soovitanud erinevat tüüpi pilli, siis on Eestis klavessiinide "maastik" põnevam. Õppeasutustesse tellimise puhul on ka oluline, et seal oleks olemas keegi, kes pilli hooldab. Klavessiin pole ju tänapäevane klaver, mis on vastupidav ja võib kaua mängukorras püsida üsna muutlikus temperatuuris. Klavessiin vajab pidevat korrashoidu, häälestamist ja reguleerimist, lisaks ka niisutusaparaati kuiva õhu vastu.

Tavaliselt läheb pilli ehitamiseks ikka vist aasta aega, alates tellimise hetkest?

Alguses see umbes nii oli, aga praegu, kus on palju tellimusi, eriti Venemaalt, ei saa enam nii pikalt venitada. Pool aastat läheb ikka ära.

Uue pilli omanikuks saamine on suur sündmus, seda tean omast käest. Barokiajastul oli ju üsna tavaline, et uue klavessiini valmimise puhul korraldati suuri esitluskontserte, loodi koguni uudisteoseid. Nii oli näiteks suure Bach'i eluajal, kui ta komponeeris Potsdami lossis

Lapselapsega.
FOTO ERAKOGUST

Mietke klavessiini esitluseks klavessiinikontserdi (tänapäeval tuntud Viienda Brandenburgi kontserdi nime all). Kas oled osalenud seda laadi pidustustel?

Mõni aasta tagasi toimus Tartus Heino Elleri Muusikakoolile tehtud pilli esitluskontsert Tartu Ajaloomuuseumis. Seal esinesid klavessinist Ele Sonn ja kooli trompetieriala õpilased. Aga eriti palju seda laadi kontserte pole olnud, kõik eratellijad tahavad ju ruttu oma pilli kätte saada ja sellel musitseerima hakata.

Mäletan, et kunagi oli sul töökoda Jänedal, oma kodu lähedal väikeses puumajas. Nüüd töötad Tapal, koos orelimeister Olev Kentsiga. Kas osaled ka orelite restaureerimises?

Jah, olen tegelnud vanade orelite klaviatuuridega. Aga kunagi päris algusaegadel oli mul töökoda oma kodus, mis oli üks omaette katsumus, kui tagantjärele meenutada. Hiljem olid ehituse asjad eraldi majas, aga see oli nii pime ja madala laega, et pikapeale tekkis seal mõningane väsimus ja inimkonnast eraldatuse tunne. Selleks et mitte liiga eraks muutuda, otustasin töökoja Tapale üle viia ja olen selle muudatusega rahul.

No nüüd sai hästi tõine jutuaajamine. Mis sind elus hetkel kõige rohkem rõõustab?

Oeh, on alles keeruline küsimus... No lapsed ja lapselaps kindlasti.

Täna, Peeter! Ja veel kord palju õnne ja jätkuvat ammendamatu energiat!

Mida siis lõpetuseks öelda... Äärmiselt rikkastav on olla mõttevahetus inimesega, kes on järginud oma kutsumust, juhindunud armastusest ja kustumatust huvist oma valdkonna vastu ning väärtustanud oma tegevuses mitte niivõrd eesmärki ja tulemust, vaid tegevusprotsessi ennast, lakkamatut teelolemist.

Jah, tõepoolest toimus käesoleva aasta 11. veebruaril Eesti Teatri- ja Muusikamuuseumis sündmus, mil minevik, olevik ja tulevik said üheks, mis muutis kõigi kaasosaliste ajahetked elu ja olemise tegelikustamise viljaks. Teelolemise protsessis on lihtsust ja samas ka täiuslikkust. See ei vaja prassivat reklaami, poodiumil räuskamist ega suurte sõnade tegemist – ta lihtsalt on oma täiuslikkus iseolemises, laotades oma elustavaid kiiri kõigele ümbritsevale.

Georg Friedrich Haas: “Veerandtoon – see on hiigelsuur”

TARMO JOHANNES
muusik

Armastus kõlava, armastus helide vastu, mis end otsekui elusolendid ruumis ja ajas paljastavad, on minu töö kõige tähtsam lähtepunkt.” Nii ütles Georg Friedrich Haas (1953), üks tänapäeva olulisemaid Austria heliloojaid oma 2004. aasta kirjutises “Anmerkungen zum Komponieren” (Märkusi komponeerimisest). Haasist on saanud armastatumaid külalisi Euroopa ja Ameerika tähtsamatel muusikafestivalidel ning tõenäoliselt on vaid aja küsimus, millal jõuab tema muusika elusas ettekandes ka Eesti kuulajateni.

Väga lihtsustades võib öelda, et Haasi helikeeles on kaks peamist elementi, ühelt poolt spektraalmuusikale omane ülemheli-spektri rakendamine, teisalt mikrointervallide uurimine ja kasutamine, et luua tuiklemisrikkaid, võnkuvaid, peaaegu kogu keha-ga tajutavaid kõlasid. Olgugi et tema muusika on erakordselt nüansipen ja täpne, tema partituurid komplitseeritud ning teoste esitamine nõuab mängijatelt nii mõnigi kord eneseületamist, on Haasi muusikat kerge jälgida. Selle kulgemine on enamasti aeglane, ent samas suudab ta suurepäraselt kõita kuulaja tähelepanu ning otsekui endasse haarata.

Georg Friedrich Haas kasvas üles Grazi lähistel väikeses Latschau külas. Seal lähedal asus võimas hüdroelektrijaam ning helilooja enda sõnul oli üks tema tugevaid lapsepõlvemälestusi ülivõimsate kõrgepingeliinide... võiks öelda “undamine”, kuid Haasi jaoks moodustasid liinide ümber, eriti uduste ilmadega, võrratud 50-hertsise põhitooni ülemheliakordid.

Haas õppis Grazi ülikoolis füüsikat, matemaatikat, germanistikat ja ka kompo-

sitsiooni. Ta oli kaua kahevahel, kas hakata pigem kirjanikuks või heliloojaks, kuid jõudis äratundmisele, et muusika abil saab luua seisundeid, tundeid ja seoseid, mida teiste vahenditega pole võimalik. Seitsmekümnendate lõpul ja kaheksakümnendate algul pühendus ta kompositsiooniõpingutele (teiste seas Friedrich Cerha juures Viinis), osaledes mitmeid kordi ka Darmstadtis suvekursustel. Tema varasem muusika – mida Haas suuremas osas küll enam ei tunnista – lähtub valdavalt postserialistlikust mõtlemisest ja rangete süsteemide kasutamisest. Alates 1980. aastate lõpust tundis ta üha rohkem huvi mikrointervallilise muusika vastu. Kahtlemata mängis selle juures olulist osa stuudium aastatel 1991/92 Pariisis IRCAMis ning erinevate muusikakultuuride intensiivne uurimine.

Haas on tunnistanud, et olulise tõuke oma helikeele leidmisel andis kokkupuude Giacinto Scelsi (1905–1988) muusikaga, Scelsi tungimine üksikhelisse kui kolmemõõtmelisse sfääri ning heli sisemise elu ja võnkumiste väärtustamine. Teiseks väga tähtsaks eeskujuks olid n-ö varased mikrotoon-heliloojad, nagu Alois Hába (1893–1973), Harry Partch (1901–1974) ja Ivan Vöšnegradski (1893–1979), kes juba 1930–1940. aastatel tegelesid veerandtoonide, aga ka kuuendik- ja kaheksandiktoonide uurimise ja kasutamisega. Iseäranis oluline oli Haasi jaoks vene päritolu helilooja ja müstik Vöšnegradski – üks mikrotonaalse muusika pioneere, kes veetis suurema osa oma elust Pariisis; tema ideeid näi ultrakromaatilistest heliridadest, mitteoktaviseerivatest laadidest, eriti aga Vöšnegradski kujutus lõputust kõlaruumist, n-ö kõlakontinumist, kus kõikvõimalikes suhetes ja

“Muusikat ei määratle mitte kuldlõige ja eksponentfunktsioonid, vaid fantaasia, mis kuldlõikest ja eksponentfunktsioonidest hoolimata muusikat loob.”

muutumiste ahelates helid sisenevad kuuldamatust sfäärast kuuldavasse ning sealt jälle välja.

Kui oma varasemas loomingus kasutas Haas üsna palju ja küllaltki rangeid süsteeme, siis 1990. aastatel nende roll järjest vähenes ning teoste komponeerimisel sai tähtsamaks intuitsioon, taju.

“Kui komponistitee algul peaks justkui alati kõike õigustama ja põhjendama, siis millalgi märkab igauks, et see on absurd – muusikat ei määratle mitte kuldlõige ja eksponentfunktsioonid, vaid fantaasia, mis kuldlõikest ja eksponentfunktsioonidest hoolimata muusikat loob.”

“Kuulates on muusikal teatud mõju. Kui ma komponeerin, siis tunnen seda mõju komponeerimise ajal. Kui palju on selles püüdu organiseerida muusikasiseseid suhteid ja kui palju kirjutan ma muusikat lihtsalt nii, nagu kirjutan, on raske öelda, sest see suhe ei ole enesest teadlik. Paljudel juhtudel pärineb organiseerimisprintsipi otsimine soovist luua mingit kindlat muusikalist mõju.”

Haasi võib nimetada spektraalheliloojaks, tema teostes on ülemheliridadest tulevad kooskõlad kahtlemata olulisel kohal. Samas ei ole tema jaoks määravad mitte

“Usun, et mikrotoonide teatud külgetõmme seisneb selles, et nad lihtsalt on kõikjal meie elus.”

spektraalsed kõlad iseenesest, vaid nende muutumine. Ta kasutab tehnikat, mida ta ise nimetab “superaegluubiks” – tämbri-muutused ühe üksiku heli spektri sees on kordades aeglustatult välja kirjutatud ja n-ö orkestreeritud, nad võivad moodustada terve teose. Rohkem kui keerukate spektri-kooskõlade saavutamine huvitab teda ebatüüpiline, tuiklemine ja muutumise intensiivsust kandev osa helis.

“Olen jõudnud arusaamisele, et see, mis inimesi kunstis tegelikult huvitab, on hõõrdumine, mitte ühtesulamine – me ihaldame dissonantse, mitte konsonantse. Nii näiteks tuleb väga paljude rahvaste muusikas ette kolmveerandtoon-intervalli, mis madalamas registris tekitab eriti tugevaid tuiklemisi. Need võnked võivad tekitada täiesti füüsiliselt tajutava, kogu keha läbiva kiheluse. Pole midagi lihtsamat, kui võtta viis ühe pikkusega alpisarve ja hakata neil ülemhelimeloodiaid puhuma. Kummalisel kombel huvitab selline muusika inimkonda palju vähem kui kolmveerandtoon.”

Ka üks Haasi 1990. aastate tähtteoseid Esimene keelpillikvartett (1997) kulgeb väga aeglaselt. Teose esimene kolmandik

koosneb ainult suhteliselt kõrgetest keelpillihelidest, mis läbi pideva muutumise jõuavad teatud punktis puhta ülemheliakordini. Muusika areneb sealt edasi üha tuiklevamate kooskõlades, jõuab eriti võimsaid võnkumisi tekitavate madalate mikrotoonides intoneeritud nootide polürütmideni ja puhastub taas. Pooltunnise teose üldine printsiip on lihtne, kuid tänu väga täpselt tajutud muutuste ajastamisele, harukordsetele kõladele, õigel hetkel sisse viidud üllatusemomentidele ning hiigelkannatlikkusega välja joonistatud pidevale arengujoonele, mõjub see muusika erakordselt kaasakiskuvalt.

Haasi jaoks on üldse tähtis mõjutada inimese muusika vastuvõttu tervikuna, haarata inimese meeled ühte globaalsesse tajumisse ning pakkuda igale üksikule kuulajale ruumi kujutlusteks, võimalust siseneda n-ö personaalsesse ruumi ning kogeda muusikat kui midagi väga isiklikku. Mitmel puhul on ta selleks kasutanud ka valgust, näiteks teoses “Hyperion” (2006), mis on kontsert valgusele ja orkestrile. Ka üks Haasi meistriteoseid “in vain” (2000) 24 instrumendile on saadetud erineva valgusega löikudest, samuti pimedusest. Keelpillikvartett nr 3 “In iij. Noct” (2001) on ette nähtud esitamiseks täielikus pimeduses – kvarteti neli mängijat ümbritsevad publikut saali neljas nurgas ning kuulajate kirjelduste põhjal loob peaaegu 50-minutine helimaailm unustamatu elamuse.

Nagu mainitud, kasutab Haas oma teostes tihti mikrointervalle, mitte ainult

veerandtoone, vaid ka kuuendik-, kaheksandik- ja isegi kaheteistkümnendiktoone. Seetõttu kirjutab ta partituuri abistavaid märkusi, kuidas ja mille suhtes peaks neid noote intoneerima (näiteks kuuendiktoon kõrgem kui tšello flažolett, 14. osaheli d-st). Täpse intoneerimise puhul tekivad täiesti uskumatud kooskõlad, mis mõjuvad mõnikord nii, nagu saaks neid tekitada vaid elektroonika abil. Tihti kasutab ta ka pillide ümberhäälestamist. Näiteks juba üsna varases teoses “Hommage à György Ligeti” (1984) kahele klaverile, ühele mängijale on teine klaver häälestatud veerand tooni madalamaks. Kogu see umbes 15-minutine teos koosneb katkematust kuueteistkümnendiknootide jadast, kuid sujuvalt muutuvad kooskõlad loovad täiesti klaverile mitteomase helimaailma. Üks tema viimaseid suurteoseid orkestrile “limited approximations” (2010) on kirjutatud kuuele üksteisest kaheteistkümnendiktooni kaugusele häälestatud klaverile ja orkestrile.

Haas on veendunud, et ka väiksemaid mikrointervalle, kõigest mõne pooltoonisajandiku-suurusel kooskõlad ei ole muusikakultuuri ja temperatsioonide “ülejäak”, vaid inimliku taju ürgne iha.

“Usun, et mikrotoonide teatud külgetõmme seisneb selles, et nad lihtsalt on kõikjal meie elus. Kui kõnelen, siis on see oma olemuselt mikrotonaalne meloodia; kui kõnnin tänaval, kõlavad autode signaalid, mis sisaldavad alati mikrointervallilisi kooskõlaid; sellele lisandub lindude laul.”

Haasi meelest on ka võrdtempereeritud häälestuses, mida on palju kritiseeritud kui alaliselt mustalt kõlavat häälestussüsteemi, “suurepäraselt “mustad”, tuiklemisterikkad suur ja väike mažoorne septakord”.

Loeb see, kuidas kuulata.

Rohkem infot Georg Friedrich Haasist ning mitmed kuulamisaadressid:
<http://www.universaledition.com/Georg-Friedrich-Haas/composers-and-works/composer/278>

“Olen jõudnud arusaamisele, et see, mis inimesi kunstis tegelikult huvitab, on hõõrdumine, mitte ühtesulamine.”

Georg Friedrich Haas, üks tänapäeva olulisemaid austria heliloojaid.

FOTOD INTERNETIST

27. 04 kell 20

Viljandi

Pärimusmuusika Aida kohvik

(3.20 € / 1.50 €)

28. 04 kell 19

Tartu

Genialistide Klubi

(3.50 € / 2.50 €)

30. 04 kell 19

Tallinn

Hobuveski

(TASUTA)

Abraham's Cafe

sünnipäevakontserdid

Tõnis Kõrsek / Mads Næss / Mariken Aitov / Kaarel Liias / Sergei Sauron
Kaspar Liias / Mariken Aitov / Kaarel Liias / Sergei Sauron

otsakod
LÄBIVÕTMISEKOHAK

Hea eesti muusika Pilk Londonist

KRISTINA KÕRVER

Eesti Vabariigi aastapäevaga samal nädalal ja osalt ka selle piduliku päeva tähistamiseks toimus Londonis üks tähelepanuväärne sündmus, nimelt eesti kultuuri ja muusikat, samuti kultuuripealinna “Tallinn 2011” tutvustav “Eesti fest”. Korraldajateks kunstide keskus Kings Place ja Eesti saatkond Londonis, kuraatoriks Fiona Talkington.

Eesti kultuurile pühendatud festivale on toimunud Ühendkuningriigis ka varem: Eesti kultuuripäevad Šotimaal ja Oxfordis (2005) ning kaks Walestonia festivali (2008 ja 2010). Londonisse jõuti esindusliku suurüritusega esmakordselt. Eesti muusika saadikud kultuurimetropolis olid gregooriuse laulu ansambel Vox Clamantis Jaan-Eik Tulve juhatusel, Klaveriorkester (Nata-Ly Sakkos, Toivo Peäske, Kai Ratassepp, Mati Mikalai, Reet Ruubel-Kopvillem, Piret Habak ning Piret ja Lauri Väinmaa) koos Ain Vartsi (kitarr), Hele-Riin Uibi (löökpillid) ning Mart Tanieliga (video), folkansambel Suurõ Pilvõ koosseisus Celia Roose, Tuule Kann ja Robert Jürjendal ning soolokontserdi andnud džässpianist Kristjan Randalu. Festivali lõppkontserdil astus üles rahvusvaheline seltskond: Weekend Guitar Trio (Robert Jürjendal, Tõnis Leemets, Mart Soo) lavapartneriteks olid inglise vokalist ja luuletaja Toyah Willcox ning live-samplingu virtuoos Jan Bang Norrast. Eestist kui IT-rüügist andis haarava ülevaate Skype Eesti tegevjuht Sten Tamkivi vestluses English National Opera uue meediadirektori Roland Tayloriga. Kultuuripealinna “Tallinn 2011” infopunkti juures oli pidevalt rohkesti uudistajaid.

Kontserdimuljetest võib huviline pike-malt lugeda 3. märtsi Postimehest ja 4. märtsi Sirbist. Ainult paar mõtet tahaksin siin veel kord välja öelda: eesti interpreedid said Londoni publikuga väga hea kontakti, pea kõigil õhtuil elas muusikutele kaasa saatlitiis kuulajaid, kavades kõlas peamiselt või

DJ Jan Bang, Toyah Willcox ja Weekend Guitar Trio festivali lõppkontserdil.

ainult eesti muusika (Pärdi ja rahvamuusika kõrval ka näiteks Rääts, Sisask, Vähi ja Krigul) ning mitmel õhtul kutsuti esinejad korduvalt lavale tagasi ja nõuti lisapalu.

Kust tuli idee ja mõnes mõttes ka julgus korraldada “Eesti fest”, uurisin saatkonna kultuurinõunikult, juba viiendat aastat Londonis töötavalt Reet Rimmelilt.

R. R.: Idee pärineb Fiona Talkingtonilt. Suure linna konkurentsiasju ajades saab ruttu selgeks, et ei ole midagi olulisemat kui head ja professionaalsed koostööpartnerid. Fiona tunneb eesti muusikat, teda huvitab see, mida meie interpreedid teevad. Oleme sidet pidanud alates 2005. aasta Eesti minifestivalist Oxfordis ning kui Kings Place tegi talle ettepaneku kureerida festivali ning Fiona pakkus teemaks Eesti, oli asi otsustatud.

Fiona Talkingtoni, kauaaegset BBC Radio 3 toimetajat, hinnatud saatejuhti ja festivalikuraatorit nimetab Reet Rimmel oma ala tipptegijaks, kelle kogemused, asjatundlikkus ja kontaktid osutusid festivali korraldamisel asendamatuks.

“Eesti fest” leidis Briti meedias üsna palju eel tutvustamist, muu hulgas sellistes

väljaannetes nagu Guardian, Independent, Financial Times, Time Out, Wire, ja fRoots. BBC World Service ning BBC Radio 3 tegid Lauri Väinmaaga intervjuu; BBC Radio 3 salvestas Klaveriorkestri kontserdi (eetris 23. aprillil saates “Hear and Now”). Timesi kriitiku Hilary Finchi sulest ilmus Kings Place Magazine’is (trükiarvuga 50 000) festivali puhul ulatuslik artikkel eesti muusikast, laulupidudest Tüürini.

R. R.: Kõige keerulisem on jõuda õige sihtrühmani. Igasugune üldreklaam on Londonis väga kallid. A3 mõõdus plakatid paari metroojaama tunnelis lähevad maksma sadu tuhandeid naelu. Neist käib mööda ka sadu tuhandeid inimesi, kuid pole kindel, kas keegi neist ka kohale tuleb. Suureks toeks oli festivalipaik Kings Place, mis saatis oma kontserdipublikule sihtpostitusena 33 000 e-maili ja 22 000 flaierit “Eesti festi” infoga. Saatkonna oma võrgustik on selle kõrval üsna väike, kuigi muidugi levitasime, palju suutsime.

Mida on eesti muusikuil Londoni palju näinud ja kuulnud publikule pakkuda?

R. R.: Pole vist alati lihtne hinnata, mis mulje meie interpreedid võõrale publikule

jätavad, oleme paratamatult üht- või teistpidi erapoolikud. Siiski, vaadates siinset muusikaelu ja mõeldes, millist kvaliteeti pakuvad siin maailma tippmuusikud, julgen küll öelda, et meie interpretatsioonid on igati tasemel.

Näiteks Neeme Järvi on Londonis vaieldamatult tippdirigent. Oma kontserdid annab ta linna ühes suurimas, 3500 kuulajat mahutavas Royal Festival Hallis, kus juhatab London Philharmonic Orchestrat. Ma ei mäleta ühtki kontserti, kus oleks olnud mõni vaba koht või mil publik ei oleks kontserdi lõppedes püsti aplodeerinud. Ja see on siin tõepoolest eriline, sest Londoni publik on tavaliselt pigem jahe.

Kindlasti on suur kunst ka kavade koostamine, sest publiku toovad saali ikka tuntud heliloojate nimed. "Eesti fest" oli programmi silmas pidades paras julgustükk – nii palju siinmail tundmatut eesti muusikat korraga kavas.

Paljud eesti interpretatsioonid on rahvusvahelise haardega ja annavad regulaarselt kontserte mitmel pool maailmas. Mille poolest on Londonis esinemine oluline?

R. R.: Londoni muusikaelu on väga tihe ja kõrgetasemeline. Siin aetakse inimesed mõnes mõttes lausa hulluks, viissada kohta, kuhu minna õhtul meelt lahutama! Kuidas sa valid?

Ka publik ei ole siin üldjuhul mitte turistid, vaid väga nõudlik ja asjatundlik. Enamik "Eesti festi" sündmusi kuulus ühtlasi Kings Place'i hooaega läbivatesse, üsna elitaarse suunitlusega kontserdisarjadesse ning kuulaja, kes on harjunud siin käima, ootas neilt sama kõrget taset. Seetõttu on eriti rõõmustav ja märkimisväärne, et näiteks Vox Clamantise ja Klaveriorkestri kontserdid läksid täissaalidele ning lõppesid tulise aplausiga.

On väga oluline, et üritustel oleks potentsiaali, et nad jätkuksid, areneksid. Koostöö kõrgetasemeliste esinemispaikade ja korraldajatega loob selleks parimad võimalused.

Kas see tähendab, et "Eesti fest" on mõeldud traditsioonina?

R. R.: Ei julgeks anda muud vastust, kui et hoian mõlemat pöialt. Esimene "Eesti fest" andis lootust, et on, millele ehitada.

*

Fiona Talkington on Inglismaa tuntumaid raadiohääli, kes jõuab miljonite kuulajateni

Fiona Talkingtoni (vasakul) ja Reet R Emmeli vahele on end ritta seadnud Klaveriorkester ja löökpillimängija Hele-Riin Uib (vasakult teine).

FOTOD MADLI-LIIS PARTS

oma igapäevaste autorisaadete (näiteks kultussaateks kujunenud "Late Junction") ja mainekate klassikakontsertide ülekannete kaudu (BBC Proms, Wigmore Halli lõunamuusika jpt). Tema väga lai muusikaline silmaring, tohutu kuulamiskogemus ja hea maitse sellest valiku tegemisel on saanud kvaliteedimärgiks, mida usaldavad nii laia haardega melomaanid kui ka mõne kitsa valdkonna gurmaanid. Raadiotöö kõrval on ta viimastel aastatel üha rohkem tegeelnud ka festivalide kureerimisega, mille eesmärk on tema enda sõnul ikka sama – vahendada head muusikat ning jagada sellest saadud elamusi.

Vestlesin Fiona Talkingtoniga "Eesti festi" viimasel päeval. Enne seda olime kohtunud põgusalt, kuid võisin mitmel õhtul jälgida, millise rõõmuga juhatas ta ise sisse kõik kontserdid ning millise soojuse ja elevusega tutvustas ta publikule neid eesti muusikuid, keda oli festivalile kutsunud.

Kohtusime Kings Place'is, Londoni uusimas ja moodsaimas kunstikeskuses, mis on Talkingtoni jaoks mitmes mõttes tähtis paik. "Kings Place on tänaseks ligi kolm aastat vana, kuid mina tundsin seda maja juba enne tema sündi, kui see oli kõigest auk maas ja visioon arendaja ja omaniku Peter Millicani peas," räägib Talkington. Vaimustunud kirjeldab ta selle klaaspaneelidega kõrghoone inspireerivat atmosfääri ning kiidab eriti kahe kontserdisaali õnnestunud teostust. Suurem neist on ehitatud spetsiaalselt klaverikõla jaoks (seal esines ka Klaveriorkester) ning ideaalse akustika saavutamiseks on kõik selle seinad kaetud ühe 500-aastase tamme puiduga. "Maja valmides kutsus Peter mind selle muusikaelu üles ehitama," jätkab ta. "Olin mõis-

tagi kohe nõus. Kureerisin siin 2008. aastal Norra festivali ja kuna see oli väga edukas, sain kutse korraldada veel üks suurüritus. Nii pakkusingi välja Eesti teema."

Eesti muusika festival Londonis – see on ju üsna julge ja ootamatu idee?

F. T.: Jah, oli tõesti. Kuid usun, et kunst ja nuneb julgete ideede järele. Kui piirduksime etteantud raamidega ega julgeks riskida, kus me siis üldse oleksime?

Samas, tundes eesti muusikat, olin kindel, et saan hakkama. Teadsin, et see on mitmekülgne, elujõuline ja kõrgetasemeline kultuur.

BBC Radio 3 blogis meenutab Talkington oma esimest kohtumist Tallinna ja siinse muusikaeluga. See oli üheksa aasta eest veebruaris, kui Radio 3 andis eetrisse programmi nimega "Baltic Nights", mis keskendus Vilniuse, Riia ja Tallinna muusikaelule ning Balti riikide poliitilisele lähijalaloole. Fiona Talkington tegi otseülekandeid Tallinna kontserdipaikadest; mikrofoni ette jäid tookord Jaak Johanson, NYJD Ensemble, Hortus Musicus, Raivo Tafenu kvintett ja Tallinna Keelpillikvartett. "Jooksin *stiletto*'del öise vanalinna konarlikel tänavatel ühest kontserdipaigast teise. Oli väga külm ja sadas lund! Kuulsin neil õhtuil suurepäraselt džässit ja folkmuusikat, imeilusat koorilaulu ja kammermuusikat ning kohtasin väga toredaid inimesi. Need tunded on mind saatnud tänaseni."

Oli see mingi äratundmine?

F. T.: Et eesti muusikas toimub palju põnevat, see sai üsna ruttu selgeks. Aga äratundmine tekib sageli inimlikult pinnalt. Kohtunud muusikutega, räägid inimestega sellest,

mida nad naudivad ja mida tähtsaks peavad. Nii et midagi tõesti n-ö juhtus minu esimesel Eesti visiidil, et tahtsin sellest kõigest rohkem teada saada.

Olete end eesti muusikaga üsna hästi kurssi viinud. Kui raske või kerge oli otsustada, keda "Eesti festile" kutsuda?

On selles kavas teie jaoks ka läbiv idee?

F. T.: See võib kõlada klišeena, aga tahtsin festivalile tuua võimalikult erinevat muusikat, n-ö igäühele midagi. Kui rääkida läbivast ideest, siis toaksin välja ühe sõna ja see on "tippkvaliteet". Midagi vähemat ei saa siin Londoni kesklinnas pakkuda ja sellest lähtusin ka festivali kava koostades.

Muidugi mängib alati rolli isiklik maitse ja kogemus. Näiteks kunagisest kohtumisest Weekend Guitar Trioga on kasvanud välja koostöö, mis tõi nad esmalt esinema Eesti festivalile Oxfordi ja nüüd siia Londonisse. Küsin neilt tavaliselt, et mis teil praegu käsil on, ja alati saan vastuseks midagi põnevat.

Samuti olen hoidnud silma peal Vox Clamantisel, keda kuulsin mõne aasta eest siin Londonis festivalil "Voices Across the World" koos tuneesia laulja ja udimängija Dhafer Youssefiga. Teadsin kohe, et tahan neid ka "Eesti festile" kutsuda, sest neil on värsked ideed ja mingi seletamatu erilisuse faktor.

Kuuldes Klaveriorkestrit, ei suutnud ma vastu panna soovile nautida nende mängu Kings Place'i suures saalis, mis ongi ju klaverikõla jaoks ehitatud.

Sama vaimustunud olen ansambli Suurõ Pivõ müstilistest kõladest ja Kristjan Randalu klaveridžässist.

Meie ideed olid muidugi suuremad. Fantasearisime, et Kings Place'i hiiglaslikel eskalaatoritel võiks näidata eesti moeloomingut, tahtsime tuua vaatamiseks eesti filme... Ikka seesama kuristik – unistused *versus* raha.

Kuid tundub, et siit jagub ideid juba järgmiseks "Eesti festiks"?

F. T.: Ideid küll, aga praegu on see ainult unistus. Kuid minu kogemus kinnitab, et kõige tähtsam ongi unistada, kanda seda unistust endas ja küll see siis kunagi ka teoks saab.

Senised kontserdid on olnud üsna publikurohked ning eesti muusikuid on siin

väga soojalt vastu võetud. Kas vastab tõele, et Londoni publik on tavaliselt pigem jahe ja reserveeritud?

F. T.: Londoni publikule on tõepoolest raske meeldida, nad võivad olla vägagi kriitilised, isegi karmid. On umbusklikke, kes, nähes kavas talle võõraid nimesid, ei usu, et neil oleks talle midagi pakkuda. Samas on osa publikust alati avatud millelegi uuele, otsides uusi emotsioone ja nauvides elavat muusikat.

Olen "Eesti festil" vestelnud päris paljude kuulajatega, inimesed on rõõmsad ja ülalatinud, avastades eesti muusika näol nii rikka ja paljupakkuva kultuurielamuse. Tahetakse rohkem teada Eesti ja Tallinna kohta.

Võõrad tulid ja kallistasid, tänades neile pakutud elamuse eest. Miski ilmselgelt puudutas kuulajaid. Nende tegelik tänu kuulub loomulikult muusikutele.

Mulle on ka öeldud, et eesti muusika on justkui äratus millelegi uuele, kutse süvenemisele.

Ja nad pole lihtsalt viisakad?

F. T.: Kindlasti mitte! See vahe on kohe tunda. Üks hea omadus siinsel publikul on siirus; kui ei meeldi, siis nad lihtsalt ei ela kaasa või lausa lahkuvad vaheajal. Keegi ei vaevuks teesklemata.

Fiona Talkingtoni muusikaline maitse ei tunne ajastute, žanrite ega stiilide piire, kuid tema süda kuulub Norrale, selle maa muusikale, kultuurile ja kõigele, mis sellega seotud. "See on asendamatu osa minu praegusest elust, täitmata igatsus," kinnitab ta tõsisel ilmel. Nii jätkabki ta norra keele õpinguid ja sõidab sinna igal võimalusel, külastades festivale, eriti džässkontserte. Aastate jooksul tekkinud muusikutest sõprade loomingu on ta vahendanud ka inglise publikule, suurejoonelisimaks ürituseks "Scene Norway" 2008. aastal Kings Place'is. Teenete eest norra muusika edendamisel on ta pälvinud kaks kõrget tunnustust: Molde rahvusvahelise džässifestivali auhinna Molde Rose (2004) ning Norra Kuningliku teeneteordeni (2009).

Vaimustusega räägib ta oma viimaste aastate põnevaimast Norra-projektist "Punkt Festivalist", mille peakorraldaja on "Eesti festil" koos WGTga esinenud DJ Jan Bang ehk *live sampling* guru, nagu Talkington teda iseloomustab. "Jan Bangi idee on

lihtne ja geniaalne," ütleb ta. "Muusikud annavad ühes saalis kontserdi ja liiguvad seejärel koos publikuga teise ruumi, kus esitletakse äsja kuulnud kontserdi improviiseeritud *live*-remiksi. Korraga on õhus intriig ja kerkib terve hulk küsimusi: mida selle muusikaga ette võetakse? Kas ma üldse tahan olla osa *live*-remiksist? Kas see moonutab kuidagi mu loomingu? Muusikuilt nõuab see suurt usaldust remiksijate vastu ning publikult kiiret kohanemist."

"Jazzkaare" ja "Tallinn 2011" programmi raames jõuavad Bangi ja Talkingtoni mõtteviljad aprillis ka Eestisse, kui toimub "Punkt Tallinn".

Kui küsin, mis teda Põhjamaade juures võib ning kas eesti ja norra muusikas on ka midagi sarnast, jääb ta kauaks mõttesse ja tunnistab siis, et sarnasusi on, aga seda on sõnades raske väljendada. Pärast veel üht mõttepausi saan vastuse.

F. T.: See on tundlikkus vaikuse suhtes, teatud alandlikkus. Tagasihoidlikkus. Inimesi peab esmalt tundma õppima, et nende iseloom ja väärtus avalduksid. Tuleb natuke vaeva näha ja aega varuda. See on ilus.

See, mis mind ka eesti muusikutega suheldes jätkuvalt üllatab ja liigutab, on nende võime ilma igasuguste muusikaväliste trikkide ja lavalise *show*'ta saavutada oma kuulajaga vahetu kontakt. See süvenemisaseme, mis neil esinedes on, ei vajagi mingit liisa. Ma pole kohanud eesti muusikut, kes hüüaks: "Vaata mind! Kuula mind! Ma olen fantastiline muusik!" Võib-olla on ka selliseid. Pigem tajun suhtumist, et meil on teile head muusikat pakkuda, tulge lähemale ja saage osa.

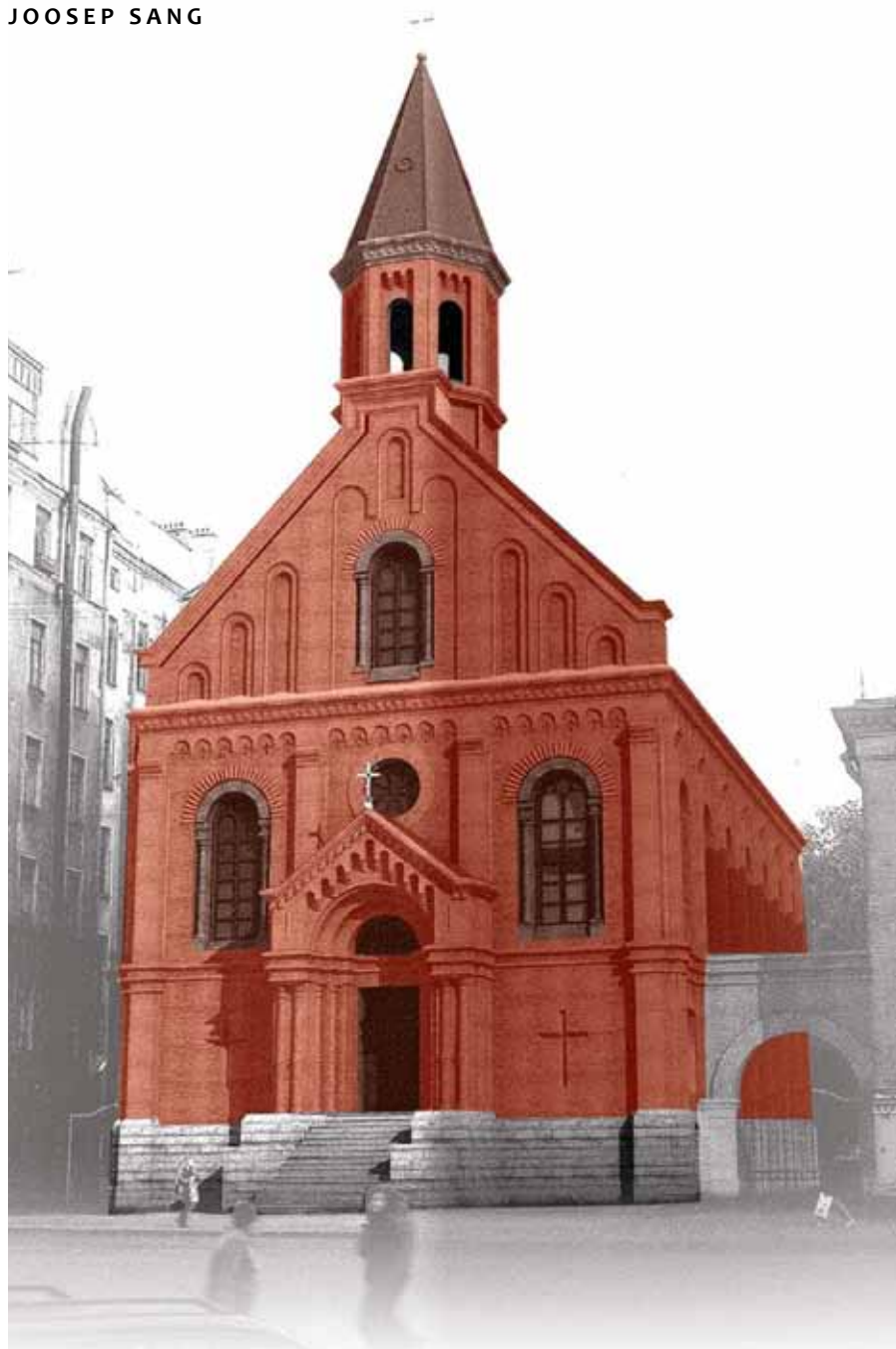
Ja sama olen kohanud ka Norras. See maa, eriti muidugi norra džässimaastik, on tohutult kujundanud minu muusikalist maitset ning sügavamat arusaama muusikast ja musitseerimisest. Nii et ma ei oska öelda, kui palju mängib selles rolli elustiil, kultuur kõige laiemas mõttes, loodus või midagi muud. Lõpuks taandub kõik ikkagi inimesele. Muusika tuleb inimestest, nende südamest, nende meeltest. Mida muusika neile tähendab, see kõlab ka lavalt vastu.

Festivali toetasid Kings Place, EASi Londoni esindus, Kultuuriministeerium, Välisministeerium, Kultuurkapital, Sihtasutus "Tallinn 2011", Eesti Muusika Infokeskus ja Kalevi šokolaadivabrik.

“Tulge, sest kõik on juba valmis”

Peterburi Jaani kiriku avamisest

JOOSEP SANG

Seda katket pühakirjast tsiteeriti 20. veebruaril Peterburi Jaani kiriku taasavamise ja pühitsemise jumalateenistusel ning küllap kordus see lause kohalviibijate mõtetes ja väljaütlemistes veelgi, sest kauaaegne unistus, võimatuna näiv plaan oli lõpuks tõesti teoks saanud ning varemtest oli kerkinud kaunis pühakoda – avamise ajal veel veidi värvilõhnaline, kuid siiski valmis: puhas, pidulik, pühalik.

Kiriku avamisega seotud sündmused leidsid aset kolme päeva jooksul, mil Peterburis viibis suur hulk eesti muusikuid, poliitikuid, kultuuritegelasi ning kirikumehi. Pühapäev, 20. veebruar oli tseremooniade, riituste, kõnede ja õnnesoovide päralt. Oli palju muusikat, nii päevasel jumalateenistusel kui ka öhtusel pidulikul kontserdil, kus astusid üles Eesti Rahvusmeeskoor, Rahvusoooper Estonia orkester, dirigent Arvo Volmer ja mitu solisti, nende seas Peterburi Maria teatri sopran Maria Šagutš, kes esitas Marfa aaria Rimski-Korsakovi “Tsaari mõrsjast”, ja meie Kädy Plaas, kes säras Mozarti teoses “Exultate, jubilate”. Kontserdi lõpetas kõiki esitajaid hõlmanud uudisteos, René Eespere “Glorietur”, päevakohaselt ülev ja ülistav.

Järgmisel päeval esines kirikus Eesti Rahvusmeeskoor, mida juhatas sügisel koori peadirigendina ametisse astuv Mikk Üleoja. Kontsert pealkirjaga “Kuldrannake” sisaldas muusikat neilt eesti heliloojatelt, kes on olnud otsesemalt või kaudsemalt seotud Peterburiga, sealse muusikahariduse ja muusikaeluga. Jaani kirik sobib oma oivalise akustika ja paraja suurusega kahtlemata väga hästi a cappella kontsertideks.

Veneetsia stiilis paljuhäälsel katedraalimuusika jaoks, mida päev hiljem esitasid Eesti Kontsertkoor, Hortus Musicus ja Andres Mustonen, Jaani kiriku kodune, luterlikult kaine ja karge puitinterjäär nii hästi ei sobi. Ometi võttis publik ka saksa ja itaalia heliloojate (Scheidt, Praetorius, Giovanni Gabrieli) mitmekoorilise varabrokse muusika soojalt vastu. Publiku leidmise ja meelitamisega tuleb korraldajatel siiski veel vaeva näha, sest nii RAMi kui ka Hortus Musicuse kontserdile oleks kuulajaid palju rohkem mahtunud. Ehkki miljonlinnas toimub palju, on siin siiski väga palju potentsiaalseid kuulajaid, kes tuleb lihtsalt üles leida, seda enam, et nii RAM kui ka Hortus Musicus on oma pika tegutsemisaja jooksul Peterburis väga palju esi-

nenud ja kahtlemata paljudele tuttavad ja endiselt meeles.

On lubatud, et Peterburi Jaani kirikust saab koht, kus kohtuvad eesti (ka laiemalt Balti) muusika ja muusikud ning vene interpreetid ja publik. Pikkade ja tihedate kultuurikontaktide taaselustamise olulisust ei ole võimalik üle hinnata. Märtsis alanud Baltimaade muusika festival toobki suurlinna publiku ette laia valiku meie ja muid muusikuid. Vardo Rumessen esines koos Peterburi keelpillikvartetiga, Lembit Saarsalu koos vene pianisti Leonid Vintskevitsiga, Aile Asszonyi koos ansambliga Vivacello. Soolokontserdi andis pianist Peeter Laul, toimus Georg Otsale pühenda-

tud õhtu. Aprillis esinevad Jaani kirikus ETV tütarlastekoor, ansambel Vox Clamantis ning Tallinna Kammerorkester Juha Kangase juhatusel, mais Eesti Filharmoonia Kammerkoor ja Daniel Reuss, samuti ERSO, kes mängib taas peterburglase Nikolai Aleksejevi taktikepi all.

Suure unistuse elluviijatel on põhjust uhke ja rahul olla. Peterburi Jaani kirik pole ainult usutempel ja kontserdipaik, vaid ka tükike Eestimaad, mis mõjub oma kõikide elementidega väga eestilikult ja hubaselt. Ta on ka elav mälestusmärk neile, kes kunagi suurlinnas väikese rahva kultuuri, usu ja rahvusluse tuld on elavana hoidnud ja seda lõõmama on õhutanud.

FOTOD INTERNETIST

Eestikeelseid jumalateenistusi on Peterburis peetud alates 1787. aastast. 1842. aastal loodi eesti Jaani kogudus, mis sai endale kiriku 1860. aastal. 20. sajandi alguseks oli kogudusel juba üle kaksikümne tuhande liikme. On kõnekas, et Peterburi kolmeteistkümne luteri koguduse seas oli eestlaste oma suurim, edestades ka saksa ja soome kogudusi. Loomulikult polnud kirik ainult eesti usuelu, vaid ka kultuurielu keskus. Jaani kirikuga on seotud ka üks suurimaid poliitilisi manifestatsioone Eesti ajaloos. Just siit algas 1917. aasta 26. märtsil neljakümne tuhande eestlase rongkäik Tauria palee ette, kus nõuti Eestile autonoomiat ja kus kuuesajaliikmeline koor laulis Mihkel Lüdigi juhatusel laulu "Mu isamaa, mu õnn ja rõõm", millest sai hiljem rahvushümn.

20. sajandi kolmekümnendatel aastatel kirik suleti ning ehitati ümber laorumideks ja töökodadeks, kiriku varad võõrandati. Peterburi Jaani kogudus alustas taas tegevust alles 1994. aastal, võttes eesmärgiks Jaani kiriku taastamise. Edasine on meie kultuuri- ja usuelu kirev, kuid võidukas lähiminevik, mida kroonib Peterburi Jaani kiriku taasavamine aadressil Dekabristide tänav 54 A tänavu veebruaris.

<http://web.zone.ee/regilaulukeskuses>

29. aprillil 2011 TÜRIL REGILAUUUES KUUES

12.00 Avamine kultuurimaja suures saalis
Lastekollektiivide esinemised – päevajuhid PIIP ja TUUT
 Züriis: • Ingrid Rützel • Kirile Loo • Kristiina Ehin
 • Aleksander Sünter • Reigo Ahven
muinasjututuba (Kristiina Ehin)
Metsamoori Teekamber (Irje Karjus)
tantsu- ja mängutuba
 (Marju Varblane, Kadri G Laube)
käsitöötoad vaba lava omatehtu laad
17.15 Filmituba – Kristjan Kaljund ja Sven Paulus (ETV saate „Osoon“ autorid)
19.00 Esinevad Kirile Loo ja Reigo Ahven
19.30 Eripreemiade üleandmine
20.00 James Werts World Project
21.45 Margus Tiitsmaa tuleskulptuurid

Partners: Ingrid Rützel, Kirile Loo, Sven Paulus, Irje Karjus, Margus Tiitsmaa, Kadri G Laube, Aleksander Sünter, Kristiina Ehin, Reigo Ahven

James Werts World Project

Partners: V.P. Vello Pajula, Edelaraudtee, A-La Co, Reformirakond, ZEN, OLEREX, finforest, Meieleht, LEADER, Posimees, SOKREFLECTOR OÜ, KUBIA ÜRITAJALU LIPUVABRIK

Empaatiline helilooja Tatjana Kozlova

MIRJE MÄNDLA

Klassikaraadio toimetaja

Eesti muusika päevade ja “Tallinn 2011” ühisprogrammis püütakse Tallinna linnaosade elanikele tutvustada eesti heliloojate inimlikku palet. Samas annab see heliloojatele võimaluse resideerida ja muusikat kirjutada üsna uues ruumis. Veebruaris resideeris selle programmi raames Põhja-Tallinnas Salme kultuurikeskuses helilooja Tatjana Kozlova, kes kiitis oma töötingimusi, perest eemal viibides suurepäraselt süvenemisvõimalust ja kahetses, et resideerimine nii lühikest aega kestis. Teisipäeviti komponeeris ta seal oma tulevase autorikontserdi jaoks uusi teoseid ning ruumi täitis tema muusikale omane energia.

26. veebruaril toimunud autorikontsert andis võimaluse kõrvutada eesti noorema põlve interpreete itaalia omadega. Nimelt kõlas Kozlova teose “Lovesong” esiettekannena itaalia muusikute Annamaria Morini ja Enzo Porta esituses. Pier Luigi Mencarelli, Jean-Pierre Rampali, Andras Adorjani ja Conrad Klemmi juures õppinud Annamaria Morini on kirjutanud ka mitmeid interpretatsiooniteemalisi uurimusi ning teinud koostööd itaalia nüüdisheliloojate Donatoni, Manzoni, Romitelli ja Gervasoniga. Temaga võiks seostada veel mitut nüüdismuusikaansamblit, nagu näiteks Nuovo Ensemble Bruno Maderna, Micro-megas Ensemble ja Blauer Reiter. Nii Morini kui Porta on ka pühendunud õpetajad ja andsid Tallinnas kontserdi eelmeistriklasi itaalia nüüdismuusikast. Väga põnevad olid Porta selgitused viiuliflažoleti tehnika kohta. Kuulajais tekitas see esialgu kerget hämmeldust, kuna Porta on peaaegu kõiki noodikõrgusi flažoletide abil võimaline intoneerima käe alg- ehk esimeses positsioonis. Nõnda võib kätt stabiilses positsioonis hoides esitada ulatuslikke passaaže. Jääme huviga ootama, kas Porta käsiraamat annab inspiratsiooni võtta kasutusele selline tehnika ka eesti heliloojate seas.

Tatjana Kozlova on öelnud, et tema omapäraks tundub olevat empaatiavõime interpreedi vastu.

FOTO MIRJE MÄNDLA

Duot Morini-Porta iseloomustab detailidesse süvenemine ning nüüdismuusika esituspraktikas hetkel ehk isegi veidi tavatult pikk prooviperiood. Morini ja Porta kontaktid eesti muusikutega said alguse ajal, mil flöödimängija Tarmo Johannes otisis oma doktoritöö raames kontakte itaalia nüüdismuusika valdkonnas ja talle soovitati Morinit. Tollal anti itaalia kolleegidele Tatjana Kozlova varasem teos “Võilillede lumi”, mida nüüd võib leida juba Morini õpilaste repertuaarist.

Tatjana Kozlova on alati rõhutanud, et talle meeldib teha koostööd samade

mängijate või kooslustega, seda põhjusel, et nii õnnestub tal kõik oma ideed realiseerida. Kindlasti on ansambel U: ja Resonabilis Tatjana Kozlova koostööpartnerid, kelle peale ta mõtleb isegi siis, kui tellimuse esitab mõni teine koosseis, sinnamaani välja, et püüab kopeerida ansambli U: instrumentaariumi uue ansambli kontekstis. Tatjana Kozlova on ka öelnud, et tema omapäraks tundub olevat empaatiavõime interpreedi vastu. Ta soovib teda kuulda ja tunda enne teose kirjutamist ning püüab teosesse kirjutada interpreedi iseloomu.

Kontserdil esiettekandele tulnud teos “Lovesong” oli kirjutatud Morini ja Porta tellimusel. Tatjana Kozlova oli Morinit Bolognas kontserdil kuulnud ja temaga kohtunud, kuid eelkõige tugines ta nende tundmaõppimisel salvestustele. Esialgne plaan kirjutada neile midagi dünaamiliselt forsseeritud ja virtuoosset muutus, kui selgus, et nad ei karda ka uusi ja veidi äärmuslikke kõlalahendusi. Kozlovale tundus, et muusikute süvenemismisvõime on väga suur. Sellepärast realiseeris ta selles pigem vaikselt dünaamilisel skaalal kulgevas loos idee lõpmatuse ni kestvast viiulinoodist, mida oleks tõenäoliselt kõige mugavam mängida ringpoognaga, kui sellise suudaks välja mõelda. Viiuldaja Portale meenutas see teos põhjapooluse jäävälju. Kozlova oma sõnul viitab teose pealkiri sellele, kuidas ta ise suhtub üksikhelisse. Hetkel, mil ta kuuleb seda veel puhast heli oma peas, mil see ei ole veel mängija poolt rikutud, armastab ta neid üksikhelisid niivõrd, et seda tunnet võiks võrrelda kiindumusega inimesse.

Kontsert ise andis kena ülevaate Tatjana Kozlova kammerloomingust 2002. aastast tänaseni. Varasem teos kavas oli “Muutlik” flöödile ja kandlele, kirjutatud õpiajal Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias. See oli ka aeg, mil Kozlova ühe põhiansambli Resonabilis kõlapilt, mille keskmes on kandle kõla, alles hakkas vormuma. Resonabilise esituses kõlas veel 2009. aastal valminud “Kõielkõndija” ja selles osales küllaltki instrumentaalses rollis lauljatar Iris Oja. Instrumentaalses rollis küllap sel põhjusel, et üks Kozlova vokaalmuusika kõlaeelistusi on n-ö poplaulja tämbriga lauldud veerandtoonid. Kuigi ansambli U: algsest kontserdikavas reklaamitud ei olnud, oli laval erinevates kooslustes kolm ansambli liiget: Tarmo Johannes (flööt), Vambola Krigul (löökpillid) ja Helena Tuuling (klarnet). Kriguli ja Tuulingu esituses võis kuulata uut ja mõnevõrra lüürilisemat versiooni Kozlova teosest “Liikumatus dimensioon”, mis on algsest loodud löökpillidele ja saksofonile. Löökpilliarsenalis kohtame siin toredaid plekk-kausse, mille abil tekitatakse teoses väga omapärane kõlamaailm. Teos “Doors 1” kõlas taas Annamaria Morini vormiselges nägemuses.

Androgüünsed laulud

BRIGITTA DAVIDJANTS

muusikateadlane

Tui Hirve ja Farištamo Leisi kontsert “Androgüünsed laulud” 26. veebruaril teatris NO99.

Mäletan, kuidas lasin aastate eest ühele džässrokki viljelevale sõbrale Tui Hirve kooliaegseid Poulenci salvestusi. Tookord heitis sõber ette, et tüdrukul on ilus hää küll, aga pole seksapiili. See oli minu jaoks ootamatu avaldus – mida ma ka Tui laulust seni otsinud polnud, siis kindlasti mitte seda. Natuke hiljem sain aru, et ilmselt pidas mees silmas teatavat küpsust, mida koolitüdrukult ei saanudki nõuda.

Aega on üksjagu mööda läinud ja nüüd sattusin üle mitme aasta kuulama, kuidas Tui Hirv ja Farištamo Leis esitasid peamiselt 20. sajandi heliloojate loomingu: Debussyd, Prokofjevit, Brittenit, Sallineni, Tubinat, Fauréd ja Poulenci. Tõtt-õelda oli mul kahju, et too vana sõber polnud minuga kontserdil kaasas, aastatega on Tui Hirvele tekkinud küll kogemust, küll küpsust. Ja ausalt öeldes pole ma ammu sedavõrd kurvastanud, et saalis nii vähe rahvast viibib. Ei teagi, kas oli asi samal õhtul toimunud Tatjana Kozlova autoriõhtus või selles, et sinne akadeemiline muusikaelu on üldse kaunikesti instiitutsionaliseeritud ja üksiküritajad ei pääse lihtsalt löögile.

Selle koosluse puhul on sümpaatne see, et kokku on saanud muusikud, kelle vahel asi toimib – Farištamo Leisi nimetada pelgalt klaverisaatjaks oleks kohatu. Ta on tugev ansamblist ja valdab koostööd lauljaga. Kuna pianist on kogenud ka improvisatsioon, kumab tema mängust kiire reaktsioon ja analüütiline lähenemine materjali. Ilmselt on asi ka selle koosseisu omavalhises sobivuses ning lauljanna suhteliselt

korralik klaverialane ettevalmistus toetab lugude omandamist.

Tui Hirve näikse võluvat kammermuusika. Ja ega ma teda ooperilaval hästi ette kujutakski. Muidugi, korralikult koolitatud lauljana saaks ta sellega kindlasti hakkama. Aga kammermuusika sobib talle ideaalselt. Ta laulab hästi ja on näha, et akadeemia õpingute järgne aeg pole mööda külgi maha jooksnud. Tal on dünaamikarikas ja isikupärane hää ning ta laulab maitsekalt, käies värvidega ettevaatlikult ümber. See aga ei tähenda, et seal, kus värve vaja, neid poleks – nii kõlas Cocteau tekstile loodud Poulenci “Toreadoor” igati uljalt, moodustades hea kontrasti eelnevate, märgatavalt süngemate heliteostega, mille hulgas oli ka kontserdi kulminatsioon, Prokofjevi “Viis Anna Ahmatova luuletust”, teos, mis käsitleb naiseks olemist Venemaal möödunud sajandi algul.

Muide, magistrantuuris muusikateadust õppinud lauljatar oli teinud kõigest luuletustest vabatõlkes, mis on hea võimalus kummutada stereotüüpseid nalju lauljate aru kohta. Samuti oli kontserdil, mis kandis nime “Androgüünsed laulud”, tore kontseptsioon. Kavalehel kirjutatakse, et lauljad on ainsad muusikud, kelle puhul mängib rolli, kas muusikat esitab mees või naine. Ning asi pole ainult helikõrguses, vaid ka teoste alltekstides: “Iga looga seotud inimene jätab sellele oma jälje: luuletaja, helilooja, esimene esitaja, kellele teos pühendati, helilooja muusa... Siis vaatad laulu ja teksti, teades teose ajalugu või teadmata, ja mõtled, kas sul sobib seda laulda või ei. Teinekord justkui ei sobiks, aga kui laul väga meeldib, siis lööd käega ja laulad ikka.” Ja küllap on see üks igati kena moodus soolisi stereotüüpe murda.

Ja kuhu jäi vaikus?

FARIŠTAMO LEIS
pianist

Festivali esinejad, Georg Gurdjieffi kava Eestisse toonud Anja Lechner (tšello) ja Vassilis Tzabropoulos (klaver).
FOTO ECM

Festival "Täiuslik vaikus" 11.–13. veebruarini Tallinnas. "Chants, hymns and dances": duo Anja Lechner (tšello) – Vassilis Tzabropoulos (klaver), kavas Gurdjieff; film "Sound and Silence"; "ECM ja EESTI – kammermuusika"; "Stories yet to tell": Norma Winstone (vokaal), Glauco Venier (klaver), Klaus Gesing (bassklarnet, tenorsaksofon).

11.–13. veebruarini toimunud festivali "Täiuslik vaikus" pealkiri mõjus üksjagu vastuoluliselt – kontsertidel kuulsime ikkagi rohkelt helisid, mitte vaikust. Kuid publikut see oksüümoronlikkus nähtavasti meelitas ja muud ühelt pealkirjalt tahta ei saagi.

Esinejatest olid festivalile kutsutud plaadifirma ECM artistid Eestist ja välismaalt. Samuti oli kavas muusikaline *road-movie* ECMi loojast, muusikaproduutsent Manfred Eicherist, millele elas teisel festivalipäeval Kumu auditooriumis kaasa saali täis huvilisi. Film "Sound and Silence" ("Helid ja vaikus") oli pilguheit muusikute igapäevaellu, nende röömudesse, muredesse ja maailmapilti, millega Eicher peategelasena oma kirglikul teekonnal kokku puutub. Meil vaatajatena avanes võimalus paariks tunniks temaks kehastuda ja kogeda tema elu, näha, mida tema näeb, tunda, mida tema tunneb, ning jälgida lugusid, mida temalgi on võimalus jälgida. Seda küll režissööride Peter Guyeri ja Norbert Wiedmeri silmadega. Teiste elu on tihti huvitavam kui enda oma, teiste muusika kohta tundub lihtne öelda, mis seal valesiti. Aga

kas ikka on? Sellele ja kõigile muudele tekkinud küsimustele võisime vastuse saada filmile järgnenud vestlusel Manfred Eicheri endaga, mida juhtis Immo Mikhelson.

Eestlasena oli tore näha filmis esitletud muusikute seas ka Arvo Pärti, Tõnu Kaljustet, Tallinna Kammerorkestrit ja Filharmonia Kammerkoori. Vestluses selguski, et Eicheri arvates on Eestis väikeriigi kohta väga palju häid muusikuid, samuti on tema meelest siin erakordselt rikas ka muu kunstielu, näitena nimetas kirjandust. Seoses festivali pealkirjaga ja ehk ka ECMi endise tunnuslausega ("The most beautiful sound next to silence") arvas Eicher, et selle teemaga peab olema äärmiselt ettevaatlik ja taktitundeline ning et üldse on vaikuselt räägitud liiga palju.

Oli õpetlik ja inspireeriv näha oma tööd südamega tegevat inimest, kes on muusikamaailma palju mõjutanud ning kes omab selget visiooni sellest, milline muusika on hea. Niisuguse inimese vaated lähivad korda ka teistele. Samu epiteete, "kõrgetasemeline" ja "publikule kordaminev", võib kasutada ka festivali enda kohta.

Pärast seda külastasin ka kontserti "ECM ja EESTI", kus esinesid Tallinna Kammerorkestri ja NYJD Ensemble'i solistid pianistid Marrit Gerretz-Traksmann ja Jana Peäske, flötist Mihkel Peäske, klarinetist Toomas Vavilov, viuldaja Harry Traksmann, tšellistid Leho Karin ja Kaido Kelder, kontrabassimängija Mati Lukk ja löökpillimängija Madis Metsamart. Mustpeade Majja oli pühapäeval kogune-

nud hulk kuulajaid, mis tegi rõõmu, sest kontsert andis värvika ülevaate kammermuusika piiridest ja sellest, kui laiaks on venitatud klassikalise muusika mõiste.

Pool kavast sisaldas Erkki-Sven Tüüri loomingut. Osaliselt võib sellist valikut mõista – Tüüri muusika on kuulajale hästi tabatav; tema rockmuusika-taust, tihtipeale intuiitiivne lähenemine, korduvate tekstuuride üksteise otsa ladustamine, ostinaatus, modaalsus – see kõik oli eeskujulikult loetletud ka teabeküllasel kavalehel – muudab eriti Tüüri varasemad teosed kergesti jälgitavaks ja nauditavaks. Kuid selle festivali kontekstis, mis oli ju eesmärgiks seadnud muu hulgas "harva kuuldava muusika esitlemise", tundus see siiski üle-ekspluateerimiseks.

Ettekandele tuli "Arhitektoonika II" Vavilovi, Karini ja Jana Peäske esituses, "Dedication" Karini ja Gerretz-Traksmanni esituses, "Symbiosis" Traksmanni ja Luki esituses ning "Fata Morgana" Uue Tallinna Trio esituses (Traksmann, Kelder ja Gerretz-Traksmann). Neist esimene, "Arhitektoonika II", on äärmiselt armastatud teos oma vektoriaalselt arenevate kujundite, tühinate, kõlavärvide, kaasahaarava rütmi, selge ülesehituse, kandvate pauside, ilu ja maagilisusega. Vahel oleks tahtnud vaid klaveri sisemusest mängitud helidele rohkem tähelepanu. "Symbiosis" on märkimisväärne teos selle poolest, et viiul alustab madalamas registris kui kontrabass. Pärast esimese üllatuse ja vaimustuse kadumist tuli tunnistada, et interpretide esituses sel-

line käsitus siiski kuidagi kokku ei kõlanud. Tervitasin kergendusega loo teist poolt, kus pillid asusid oma tavapärasele "õigele" kohale. Põnev, energiat täis "Dedication" mõjus julgelt, kuulajateni jõudis esinejate ühine hingamine, vabadus, kirg ja rahu. "Särises" ka "Fata Morgana", mille esitus oli professionaalne ja põnev. Meeldis pillide tasakaal, klaverimängija ei teinud ebamugavat partiid mängides allahindlust, pikad noodid kandsid. Vaid tšellistil oleks oodanud veidi rohkem energiat. Värskest ja omapäraselt kõlas Helena Tulve "lumineux/opaque" klaveritriole ja kolmele veeklaasile, esitajaks Uus Tallinna Trio. Nautisin helilooja põnevat klaverikäsitlust – mingi trikiga ei mängi keelpille üle! – ja head ansambli tunitust. Teos ise on oma olemuselt tormiline ja küll need veeklaasid kõlasid hästi kokku viiuli ja tšello tämbriga ning klaveri madalate nootidega!

Teist kontserdipoolt alustanud Frank Martini "Ballaad" Mihkel ja Jana Peäske

esituses kõlas jõuliselt ja kaunilt, kuid sellest hoolimata ei tekkinud teosega õiget suhet. Loo seos kontserdiga jäi kaugeks. Samas on põnev märkida, et kuigi teose algvariant saksofonile, keelpilliorkestrile, klaverile ja löökpillidele pärineb juba 1938. aastast, leiti flöödile ja klaverile kirjutatud versioon – loodud helilooja enda poolt teadmata ajal – alles kolm aastat tagasi.

Kontserdi tavapärane pikkus oli ammu ületatud, kui alles algas Alfred Schnittke "Serenaad", mõnus energiline laamendamine, rahvakeeli "kütmine", millest mängiti kolm esimest osa. Oli erilisi kõlavärve, oli rütmi, sekka tühjust. Sai nalja, vaimusilma ette tekkis igasuguseid pilte; oli veidrust, imelikkust, väljaelamist, pillide kasutus oli erakordselt lai. Tegemist võinuks olla kontserdi ühe kõrghetkega, aga tunnistan ausalt, et ei jaksanud enam öieti kuulata. Ettekandele tulnud lood olid olnud väga sütihead, need vajavad ruumi ja rõõvivad kuulajalt vaimujõudu. Eriti kui ei ole ete

teada, et kontsert kestab erakordselt kaua, on raske end valmis seada, et lõpuni vastu pidada. Festivali viimasel kontserdil esinenud laulja Norma Winstone kuulus *less-is-more* hoiaku järgimine oleks sellegi kontserdi ülesehituse õnnestunumaks muutnud.

Seoses eelnevaga ootasin väga John Cage'i palju vaidlusi tekitanud teost "4'33", saamaks lõpuks ometi veidi vaikust, et lasta kõlanud muusikal veidi laagerduda ja lihtsalt olla, ning ma ei pidanud pettuma. Tõsi küll, selle vaikuse sees võis märgata muusikuid, kes kõik olid nüüd korraga laval, puldid ees, noodid ka (need olevat ekstra tellitud, sest Eestis neid varem ei olnud). Vahepeal keerati lehte, siis istuti vaikuses edasi. Auto sõitis, üks kajakas selgitas midagi häälekalt akna taga, mõni kuulaja vist mediteeris. Vaikus on pärast nii tihedat kontserti hea, saab mõtteid koguda ja kontserdi maailmast välja tulla. Ehk võikski kontserdid selle teosega lõppeda?

Hinnaalanduseta

VIRVE NORMET
muusikaajakirjanik

Tallinna Muusikakeskkooli sümfooniaorkester 12. märtsil Estonia kontserdisaalis. Dirigent Risto Joost, solistid Marike Kruup (viulil) ja Theodor Sink (tšello).

See oli päevane kontsert. Sellele vaatamata sai saal ja rõdu täis kaasõpilasi, õpetajaid ja peretuttavaid. Õhkkond oli kodune, ootuslik ja soe. Kõige olulisemat rõhutades: pettuda ei tulnud! Kontsert andis tugeva positiivse impulsi kõigile, nii laval kui saalis olijatele.

Kavas oli kolm teost: Glinka avamäng ooperile "Ruslan ja Ludmilla", Schumanni Tšellokontsert a-moll ja Tšaikovski Viulikoncert D-duur. Ühesõnaga, rahvusromantiline kullafond! Kolm teost ja kolm võimete demonstratsiooni. Küllap nii see oligi mõeldud, kui Glinka särav avamäng läks lahti dirigendita, n-ö orkestri soolonombrina. Teos nõuab mängijailt parajat individuaalset virtuoossust ja samas kollektiivset ühishingamist. Lugu õnnestus toredasti, noored pillimehed olid innukad ja nihhasti kõlakauniduse kui ka tehnilise võimekuse poolest pani orkester oma märgi maha.

Edasi kaldus huvi ja raskuspunkt solistidele. Üheksateist-aastastena on mõlema kontol palju positiivset ja kavaleht andis nende vabariiklikest ja rahvusvahelistest tunnustustest hea ülevaate. Mõlemad on ka aktiivsed kammermuusikud ja oma nooruse kohta paljudest konkurssidest osa võtnud. Orkestriga mängimise

praktika on aga Marike Kruubil esialgu tunduvalt suurem kui Theodor Singil. Schumanni Tšellokontsert arenes dirigendi ja solisti käte all järjest süveneva teineteise tajumise ja psühholoogilise avanemise suunas. See pole just väga kergesti tõlgendatav teos, sest kujundifantaasia on Schumannil rikas, selle vormikammitsaaise ohjamine keerukam. Kuulajale kujunes eriti kandvaks teose lüürilisem pool, Theodor Singi tugev külg on tõesti kaunis ja tundeline toon.

Tšaikovski viulikonserdi solist Marike Kruup oli minu jaoks rõõmus avastus. Tagasi mõeldes – üllatav on nii noore inimese "vanainimeselik" (küpsuse tähenduses) respekt esitatava teose vastu. Ega asjata ole just see kontsert konkursside proovikivi! Helilooja on juba kontserdi esimesse ossa sisse kirjutanud vist peaaegu kõik, mida tol ajal viiulil mängida osati. Noorel kunstnikul on jumalalt antud suur veenmisvõime ja jõud. Mida ta oma pillil ka ei teeks, kõik tundub mitte üksnes õige, vaid ainuõige. Ta suudab saalitäie lausa hinge kinni pidades kuulama panna. Ääretult meeldiv on tema lihtne ja loomulik fraas, vaba liigest "ilmekusest" ja tundelisusest (Tšaikovski puhul nii kerge tulema). Samas on see peenelt nüansirikas. Oma väga hea psühholoogilise tunnetusega jääb ta ka kuidagi naiselikuks, andes näiteks üleminekutele lausa kelmi-kaid varjundeid. Orkester ja dirigent musitseerisid solistiga tões ja vaimus kaasa. *Andante* osas, mis nõuab orkestrilt briljantset puhust, jäi orkestri tase siiski solistile alla. Finaalis sai taas imetleda solisti tarkust, kuidas ilmestada üha korduvaid muusikalisi mõtteid, kuidas siduda "sidumatuid" teemasid, kuidas ühelt meeoleult teisele loogiliselt üle minna jne. Kontserdi lõpp oli üks suur triumf. Publik aplodeeris, trampis ja hüüdis braavo. Solist naeratas tagasihoidlikult. Orkester naeratas avalamalt. Dirigent on rõõmus ja pisut uhkegi – on tehtud tublit tööd ja kontsert läks täiseduga!

Vanemuise lauljad ja näitlejad Pepeljajevi lavastuse masinavärgis. Esiplaanil Atlan Karp, taamal (vasakult) Robert Annus, Pirjo Püvi, Karmen Puis, Markus Luik, Maarja Mitt ja Tanel Jonas.

Ooper kolme vindiga

KADRI ROOD

semiootika ja kultuuriteooria üliõpilane

Henry Purcelli semi-ooper "Haldjakuninganna" 15. veebruaril Sadamateatris (esietendus 5. veebruaril). Muusikajuht ja dirigent: Lauri Sirp. Lavastaja, koreograaf, lavakujunduse ja video autor: Saša Pepeljajev (Venemaa). Kostüümikunstnik: Liisi Eelmaa.

Osades: Alla Popova, Pirjo Püvi, Merle Jalakas, Karmen Puis, Maria Kallaste, Mati Turi, Atlan Karp, Märt Jakobson, Maarius Pärn, Maarja Mitt, Tanel Jonas, Markus Luik, Robert Annus, Julia Kaškovskaja, Laura Quin, Milena Tuominen ja Janek Savolainen. Vanemuise sümfooniaorkester ja H. Elleri nimelise Tartu Muusikakooli ansambel.

Saša Pepeljajevi lavastatud “Haldjakuninganna” on segu barokkmuusikast, Shakespeare’ist, tänapäevasest teatrist ja koreograafiast ning lausa ulmelisena tunduvast leidlikkusest mehaanika alal. Tarbetut aukartust kerge käeliigutusega kõrvale heites on võetud juba ammu klassika hulka kuuluv teos ning keeratud sellele tõelise naudinguga kolm korda vint peale.

“Haldjakuningannat” võiks küllap nimetada postmodernistlikuks ooperiks. Esmasilgul võib tunduda, et tegu on ooperi paroodiaga, kuid siiras kaasaelamine lavastatud materjalile, kordused ning mängulisus viivad mõtted kiiresti modernistlikust paroodiast postmodernistliku pastiši juurde. Mängulisus ongi lavastuse peamine märksõna. Ilma südametunnistuspüünaide ja kahetsuseta on tunnustatud, et ilmselt ei ole klassikateostel, kui neid ikka ja jälle traditsioonilises vormis lavale tuua, tänapäeva publikule lõpuks enam midagi öelda. Nii siis jääb valik, kas heita nad sootuks üle parda või mõtestada lahti tänase päeva koode kasutades. Nagu on Pepeljajev ise lavastuse kohta öelnud: “Siin see on: kineetiline ja kontseptuaalne “Haldjakuninganna”, mis õpetab meid Shakespeare’i loomingut mitte kartma.”

See on sümpaatne lähenemine, eriti Eestis, kus suhtumine klassikutesse kipub sageli olema üsna konservatiivne. On kultuuriliselt olulisi autoreid ja sümboleid, mille on enda jaoks reserveerinud rahvuskult ja traditsiooniliselt meeletatud seltskond, kelle jaoks klassika on midagi püha ja puutumatu. Kultuurisümbolitena “ei mängita”, sest nii lihtsalt ei ole viisakas teha. Näiteks võib tuua juba vana arutelu tenistes rahvatantsu tantsimise üle. Kui aga kehtestada teatud autoritele ja teostele lähemiskeeld, jäävadki nad üksi oma tuulisele ja kõledale pjedestaalile, kuhu looval vaimul varsti enam asja ei ole.

Pepeljajevi lavastus sulatab kokku mütolooilised tegelaskujud ja tänapäeva. Muusikatöötajate ettevõtte on hea leid, mille abil neid kahte ühendada. Ettevõtte töötajad peavad taastama kadunud osad Henry Purcelli semi-ooperis “Haldjakuninganna”, olles ise samal ajal ka selle tegelased. Muusikatööstus pole lihtne äri: töötajad rassivad nagu kaubalaadidajad tehase laos, ooperilauljaid veetakse kõige erinevamatel ratastega mehhanismidel lavale

ja sealt jälle minema, paigutatakse ümber ja sobitatakse masinavärki. Nutikas allegooria kogu tänapäevasele muusikatööstusele, mis samuti sarnaneb pigem hiiglasliku globaalse tehasega, kus liinitöö ja külma kalkultatsiooni osatähtsus ületab kaugelt idealistliku loomingu. Toode valmib vastavalt tellija soovile, sest läbimüük on eksistentsi ainus õigustus.

Lugu ise on lavastuses pigem teisejärguline, selle jutustamine pole mitte eesmärk, vaid vahend andmaks edasi puhast liikumisrõõmu, mängu ja sujuvust. Kohati toimus liikumine liikumise enda pärast, kuid seda kõige paremas mõttes. See oli nauding tegevusest ja protsessist, mitte selle tulemusest ning rõõm kehast kui vaimu võrdsest partnerist, mitte järelohisest takistusest. Rohkem kui narratiivile elab vaataja ilmselt kaasa pidevale askeldamisele laval, mis kogu pika etenduse ajal hetkekski ei seiskunud ega muutunud ka igavaks. Pidevalt oli kuklasopis mõte, et mis juhtub siis, kui mõni seadeldis järsku funktsioneerimast keeldub või kokku kukub. Õnneks seda siiski ei juhtunud. Tehniliselt keeruka lavastuse juures on viperuste oht pidev saatja ning eks mõned pisihäired ka olnud, kuid just see ilmselt tagabki etenduse vahele mõju. Publik ei näe mitte proovides perfektseks lihvitud, kuid staatiliseks muutunud valmistoodet, vaid protsessi, millesse on sisse kirjutatud ka veaoh.

Semi-ooperi formaat, kus muusika on kirjutatud näidendi originaalteksti vahele, sobis ideaalselt, sest nii ei kandnud lauluteksteid tegevuses edasiviivat funktsiooni ning tähelepanelik subtiitrite lugemine ei seganud lavalise liikumise nüansside jälgimist. Juba etenduse esimestest hetkedest oli hämmastav, kui loomulikult ja orgaaniliselt sobisid omavahel kokku 17. sajandi barokkmuusika ning kogu laval olev masinavärk, aburdsetes kostüümides lauljad ning igapäevases riietuses näitlejad. Muusikal tuli küll leppida tegevust saatva tausta rolliga, mis klassikalise ooperi sõpradele võis ehk pettumuseks olla, kuid kontseptuaalse kunsti armastajatele sobis hästi. Traditsiooniliselt ja “tõsisel” kujul oleks sama teos pannud mind ilmselt õlgu kehitama, nüüd aga täiendas muusika lavastust ja lavastus muusikat ning võitsid sellest mõlemad.

Mehaanikas ja inseneriteadustes võhiklikul humanitaaril jääb üle vaid imestada lavastaja fantaasiat kogu etenduses kasuta-

Tanel Jonas.
FOTOD ALAN PROOSA

tud masinavärgi väljamõtlemisel. Ilmselt oli tegu tõelise katsumusega ka lauljate jaoks, kes pidid lisaks oma tavapärasele tegevusele veel pidevalt mõnd mehhanismi liikumises hoidma või ise sellel tasakaalu säilitama. Rattal keereldes ning pea alaspidi rip-pudes laulmine tundub peaaegu et füüsika ja anatoomia seadustega vastuolus olevat, kuid muusikud tulid toime. Avardati ooperi, kuid kindlasti ka iseene võimete piire.

Liisi Eelmaa kostüümid sobisid kontseptatsiooniga nagu valatult. Suurejoonelised, silmapaistvad ja toretsevad nagu barokile kohane, kuid sama palju üle vindi kui kogu lavastus. Kõiki kehavorme väljajoonistav liibuv hõbedane materjal, värvilised näod ja parukad kogu tööstusliku ja tehnilise kaadervärgi taustal, kontrastiks veel näitlejate hallid-pruunid argipäevariided.

Säravaimad lavastuslikud leiud arvukate kineetiliste meistriteoste seas olid ilmselt rattas keerlevad lauljad, nõõri mööda liikuvad mänguloomad, Markus Luige Demetriuse tegelaskuju ennastunustavalt ämblikku tapmas ning viimane stseen, kus kogu lavaline korratud lõplikult segamini aeti. Nii sümpaatset *happy end*’i ei olegi tükil ajal kohanud.

“Haldjakuningannaga” on Vanemuine oma muidu üsna turvalisse muusikalavastuste jadasse teinud ühe korraliku katkestuse. Ilmselt mõjus see katkestus vabastavalt nii osalejatele kui ka publikule, vähemalt aplausi tugevuse järgi otsustades.

Muinasjutt nimitegelasteta

VIRVE NORMET
muusikaajakirjanik

René Eespere lastemuusikal “Metsluigid”. Libreto ja laulusõnad Hans Christian Anderseni muinasjutu ainetel Leelo Tungal. Lavastaja Loore Martma; kunstnik ja koreograaf Liis Vares (Viljandi Kultuuriakadeemia); valgus- ja videokunstnik Jere Mönkkönen (Soome). Georg Otsa nimelise Tallinna Muusikakooli sümfooniaorkester, ETV tütarlastekoor, dirigent Mihhail Gerts. Osades: Marilyn Jurman, Jekaterina Nikolajeva, Ott Kartau ja Arno Tamm.

Minu muljed pärinevad 14. märtsi kontsertetenduselt Estonia kontserdisaalis. Märtsis esitati muusikali veel Pärnus, Jõhvis, Tartus ja Paides. 22. ja 23. juulil tuleb muusikal ettekandele ka Saaremaa ooperipäevadel.

Tunnistan, et etendusest kirjutada oli üsna raske. Reklaam muusikalina ei pea paika, Saaremaa ooperipäevade eelinfos lubatud nimetus kontsertetendus võimaldab teha palju mööndusi ja seda just neis osades, mis jäid hinge kriipima.

Õieti algas teos ju kenasti. Etenduses on palju kaunilt kõlavat muusikat, nii instrumentaalset meeleolu ja tausta loovat kui solistide laule ja koorinumbreid ning mitu kena noort ja kandva häälega jutustajat. Koor on iseenesest suurepärane ja mitmed numbrid, eriti dramaatilisemad, väga värvikad ja ilusad. Muusikaline üldmulje on meeldivalt lastesõbralik.

Muinasjuttu “Metsluigid” teavad kõik põlvkonnad ja oodatakse tuttavaid sündmusi, lauseid ja repliike. Kavalehel ütleb helilooja, et see etendus on selle loo n-õ kolmas tulemine. Kardan aga, et René Eespere on selles kolmandas ka ise pisut pettunud. Lavastaja Loore Martma koolitööna see kõrgeimaid punkte kindlasti ei saa, sest osa lavastuse komponente lihtsalt ei tööta, olgu see projekt kirjasisi muusikali või kontsertetendusena.

Tegelastest on meelde jääv ja rolli täismõõduliselt täitev ainult kuri kuninganna (Jekaterina Nikolajeva). Ja ennäe kurjust! Tema värvika kuju kõrval muutub peategelane Eliise millekski tobuketaoliseks ning selliseks jääbki. Talle antud liikumine lava kitsal eesjoonel on piiratud, ta ise ilmetuvõitu, tema käsutuses olev atribuutika (sümboolselt nõgesenõõrid ja nõgesesärgid) nii raskesti käsitsetav, et vaesest näitlejaneiuist hakkab kahju. Krooni paneb lavastaja pähe lõpustseeniga. Kui luigid on justkui oma särgid selga saanud ja Eliise tohib ka jälle rääkida, siis kukub ta Printsile pidurdamatult midagi vadistama. Mõelgem, ta on äsja just surmasuust, tuleriidalt pääsenud... Jutustajad on ju mõnusad poisid, tempod on rahulikud, hääled kenad ja sõnad jõuavad hästi saali. Juttu on palju

ja muusikat on piisavalt, aga puudu on muinasjutt. Ei ole värve! Ometi laiutab suurepärane võimalus videoekraani kujul üle terve tagaseina. Näeme seal kogu aeg midagi ähmast, justkui metsa, loomigi, põhiliselt aga ikka taevast ja alla langevaid valgeid sulgi. Ja nii me ootame-ootame, et kas või hetkekski neid ühteteist luke või vähemalt printsegi, kuldkroonid peas, näha... Ja sellest on väga kahju, sest materjal on hea ja võimalusi kauniks (kontsert)etenduseks väga palju. Kõik eelpoolkõneldu puudutab aga eelkõige lavastust. Etenduse muusikaline pool oli aga väga hea ja õnnestunud, kiidusõnu väärivad orkester ja koor ning eelkõige etenduse muusika juht Mihhail Gerts.

Fiori Musicali
Laste ja noorte vanamuusikafestival

II Laste ja noorte vanamuusikafestival
FIORI MUSICALI
2. aprill 2011 Rakvere

Esineb sada noort vanamuusikut üle Eesti!

Festivalil osalevad klavessiinõpilased Vanalinna Hariduskollegiumi Muusikakoolist (õp Ene Nael), Tallinna Muusikakeskkoolist (õp Kristiina Are), Rakvere Kaurikoolist (õp Piret Villem), vanamuusikaansamblid ELLERINO (õp Anneli Kuusk), H. Elleri nim Tartu Muusikakoolist, RONDO (õp Tiiu Maripuu) Kuressaare Muusikakoolist, NEUMA (õp Kai-Riin Kont) Viljandi Muusikakoolist, Stúdio Sonare (õp Ene Kiidli) Tallinnast, Rakvere Kaurikoolist (õp Piret Villem) jt

Korraldab: Haridus- ja Kultuuriselts Kaur
Info: www.kaurikool.ee

Elleri preemia laureaat Sten Lassmann.

FOTO KAUPU KIKKAS

Heino Elleri muusikapreemia Sten Lassmannile

Eesti Teatri- ja Muusikamuuseum kuulutas 7. märtsil välja Heino Elleri muusikapreemia laureadi, kelleks tänavu on pianist Sten Lassmann. Auhind anti Lassmannile Heino Elleri klaverimuusika esitamise, salvestamise ja propageerimise eest viimasel kolmel aastal.

Sten Lassmann õpib Londoni Kuningliku Muusikaakadeemia doktoriõppes, keskendudes Elleri klaverimuusika uurimisele ja salvestamisele. Praeguseks on salvestatud ja ootab väljaandmist kolme plaadi jagu muusikat. Lassmann on ka varem sageli Elleri muusikat esitanud ning on endale eesmärgiks seadnud kogu tema klaveriloomingu salvestamise. Valmivate heliplaatide esitlusega on Sten Lassmannil ja ETMMil kavas tähistada järgmisel kevadel helilooja 125. sünniaastapäeva.

Elleri muusikapreemia määratakse noorele heliloojale tema loomingu eest ja/või interpreedile, muusikateadlasele või mõne muu eluala esindajale, kes on oluliselt kaasa aidanud Heino Elleri elu- ja loometöö laiemale tutvustamisele. Tänavu jagati tunnustust juba neljateistkümnendat korda. Nagu varasematel aastatelgi, kaasneb rahalise preemiaga ka Elleri voolitud jalutuskepp.

ETMM on Heino Elleri pärandi hoidja ja autoriõiguste omanik.

Pianist Ada Kuuseoks tähistas juubelit

1. märtsil tähistas oma 70. aasta juubelit pianist ning EMTA dotsent Ada Kuuseoks. Juubilar andis täispika kontserdi viimse kohani täis Tallinna raekoja saalis, esitades Bachi ja Schumanni loomingut. “Koraalieelmängud ja viisteist kolmehäälset inventsiooni paistsid silma sügavasisulise lähenemise ning originaalse ja kogemusküpse tõlgendusega. Schumanni ulatuslik Sonaat fismoll paelus tundliku kõlakäsitluse ja väga hea vormitundega,” vahendas muljeid Ia Rimmel.

Juubilari õnnitlenud Kultuuriministeerimi muusikanõunik Eero Raun andis üle ministeeriumi tänukirja ning kursusekaaslane Eri Klas meenutas oma tervituskönes paljusid ühiseid musitseerimisi orkestri ees.

Ada Kuuseoks alustas õpinguid Tallinna Lastemuusikakoolis Violetta Ostapovskaja juures. Tallinna Muusikakoolis ja Tallinna konservatooriumis oli ta Anna Klasi, hiljem Moskva konservatooriumi aspirantuuris professor Viktor Meržanovi õpilane. Ta on osalenud edukalt mitmel konkursil, kuid suurima tunnustusena sai ta 1970. aastal laureaaditiitli üleliidulisel soolokontsertide konkursil Kiievis, mis andis võimaluse regulaarseteks kontsertideks Nõukogude Liidus. Aastakümneid on Ada Kuuseoks avaldanud ajakirjanduses muusikaartikleid ja arvustusi. 2001. aastal ilmus tema sooloplaat. Soolokontsertidega Tallinnas ja Tartus tähistas ta eelmisel aastal Chopini 200. sünniaastapäeva.

Ada Kuuseoks on üks EMTA silmapaistvamaid ja arvukama õpilaskonnaga pedagooge. Tema õpilasteks on olnud Toivo Peäske, Taissia Filippova, Andres Uiibo, Urmas Taniloo, Andres Paas, Margus Kappel, Jaan Kapp jpt. Nende hulgas on ka edukaid pedagooge, näiteks Nathalie Maasin, Helve Kuuskmann, Marina Sinkel, Natalja Truškina, Katrin Kuldjärv, Anne Sarrap, Iive Joamets, ning hinnatud kontsertmeisterid, nagu Ene Rindesalu, Anne Otto ja Katrin Paat.

Bruno Lukk on ühes kontserdiarvustuses iseloomustanud Ada Kuuseoksa mängu: “Tema kunstnikunatuurile on võõrad efektitsemine ja teatraalsed žestid. Muusika elab, pulseerib ja hingab võrdsest tema südames ja ajus. Lisanduvad suurepärase kool, peen kõrv, eksimatu maitse, sihikindlus ja loov tahtejõud, usk oma võimetesse (kui tähtis see on!)”

Ada Kuuseoks endiste ja praeguste õpilaste ja kolleegidega.

FOTO ANNE-MALLE HALLIK

Esimesed Elleri nüüdismuusika päevad

Nädal, mis algas 7. märtsil Heino Elleri 124. sünniaastapäevaga, oli temanimeselises Tartu Muusikakoolis uue muusika päralt. Direktor Kadri Leivategija algatusel toimusid esimesed Elleri nüüdismuusika päevad, kus oma kooli õpilaste ja õpetajate kõrval löid kaasa ka Tartu Uue Muusika Ansambel ning klaveriduo Merike Poom – Farištamo Leis ning lauljad Ott Indermitte ja Gaili Grüning kavaga “Spiraalsed galaktikad”, kõrvutades Urmas Sisaski ja George Crumbi “taevasi muusikaid”.

Avaüritusel “Elleri päev” esitasid kooli õpilased ja õpetajad Eesti ja teiste maade 20. sajandi muusikat. Alo Põldmäe ülevaade helilooja Alfred Karindi elust ja loomingust tähistas Elleri välja-paistva õpilase 110. sünniaastapäeva. Karindi kammermuusika kõlas Anne-Mai Palmi ning EMTA magistrandi, Karindi lapselapselapse Mari Targo esituses. Toimus kohtumine Elleri muusikapremia laureaadi, helilooja Märta-Matis Lillega, kes jagas kuulajatega oma mõtteid Idamaade kultuurist ja selle mõjust oma loomingule.

Vabariiklik muusikakoolide loomingupäev “Noored heliloojad – tulevikumuusika loojad” tõi kokku Keila, Kärkla, Võru, Viljandi, Nõmme ja Tartu II muusikakooli ning Kehtna ja Kuusalu kunstide kooli anded. Noorimad autorid olid 8-aastased Hanna Liisa Kuusing Kehtnast ja Simon Harli Allik Keilast. Hiiuimaalt tulnud Mattias Liigi lood esitas koguni pereansambel. Elevust tekitas Võru Muusikakooli ansambli Kagukägu lustlik musitseerimine ja Kristiina Malmi (Nõmme) sisukad laulud.

Muusikakeskkooli, Otsa kooli ja Elleri kooli õpilaste kahetunnises *nonstop*-kavas oli muusikat soolopillidele, põnevatele ansamblitele (Ann Kuut ja Triin Kala), naturaalpillidele elektroonikaga (Ove-Kuth Kadak ja Liina Vilgats) ning vokaalteoseid. Kokku tutvustasid 30 noort autorit 56 esitajaga 35 uut helitööd, juhendajateks õpetajad Hele Saarse (Kehtna), Riine Pajusaar (Keila), Siim Liik (Kärkla), Anna Lvova (Kuusalu), Inga Lehto (Nõmme), Marge Loik (Viljandi), Merike Kapp (Võru), Kristo Matson, Tatjana Kozlova ja Aaro Pertmann (Otsa kool), Age Veeroos ja Tauno Aints (TMKK) ning Alo Põldmäe (Elleri kool).

Kolm päeva kammermuusikaga

Tallinna Muusikakeskkool korraldas neljandat korda rahvusvahelist noorte kammermuusika konkurssifestivali “In corpore”. Idee pärineb kammermuusikaosakonna juhatajalt Nata-Ly Sakkoselt ning kuna õpetajate seas on palju aktiivselt tegutsevaid kammermuusikuid, toimubki üritus peamiselt nende eestvedamisel. Esimene festival oli 2008. aastal ja tänaseks on sellest kujunenud tore traditsioon, sest musitseerimine koos oma eakaaslastega ning sellest tekkiv sünergia on parim osa muusikaõpingutest.

4.–6. märtsini aset leidnud kontsertidel esinesid peale TMKK õpilaste veel noored interpreedid naaberriikide samalaadsetest koolidest, Riia E. Dārziņši nim Muusikakoolist, Vilniuse Čiurlionise nim Kunstide Koolist ja Helsingi konservatooriumist. Esimest korda võtsid osa ka Otsa kooli ja Elleri kooli õpilased. Iga kool andis festivalil tunnipikkuse kontserdi, mille kava pidi tänuväärse ja noorte silmaringi laiendava tingimusena sisaldama ka üht oma maa helilooja teost. Kõrvuti klassikaga sai kuulata ka põnevat tänapäeva kammermuusikat.

Kuna tegemist on konkurssifestivaliga, valis žürii igalt kontser-

Publiku lemmikud Sten Heinoja (ees) ja Georg Mirek King festivalil “In corpore”.

FOTO MAIT JÜRIADO

dilt ka kooli parimad kammermuusikud. TMKK ansamblitest sai žürii preemia trio koosseisus Kaia Voitka, Johannes Välja ja Karl Peterson (õp Reet Ruubel) ning publiku preemia Sten Heinoja ja Georg Mirek King.

Otsa ja Elleri kooli ühiskontserdil anti publiku preemia duole Marten Altrov – Sigrid Vardja (õp Andres Paas) ning žürii auhin-da jagasid duo Markus Altrov – Anastassia Mišenkina (õp Tiina Välja) ja kvartett koosseisus Karina Ülper, Karel Vähi, Brita Reinmann ja Liina Nigu (õp Monika Mattiesen).

Koorirahvas austab Arvo Ratasessa pärandit

17. märtsil tähistati Eesti Naislaulu Seltsi eestvedamisel silmapaistva koorijuhi, pedagoogi ja helilooja Arvo Ratasessa 85. sünniaastapäeva. Päev algas mälestushetkega Metsakalmistul ning lõppes kontserdiga EMTA kammersaalis, kus Tallinna Ülikooli meeskoori, Tallinna Kammerkoori ja naiskoori Carmina juhatsid Ratasessa õpilased Jüri Rent, Aivar Leštšinski ja Margit Võsa. Tema elutööst ja rollist eesti koorikultuuri arengus rääkisid professor Urve Lippus ja emeriitprofessor Kuno Areng. Ülevaatliku näituse oli koostanud koorijuht Marje Metsis.

Noored said Estonias ise muusikateatrit teha.

FOTO MADLI-LIIS PARTS

Arvo Ratassep (1926–1986) oli meeskoori Runo ja Tallinna Kammerkoori kauaaegne dirigent ning Teaduste Akadeemia mees- ja naiskoori asutaja ja dirigent. Tema tuntuimate õpilaste seas Tallinna konservatooriumis olid Peeter Perens, Ene Üleoja, Vaike Uibopuu, Peeter Lilje jt; ta on olnud ka dekaan ja koorijuhtimise osakonna juhataja, Eesti Kooriühingu asutajaliige ja mitmete laulupidude üldjuht.

“Arvo Ratassep oli meie 1960. aastate koorimuusikas suur uuendaja,” meenutas kolleegi Kuno Areng. “Tal oli visioon ja tahe teha asju teisiti, uutmoodi. See väljendus tema kooride repertuaaris, aga ka paljus muus. Näiteks oli ta üks esimesi, kes tegi koorimuusikast terviklike kavadega temaatilisi õhtuid.” Ratassepa tegevuse üheks kõrgajaks peab Kuno Areng TA mees- ja naiskoori dirigeerimist, mil ta tegi tihedat ja viljakat koostööd helilooja Veljo Tormisega. “Eesti kalendrilaulude” suurepärase esiettekanne oli tema sõnul plahvatusliku mõjuga. “Kõike, mida ta tegi, saatsid värsked ideed ja elav, loominguline õhkkond,” jätkab Areng. “Ta oli mees, kes ajas suuri vagusid. Ilma Ratassepata oleks eesti koorimuusika praegu täiesti teist nägu.”

Sünniaastapäeval anti üle ka Arvo Ratassepa mälestusauhind, mille pälvis noor dirigent, Eesti TA mees- ja naiskoori praegune juht Andrus Siimon. Tegemist on rändauhinnaga, mida antakse edasi kaks korda viie aasta jooksul, Ratassepa juubeliaastal ja üldlaulupeo aastal. Varem on auhinna pälvinud Vaike Uibopuu, Kuno Areng, Jüri Rent, Viktoria Jagomägi, Ants Soots ja Ene Üleoja.

Noored vallutasid Estonia

12. ja 13. märtsil toimus Rahvusooper Estonias “Tallinn 2011” raames noorteprojekt, milles osales 330 Pärnumaa, Tartumaa, Ida- ja Lääne-Virumaa, Harjumaa, Raplamaa ja Saaremaa põhikooli-, gümnaasiumi- ning huvikooliõpilast. Kahel päeval tutvusid noored teatritöö telgitagustega, löid kaasa töötubades ja valmistasid ette 45-minutilise lavastuse “Armastus salakaubaks”, mis jõudis kahel korral publiku ette. Kaugemalt tulnud noored, kokku üle kahesaja, ööbisid Estonia kammersaalis. Esimene intensiivne tööpäev lõpetati hooga tantsuõhtuga.

Veebruari keskel said kaksikümne kooli kätte noodid Tšaikovski, Mozarti, Puccini, Bizet, Wagneri ja teiste ooperi- ning balletiheliloojate teostega. Etendus ise pandi aga kokku Estonias kõigest kahe päevaga. Projekti raames kehastusid noored lauljateks, tantsijateks, pillimeesteks, kunstnikeks, dekoraatoriteks, lava-meistriteks, grimeerijateks, fotograafideks jne. Ka dirigent oli üks noorte hulgast. Masse aitas majas liigutada üle kahekümne Estonia töötaja ja sama palju vabatahtlikke.

Projektis osalejatel avanes võimalus näidata oma loovust, arendada koostöövõimet ning tuua lavale uudisteos. Sellise etenduse tegemine koos lastega annab ka estoonlastele rohkem aimu noorte mõtetest ja soovidest, et neist lähtuvalt pakkuda noorele publikule uusi projekte ja etendusi. Paljud osavõtjad koondavad oma muljed ja kogemused nädalavahetusel toimunud üritusest päevikukaante vahele ja saavad estoonlastele lugemiseks.

Väsinud, kuid õnnelikud noored lubasid peagi Estoniasse tagasi tulla, etendusi vaatama, ja nii mõnigi mõlgutab mõtteid, kuidas oma edasine karjäär muusikateatriga siduda.

Sisaski "Madise missa" edukad ettekanded

Veebruari algul kõlas Tartu Salemi kirikus "Aasta muusik 2010" tiitliga pärjatud helilooja Urmas Sisaski Missa nr 6 "Madise missa", esitajateks Rapla Ühisgümnaasiumi Riinimanda laiendatud lastekoor, Mitte-Riinimanda noorte- ja vilistlaskoor, solistid, kammeransambel ja Hille Poroson orelil. Dirigeerisid Urve Uusberg, Jaanika Kilgi, Sirlen Rekkor ja Pärt Uusberg. Kontserdi salvestas Klassikaraadio.

Riinimanda koorid said võimaluse tellida eesti heliloojalt teos koos tiitliga "Aasta koor 2006". Dirigent Urve Uusbergi sõnul tuli tal mõte tellida Sisaskilt just laste missa ning helilooja innustus sellest kohe. Teose partituur valmis 2009. aasta suvel, sama aasta lõpul algasid proovid, mis kulmineerusid esiettekandega Rapla kirikumuusika festivalil 2010. aasta juulis ligi saja laulja osalemisel. "Hoidkem iga Eesti last" laulsid koorid ja kirikutäis rahvast esiettekandel helilooja sünnipaiga Rapla kirikus.

Sisaski sõnul on teos pühendatud kõigile meie sündinud ja veel sündimata lastele. Missa tekstis põimuvad ladinakeelsed liturgilised osad ning lapse maailma avastamisest pajatav lugu. "Helikeelde panduna on see kui taevase ja maise sümbioos, lugu lapsest, kes vajab kasvamiseks tuge kõrgemalt väelt, lastekoori õrnad hääled ja mänguasjade-kõristite helid vaheldumas segakoori küpse kõlaga," jagas muljeid kontserti kuulanud Pille Kuldkepp. "Loodan, et teose helge sõnum jõuab veel paljude kuulajateni."

Tartu kontserdi järel on missa vastu huvi tundnud ka teised dirigendid, kel laste- ja segakoor juhatada.

Muusika- ja kunstihariduse konverents Tallinna Ülikoolis

20. aprillil toimub Tallinna Ülikooli Kunstide Instituudis neljas rahvusvaheline kraadiõppurite konverents "Muusika- ja kunstiharidus muutumises: eile, täna, homme", mille peaesinejad on rahvusvaheliselt tunnustatud muusikateadlased Graham Welch, Adam Ockelford (Londoni Ülikool), Nigel Marshall (Roehamptoni Ülikool) ning Jelena Davidova (Daugavpils Ülikool).

Nagu eelnevatelgi aastatel on konverentsi eesmärk populariseerida muusika ja teiste kunstide pedagoogilisi, loomingu- ja analüütilisi ja psühholoogilisi suundi. Ettekandeid peavad TÜ Kunstide Instituudi üliõpilased ning Läti ja Soome kõrgkoolide kraadiõppurid. Toimuvad ka töötodad ja arutelud. Samal nädalal leiab aset järjekordne rahvusvaheliste külalislektoritega muusikapsühholoogia kursus ning esimene õpetajakoolituse seminar.

TÜ tudengite uurimisteedade ring on lai; räägitakse interpretatsioonist ja selle mõjust kuulajale, harjutamisest ja sellega seotud ärevusest, muusikateraapiast ja muudest pedagoogilistest küsimustest. Uuritakse, kuidas peaks olema üles ehitatud ideaaltund, millised on õpilaste muusikastiilide eelistused, mil määral tegelevad noored omaloominguga ja kui oluline on sealjuures arvutioskus ning kui oluliseks peavad muusikaharidust lapsevanemad. Külalisesinejate teemad ulatuvad improvisatsioonist, kuulamisest, laulmisest, viiulimängust ja rütmimuusikast kuni eripedagoogikani ning kultuuridevaheliste ja interdistsiplinaarsete seosteni teatri ja tantsu valdkonnas.

TÜ muusikaosakonna rahvusvahelised sidemed Euroopa riikide haridusametustega üha tihenevad. 2009. aastal korraldati rahvusvahelist tähelepanu äratanud konverents esinejatega viieteistkümnest Euroopast riigist, Türgist, USAst ja Austraaliast.

Rohkem infot konverentsi koduleheküljelt: <http://www.tlu.ee/CFMAE/CFMAEYTT/CFMAEYTT2011.html>

ERSO uus direktor on Kadri Tali

Eesti Riikliku Sümfooniaorkestri uueks direktoriks sai muusikamänedžer ja produtsent Kadri Tali, kellega Kultuuriministerium sõlmis kolmeaastase lepingu.

"ERSO direktorina pean väga oluliseks orkestrile muusikalise juhi, peadirigendi leidmist, et töö saaks perspektiiviga edasi minna," ütles Tali. Selles lubas ta teha koostööd ERSO kunstilise nõustaja Paavo Järviaga. Tali märkis, et tema koostöö Eesti muusikutega on olnud alati ääretult soe. "Muusikute maailm on sedavõrd väike, et püsime elus vaid teineteist toetades. Sellest lähtungi oma tööd alustades."

Tali on lõpetanud Tallinna Muusika-keskkooli ja Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia. Ta on Põhjamaade sümfooniaorkestri looja, mänedžer ja produtsent alates 1996. aastast, tegutsenud ka kammerorkestri Kremerata Baltica mänedžerina ning

töötanud kaheksa aastat Eesti Kontserdis projektjuhina. (ERR)

Sillamäel sai alguse muusikaline lõimumisprojekt

Muusikaline lõimumisprojekt "Südamest südamesse" koondab üle saja põhikooliõpilase Ida-Virumaa eesti ja vene õppekeele koolidest Illukalt, Mäetaguselt, Toilast ja Sillamäelt.

Kokkusaamiste eesmärk on haarata erinevkeelsed noored muusika abil ühisesse kuulamis- ja mõtetegevuses, et (keele)erinevuste kiuste jõuda ühisesse kultuuriruumi, sõbraliku ja avatud suhtluseni.

Neljatunnised õppepäevad toimuvad laupäeviti. Alustatakse kontserdiga, järgnevad õpitoad viktoriini ning pillide ja muusikaerialade tutvustusega, päeva lõpetab kokkuvõtete arutelu.

Kontsertidel esinevad väljapaistvad so-

listid koos andekate noorte muusikutega. 12. märtsil Sillamäe Vanalinna Koolis toimunud õppepäeval astusid üles sopran Maria Veretenina, pianist Jaan Kapp ning Tallinna Keelpillitrio koosseisus Kristina Kriit (viul), Toomas Nestor (vioola) ja Levi-Danel Mägila (tšello).

Lõimumisprojekti korraldavad muusikute täiendõppe keskus ja Pille Lille Muusikute Toetusfond.

Harjumaa teatripreemia sai Janne Ševtšenko

Harjumaa teatripreemia tänavune laureaat on Rahvusooper Estonia solist, sopran Janne Ševtšenko.

Harju maavanema Ülle Rajasalu sõnul on Harju maakonna teatripäeva traditsioon kummardus meie silmapaistvatele ja teenekatele teatritegelastele; preemia on saanud paljud rahvusooperi solistid ja loominguli-

sed juhid. “Suur rõõm on tunnustada andekat laulvat näitlejannat Janne Ševtšenkot, keda võime auga pidada meie primadonnaks,” ütles Rajasalu.

Janne Ševtšenko lõpetas 1998. aastal Eesti Muusikaakadeemia Anu Kaalu lauluklassis. Aastatel 1992–2004 laulis ta Estonia ooperikooris. 2004. aastast on ta samas solist. (ERR)

Haruldased Eesti heliplaadid näitusel

Rahvusraamatukogu harulduste kogu näitusesaalis avati 10. märtsil Eesti heliplaadi 110. aastapäevale pühendatud näitus. Väljapanek on läbilõige Eesti heliplaadi ajaloost ning näitab muutusi meie heliplaaditurul möödunud sajandi algusest tänapäevani. Eksponeeritakse heliloojate ja interpreetide esimesi albumeid, viimaste kümnete plaadiümbriste kujundusi ning juhitakse tähelepanu olulisematele plaadifirmadele, kes Eesti muusikat ja interpreete on salvestanud.

Näitusel on väljas esimene, 1901. aastal Peterburis salvestatud plaat, mis kuulub Teatri- ja Muusikamuuseumi kogusse. Filmiarhiivist pärineb esimene Eestis tehtud ülesvõte 1904. aastast, kui hotellis Kuld Lõvi salvestati plaadile üks meie esimesi professionaalseid lauljaid Paula Brehm.

Rahvusraamatukogu haruldusteks on 1908. ja 1911. aastal ning enne Teist maailmasõda ilmunud plaadid. Tähelepanuväärsed on ka 1947. aastal Riias salvestatud Tiit Kuusiku ja Eesti Rahvusmeeskoori ülesvõtted.

Näitust saab vaadata 2011. aasta juunini.

Lenna võit muusikaauhindade jagamisel

Eesti muusikaauhindade jagamisel veeruaris pärjati Lenna aasta naisartisti, aasta debüütalbumi ja aasta popartisti tiitliga ning tema lauldud Vaiko Eplikku hitt “Rapunzel” pälvis ka aasta laulu auhinna.

Kolmes kategoorias võitis Ultima Thule, kes pälvis aasta ansambli, aasta albumi ja aasta rockartisti tiitli.

Kahekordse võidu sai Orelipoiss, kes kuulutati nii aasta meesartistiks kui ka aasta etno/folkartistiks.

Parimaks muusikavideoks nimetati Kerli “Tea Party”. Liisi Koiksonit tunnustati aasta džässartisti ning Leslie Da Bassi aasta elektroonikaartisti tiitliga.

Hiphop-muusikutest kuulutati parimaks Metsakutsu, *metal*-bändidest võitis

tiitli Metsatöll.

Panuse eest eesti muusikasse sai auhinna Singer Vinger.

Aasta muusikaauhindade jagamist korraldab Eesti Fonogrammitootjate Ühing. Auhindadele konkureerisid artistid, kelle album ilmus 2010. aastal. (ERR)

Tüüri autorikontsert Washingtonis

Eesti Vabariigi aastapäeval toimus Washingtonis Erkki-Sven Tüüri autorikontsert, mis kuulus sarja “Euroopa juhtivad heliloojad”. Uus-Tallinna Trio koosseisus Harry Traksmann (viul), Kaido Kelder (tšello) ja Marrit Gerretz-Traksmann (klaver) esitas Tüüri kammerteosed “Arhitektoonika VII”, “Dedication”, “Conversio”, “Fata Morgana” ning uusima teosena “Sünergia” (2010). Kontsert toimus The Phillips Collectioni muuseumis, millele järgnes kohtumine heliloojaga.

Tüüri looming kõlas samal nädalal ka mujal USAs. New Yorgi Filharmoonia-orkester kandis Paavo Järvi dirigeerimisel ette orkestriteose “Aditus”.

Eesti Kontsert ootab ideid koolikontsertideks

Eesti Kontsert ootab interpretidelt põnevaid ideid ja uusi kavu järgmise hooaja koolikontsertideks. Koolikontserdid on tähtis osa Eesti Kontserdi pakutavast muusikalisest programmist. Aastas toimub keskmiselt 200–250 koolikontserti üle Eesti.

Tegemist on kontsertetendusega, mis koosneb mõnda pilli või žanrit tutvustavast sõnalisest osast ning seda toetavast muusikalisest etteastest. Peale pillimängu- ja lauluoskuse on väga tähtis ka lastega suhelda. Vaja läheb selget häält ja sarmi – koolikontsert võib olla nõudlikumgi kui tavapärase esinemine.

Kava võiks olla mänguline, humorikas ja vaheldusrikas, vajadusel võib kasutada ka kostüüme. Kindlasti tuleks tegevusse kaasata ka lapsed, kas laulma, pillimängu proovima või tantsima.

Koolikontsert kestab 45 minutit, esinejad on üks kuni neli. Päevas tuleb tavaliselt anda kolm kontserti.

Kavad on oodatud 30. aprilliks aadressil ylle.lehtmae@concert.ee. Võimalusel saata need DVD-le salvestatult. Täpsem info Eesti Kontserdi produtsendilt Ülle Lehtmäelt.

ARMAS PLAAT

LAURI LEIS
muusik ja
muusikakriitik

Kraftwerk, “Computerwelt”

Kusagil mu ajusopis tiksus see plaat omasoodu juba veerand sajandit. Teismelisena käisin vanematele peale, et nad kassetimaki ostaksid, viimaks sain onu käest kingituseks tema vana lintmaki. See oli väidetavalt esimene Nõukogude Liidus valmistatud laiatarbemagnetofon, Läti päritolu 1965. aasta Aida, millel vilkus kena roheline silm ja mis üle kuumenedes hakkas eritama ümestavat lindilõhna. Aparaadil oli kaas ja teda sai kohvrina kaasas kanda. Käisin sageli sõbra pool tema pidevalt täienevast kassetikogust aplalt ümber salvestamas raskeroocki klassikuid ning sinna sekka sattus ka Kraftwerki “Computerwelt”. Isegi monofooniliselt oli see muusika põnev, neid palasid stereomaki kõrvaklappidest kuulates sattusid aga senitundmatusse heliilma. Muusikaliste eelistuste vaheldudes olen ikka ja jälle vähemalt mõttes “Computerwelti” juurde tagasi pöördunud. Paar korda aastas võtan riulist ühelt Soome kirbuturult omandatud õnneliku leiu – kröbiseva vinüülplaadi, millel albumi ingliskeelne versioon “Computerworld”. Olen pidanud end üpris tehnikavõõraks ja sageli tunnistanud, et kasutan arvutit põhiliselt kui kirjutusmasinat. Nii on vahel naljakas tõdeda, et üks mu armsamaid plaate räägib arvutimaailmast.

VABANDUS!

Muusika märtsinumbris Eesti bagatellide uudisloos “Klaveriansamblite festivalid” oli ekslikult kirjas, et festivalil Lasnamäe Muusikakoolis osales õpetajate duo Tallinna Muusikakeskkoolist. Tegelikult esines Tallinna Muusikakooli õpetajate duo.

Toimetus palub vabandust!

Eesti hääled 2. Toomas Rull

Toomas Rull

Toomas Rull pole mitte ainult üks meie parimaid trummareid, vaid ka visiooniga ansamblijuht, kes on lisaks peaaegu kõikide koduste tipude taustal mängimisele andnud välja ka oma plaate, värskemate seas *fusion*-album "Tom-Tomm" (2009) ja käesoleva plaadi eelkäija "Eesti hääled" (2005). Kui esimene album eesti hääli sisaldas ka loetud tekste (Anu Lamp, Aarne Üksküla, Fred Jüssi), siis sellel plaadil kõlavad vaid Rulli loodud eestikeelsed laulud, mistõttu tulemus mõjub terviklikumalt. Ometi on sellelgi pildil erinevaid värvilaike ja eristuvaid figuure. Kuigi lauljate reas on ülekaalus noored jazz- ja poplauljad, on ka palu esinejatel, kes loovad kõlalise ja stilistilise kontrasti: Silvi Vraidi esitatud prantsuspärane "See vana viis", Tõnis Mäe elutark "Tugevate tee" (mõlema sõnad Leelo Tungla), Chalice'i tarbetult teatraalne, taoti tüütugi "Kolm kurja meest" ning ooperilauljate Aile Asszonyi ja Jassi Zahharovi duett "Vaikus ja valgus" (taas Tungla tekst). Ka viimane number viib plaadi kui terviku veidi fookusest välja, ehkki eriti Asszonyi saab bändi saatel hästi hakkama. Mulle meeldivad kõige rohkem pop-jazzi ja *fusion*'i sõnavara kasutavad laulud, mis moodustavad kenasti põimuva ja kireva, kuid kauni helikimbu: Hedvig Hansoni esitatud *n jazz*'iilik "Samm" (Maian Kärmase sõnad), Laura Põldvere stiilne bossanoova "Suveöö kui akvarell" (Tungla), Sofia Rubina lauldud latii-nosentimentidega "Paljajalu promenaadil" (Eve Pärnsalu tekst; hispaaniakeelse originaalversiooni "Un Mundo Para Dos" salvestas "Eesti

hääle" esimesele plaadile Maarja), Rebecca Kontuse tige gruuu "Mantlihõlmad kinni" (Kontuse enda tekst) ja Kaire Vilgatsi virtuoosse juht- ja taustavokaaliga *latin jazz* "Kodus on hea" (Pärnsalu). Eraldi tase on Kadri Voorandi "Kassihastus ehk SMS-laen" (lauljatori enda sõnad). Kui võtta kriteeriumiks vokaaltehniline suutlikkus, aga ka artistlikkus ja oskus oma stiili ja nägu kujundada, on seegi laul järjekordne seletus, miks Voorand on lühikeses ajaga teistest meie jazzilauljatest mööda tuhisunud.

Markantne omalooming, rikkalikud, põnevad arranžeringud ning mitmekesine trummi- ja löökpillimäng – plaadil on paar tosinat esinejat meie muusikalisest koorekihist, kuid selle keskmes on siiski Toomas Rulli panus. Hoopis eriline koostöö on peidetud plaadi lõppu. Selleks on Leelo Tungla sõnadele loodud "Kaksikute lauluke", mille esitavad Toomas Rulli tütreid Lisanne ja Susanne.

JOOSEP SANG

Ööliblika tants. Urmas Lattikas.

Largo Records

"Ööliblika tants" on plaat, mille pianist ja klahvpillimängija Urmas Lattikas esitab ja esitleb värsket omaloomingut, peamisteks partneriteks bassist Mihkel Mälgand ja trummar Tanel Ruben. Episoodilisemate külaliste seas on veel saksofonist Mairo Marjamaa, Raivo Tafenau ja Siim Aimla, kitarristid Jaak Sooäär ja Ain Varts, bassist Raul Vaigla, lauljatar Kadri Voorand ja trummar Reigo Ahven. Kuid see pole sugugi kõik – plaadiümbrise teisest poolest leiame kordusvälja-

ande 1992. aastal vaid kassetina ilmunud albumist "Freedom to Love, Freedom to Lose", mille moodustavad Bostoni mainekas Berklee kolledžis õppimise ajal kirjutatud palad, kus Lattikase kaaslasteks on Raivo Tafenau, Ain Varts, Raul Vaigla, trummar Toomas Rull ja väliseestlastest trompetist Mike Peipman.

Sellise eelse ja tänase korraga serveerimise puhul on võrdlemine vältimatu. Pole kahtlust, et kuigi Urmas Lattikas ei ole jazzmuusikuna kaugelki nii aktiivne nagu kunagi, on tema mängu- ja kirjutamisoskus endiselt kõrgel tasemel. Samas jätab uus, 2010. aastal salvestatud materjal ja selle kõlakujundus konservatiivse, isegi veidi konformistliku mulje. Tegemist on põhikoelt akustilise, paiguti samba või bluusi-ga tembitud jazziga, kus pole eriti palju värskest ega loomingulist põlemist. Kui selle muusika kõrvale panna plaadile "Freedom to Love, Freedom to Lose" salvestatud lood, on kontrast eriti terav. 1992. aasta ülesvõtted on täis indu ja energiat. Ka kompositsioonid, arranžering ja produktioon on sisukamad. On näha, et Lattikas ja kaaslased vaimustusid toona *fusion*-jazzist, nii Weather Reporti või elektrilise John Scofieldi kõrgenergias kui ka Yellowjacketsi või Spyro Gyra laadis leebemast lähenemisest. Kaks kõige paeluvamat pala on "Charles River", kus on midagi Pat Metheny Groupi kõladest, ja "Vabadust armastada... ja kaotada", milles peegeldub killuke Chick Corea temperamenti. Neis ja ka teistes lugudes on elevust ning teha tahtmist. Nii ongi minu jaoks Urmas Lattikase uue, iseenesest kahtlemata kuulamisväärse plaadi suurim väärtus paradoksaalselt tööik, et see tõi "tasuta kaasandena" taas päevavalgele vana muusika, mis jäädnuks muidu kuulajatele pöördumatult kättesaamatuks.

JOOSEP SANG

KUULA KA NEID

Tantsud akordioniga. Henn Rebane.

Henn Rebane

Heliplaat on mõeldud nii äsja ilmunud samanimelise akordionipalade noodi saatjaks kui ka iseseisvaks kuulamiseks. Albumil on kaks-kümmend üks erineva stiili ja rütmikaga omaloomingulist pala. Ühes palas teeb kaasa tenor Mati Kõrts.

Võin ma tulla. Rebecca Kontus.

Rebecca Music OÜ CD sisaldab jazzilikke tõlgen-dusi vanadest tuntud kiriku-koraalidest. Lauljatori taustansambelis mängivad trummar Ahto Abner, kontrabas-sist Peedu Kass, kitarrist Marek Talts, klahvpillimängija Matis Metsala, saksofonist Danel Aljo ja viiuldaja Eivin Toodo.

Tallinna Muusikakeskkooli kontserdid APRILLIS

Tulevik täis muusikat

3. aprill kell 18.00

Kadrioru loss
Esineb Piret Habak (klaver)

9. aprill kell 14.00

Lastekirjanduse keskus
Esinevad üldklaveri osakonna õpilased

9. aprill kell 17.00

Estonia talveaed
Kontsert "Õpetaja portree –
Raivo Peäske"

10. aprill kell 13.00

EMTA orelisaal
Esinevad Tiiu Ranna saateklassi õpilased

14. aprill kell 10.00

TMKK A-maja Vabaduse pst 130
Lahtiste uste päev

16. aprill kell 18.00

EMTA orelisaal
Esinevad Niina Murdvee viiuliõpilased

17. aprill kell 12.00

EMTA orelisaal
Esinevad Jekaterina Rostovtseva
klaveriõpilased

17. aprill kell 17.00

Estonia kontserdisaal
TMKK kevadine galakontsert – esinevad
parimad solistid, ansamblid ja koorid

23. aprill kell 12.00

Keskraamatukogu suur saal
Esinevad Ene Metsjärve klaveriõpilased

30. aprill kell 15.00

EMTA orelisaal
Esinevad Piret Habaku klaveri- ja
saateklassi õpilased

www.tmkk.edu.ee
6576 004

TALLINNA
MUUSIKAKESKKOOL

Aprill

Tallinnas

31. 03 – 4. 04 Rahvusvaheline noorte pianistide, tšellistide ja viiuldajate konkurs "Noor muusik"

2. 04 kell 12 Orelipooltund: Pille Metsson (orel), Marika Pabbo (sopran) toomkirikus

2. 04 kell 16 Hortus Musicus Väravatornis

2. 04 kell 19 Puccini ooper "Boheem" Rahvusoper Estonias

3. 04 kell 17 Helsingi Filharmoonia-orkester, klaveriduo Victor ja Luis del Valle, Okko Kamu (dirigent) Estonia kontserdisaalis

3. 04 kell 17 Loewe' muusikal "Minu veetlev leedi" Rahvusoper Estonias

6. 04 kell 19 Kontsertjazz. F1 Guitars: Indrek Kruusimaa ja Iljo Toming (akustiline kitarr, elektroonika), Mihkel Mälgand (basskitarr), Tanel Ruben (löökpillid) RO Estonia Talveaias

6. 04 kell 19 Verdi ooper "Maskiball" Rahvusoper Estonias

*

7. ja 9. 04 kell 19 MacMillani ballett "Manon" Massenet' muusikale Rahvusoper Estonias

8. 04 kell 19 Quadragesima. Paastu- ja kannatusaja muusika: Vox Clamantis ja Jaan-Eik Tulve, Linnamuusikud ja Taivo Niitvägi, Peeter Margus (viul), Ingrid Vooglaid (orel) toomkirikus

8. 04 kell 19 ERSO, Mati Lukk (kont-rabass), Toomas Vavilov (dirigent) Estonia kontserdisaalis

8. 04 kell 19 Puccini ooper "Boheem" Rahvusoper Estonias

9. 04 kell 12 Orelipooltund: Toomas Trass toomkirikus

9. 04 kell 16 Hortus Musicus Väravatornis

9. 04 kell 18 Heli puudutus: heategevuskontsert Nokia Kontserdimajas

9. 04 kell 19 Kammerorkester Kremerata Baltica, Fazil Say (klaver) Estonia kontserdisaalis

9. 04 kell 19 Eliitkontsert: Tallinna Keelpillikvartett, Marje Lohuaru (klaver) Kadrioru lossis

10. 04 kell 19 Plaan Delta: ansambel Dagö Nokia Kontserdimajas

10. 04 kell 18 Hortus Musicus Kadrioru lossis

12. 04 kell 19 Loewe' muusikal "Minu veetlev leedi" Rahvusoper Estonias

13. 04 kell 15 Noorte Meistrite Akadeemia. Kammermuusika pool-

tund: Annuliina Ikäheimo (sopran), puhkpillikvintett Livonia Eesti Rahvusraamatukogu fuajees

13. 04 kell 19 Vinteri ja Raudmäe muusikal "Pipi Pikksukk" Rahvusoper Estonias

13. 04 kell 19 Moskva Patriarhaadi koor, Anatoli Grindenko (dirigent) Kaarli kirikus

*

14. 04 kell 19 MacMillani ballett "Manon" Massenet' muusikale Rahvusoper Estonias

15. 04 kell 19 Prokofjevi ooper "Armastus kolme apelsini vastu" Rahvusoper Estonias

16. 04 kell 12 Orelipooltund: Kristel Aer toomkirikus

16. 04 kell 18 Tähtede laul: rahvusvaheline laste- ja noorte laulufestival Nokia Kontserdimajas

16. 04 kell 19 Andres Uiibo 55: Hortus Musicus ja Andres Mustonen, tütarlastekoor Ellerhein, Tiia-Ester Loitme (dirigent), Orthodox Singers, Valeri Petrov (dirigent), Andres Uiibo (orel), Mari-Liis Uiibo (viul), Neeme Punder (flööt), Aare Tammesalu (tšello), Andres Uiibo õpilased ja sõbrad Nigulistest

16. 04 kell 19 Talendid kodus: Mari Poll (viul), Tallinna Kammerorkester, Risto Joost (dirigent) Metodisti kirikus

16. 04 kell 19 Verdi ooper "La traviata" Rahvusoper Estonias

17. 04 kell 12 Lasteballett "Lumivalgeke ja 7 põialpoissi" Kocsaki muusikale Rahvusoper Estonias

17. 04 kell 15 Palmipuudepäha kontsert: Hortus Musicus, Rahvusoper Estonia poistekoor, Helen Lokuta (metosopran), Oliver Kuusik (tenor), Andres Mustonen (dirigent) Jaani kirikus

19. 04 kell 11 Kontsertkohtumine: helilooja Piret Rips-Laul Lilleküla Gümnaasiumis

19. 04 kell 19 Eliitkontsert: Hando Nahkur (klaver), keelpillikvartett Prezioso Estonia kontserdisaalis

20.–30. 04 Jazzkaar 2011

20. 04 kell 15.30 Kontsertkohtumine: helilooja Piret Rips-Laul Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias

20. 04 kell 19 Håkan Lewin (altsaksofon), Johannes Landgren (orel), Eesti Kaitseväe Orkester, Peeter Saan (dirigent) Estonia kontserdisaalis

20. 04 kell 19 Tšaikovski ballett "Luikede järv" Rahvusoper Estonias

*

21. 04 kell 13 ja 19 Rodgersi muusikal "Helisev muusika" Nokia Kontserdimajas

22. 04 kell 17 Kannatusnädala kontsert. Wagneri "Apostlite öhtusöömaeg" ja Beethoveni "Kristus Õlimäel": ERSO, RAM, Eesti Kontsertkoor, Kristina Hansson (sopran), Christian Juslin (tenor), Uku Joller (bass), Paul Mägi (dirigent) Estonia kontserdisaalis

22. 04 kell 17 Suure Reede öhtumuusika. Liszti "Via Crucis": Kadri Ploompuu (orel) toomkirikus

22. 04 kell 19 Viva oratorio! Rein Rannapi "Hingelinnud II": Bonzo, ETV mudilaskoor, lastekoor ja vilistlased, Tallinna Kammerorkester, Toomas Vavilov (dirigent) Jaani kirikus

23. 04 kell 12 Orelipooltund: Kadri Ploompuu toomkirikus

23. 04 kell 19 Taisia Povaliy (vokaal) Nokia Kontserdimajas

24. 04 kell 16 Ülestõusmispühade kontsert: Chicago Lastekoor (USA) ja tütarlastekoor Ellerhein, Josephine Lee (dirigent) toomkirikus

26. 04 kell 19 J. Straussi operett "Nahkhiir" Rahvusoper Estonias

26. 04 kell 19 Mati Mikalai (klaver) Estonia kontserdisaalis

27. 04 kell 19 Viuligala: Mari Tampere-Bezrodny, Anna-Liisa Bezrodny, Ruth Haav, Sigrid Kuulmann, Satu Savioja, Andrus Haav, Bruno Vidal Moreno, Mikk Murdvee, EMTA sümfooniaorkester, Mikk Murdvee (dirigent) Estonia kontserdisaalis

27. 04 kell 19 Orthodox Singers, Valeri Petrov (dirigent), Ene Salumäe (orel) toomkirikus

27. 04 kell 19 Prokofjevi ooper "Armastus kolme apelsini vastu" Rahvusoper Estonias

*

28. 04 kell 19 Kristiine linnaosa resideeriv helilooja Piret Rips-Laul: RAM, Veronika Portsmuth (dirigent), ETV koorid, Lii Leitmaa (dirigent), keelpillikvartett Prezioso; Kaisa Padur, Mirjam Mesak, Arete Teemets (vokaalsolistid), Piret Rips-Laul (klaver) Kaarli kirikus

28. 04 kell 19 Puccini ooper "Tosca" Rahvusoper Estonias

28. 04 kell 19 Nagu merelaine: Silvi Vraidi juubelikontsert Estonia kontserdisaalis

29. 04 kell 19 ERSO, Rein Rannap (klaver), Ainārs Rubiķis (dirigent)

Estonia kontserdisaalis

29. ja 30. 04 kell 19 Rahvusvaheline balletigala Rahvusoper Estonias

30. 04 kell 12 Orelipooltund: Ene Salumäe toomkirikus

30. 04 kell 18 Vocalissimo: Priit Volmer (bass), Oksana Sinkova (flööt), Heiki Mätlik (kitarr), Piia Paemurru (klaver) raekojas

Tartus

1. 04 kell 19 Ooperigala: Alla Popova (sopran), Karmen Puis (sopran), Pirjo Püvi (sopran) Valentina Kremen (metosopran), Atlan Karp (bariton), Vincent Schirrmacher (tenor), Vanemuise sümfooniaorkester ja ooperikoor, Mihkel Kütson (dirigent), Hannes Võrno (õhtujuht) Vanemuise kontserdimajas

2. 04 kell 19 Soome meeskoor Laulumiehet Tartu Ülikooli aulas

2. 04 kell 19 Webberi muusikal "Evita" Vanemuise suures majas

3. 04 kell 12 Pajusaare muusikal "Detektiiv Lotte" Vanemuise suures majas

5. 04 kell 19 Kontsertjazz. F1 Guitars: Indrek Kruusimaa ja Iljo Toming (akustiline kitarr, elektroonika), Mihkel Mälgand (basskitarr), Tanel Ruben (löökpillid) Vanemuise kontserdimajas

6. 04 kell 12 Tantsulavastus "Mowgli" Tauno Aintsi muusikale Vanemuise suures majas

7. ja 8. 04 kell 12 Muusikatund "Ajalugu muusikas" Vanemuise väikeses majas

*

8. 04 kell 19 Valge klaver: Fazil Say (klaver), kammerorkester Kremerata Baltica Tartu Ülikooli aulas

9. 04 kell 18 Heiki Palm (tšello), Anne-Mai Palm (klaver) Tartu linna-muuseumis

9. 04 kell 19 Verdi ooper "Rigoletto" Vanemuise väikeses majas

10. 04 kell 16 Adami ballett "Giselle" Vanemuise suures majas

12. 04 kell 19 Massenet' ooper "Manon" Vanemuise väikeses majas

13. 04 kell 19 Sonnenblucki ballett "Casanova" Vanemuise väikeses majas

*

14. 04 kell 20 Raimond Valgre öhtu: Rain Simmul, Jaan Sööt ja Heli Vahing Athena Keskuses

15. 04 kell 19 Mozarti ooper "Figaro pulm" Vanemuise väikeses majas

16. 04 kell 12 Ehala lastemuusikal "Nukitsamees" Vanemuise väikeses majas

16. 04 kell 16 Meistrite Akadeemia: saksofonikvartett SaxEst Tartu Linnamuuseumis

16. 04 kell 17 Eurovisiooni hitid: rahvusvaheline noorte sümfoniaorkester ja rütmimuusikute ansamblid (Soome, Eesti), Tarmo Leinatamm ja Marko Autio (dirigendid); Signe Hansen, Susanna Aleksandra Veldi, Helen Kirsi, Tõnn Tobreluts (vokaalolistid), Laura Peterson ja Tero-Pekka Henell (õhtu juhid) Vanemuise kontserdimajas

17. 04 kell 12 Tantsulavastus "Mowgli" Tauno Aints muusikale Vanemuise suures majas

19. 04 kell 19 Verdi ooper "Rigoletto" Vanemuise väikeses majas

20. 04 kell 19 Kaunimad hetked Su elus: Kaunimate Aastate Vennaskond Vanemuise väikeses majas *

21. 04 kell 19 Kannatusnädala kontsert. Wagneri "Apostlite õhtusöömaeg" ja Beethoveni "Kristus Õlimäel": ERSO, RAM, Eesti Kontsertkoor, Kristina Hansson (sopran), Christian Juslin (tenor), Uku Joller (bass), Paul Mägi (dirigent) Vanemuise kontserdimajas

21. 04 kell 19 Sonnenblucki ballett "Casanova" Vanemuise väikeses majas

23. 04 kell 19 Jazzkaar: Hedvig Hanson Group Sadamateatris

23. 04 kell 19 Viva oratorio! Rein Rannapi "Hingelinund II": Bonzo, ETV mudilaskoor, lastekoor ja vilistlased, Tallinna Kammerorkester, Toomas Vavilov (dirigent) Jaani kirikus

27. 04 kell 12 Ehala lastemuusikal "Nukitsamees" Vanemuise väikeses majas

27. 04 kell 19 Vocalissimo: Priit Volmer (bass), Oksana Sinkova (flööt), Heiki Mätlik (kitarr), Piia Paemurru (klaver) Vanemuise kontserdimajas *

28. 04 kell 19 Ballettigala Vanemuise suures majas

28. 04 kell 20 Plaadiesitluskontsert "Contrarian Grooving": Jaak Lutsoja (akordion), Meelis Vind (klarnet, bassklarnet), Iljo Toming (kitarrid), Tanel Liiberg (kontrabass), Arno Kalbus (rütmipillid) Athena pöönigusaalis

29. 04 kell 19 Jazzkaar: Anna Buturlina Athena Keskuses

30. 04 kell 19 Webberi muusikal "Evita" Vanemuise suures majas

Pärnus

2. 04 kell 19 Helsingi Filharmoonia-orkester, klaveriduo Victor ja Luis del Valle, Okko Kamu (dirigent) Pärnu kontserdimajas

5. 04 kell 19 Eliitkontsert: Tallinna Keelpillikvartett, Marje Lohuaru (klaver) raekojas

8. 04 kell 19 Kontsertjazz. F1 Guitars: Indrek Kruusimaa ja Iljo Toming (akustiline kitarr, elektroonika), Mihkel Mälgand (basskitarr), Tanel Ruben (löökpillid) Pärnu kontserdimajas

17. 04 kell 12 ÜMIN 2011: Pärnu linna ja maakonna koolinoorte vokaalansamblike konkurss Pärnu kontserdimajas

17. 04 kell 19 Palmipuudepäeva kontsert: Hortus Musicus, Rahvuskooper Estonia poistekoor, Helen Lokuta (metsosopran), Oliver Kuusik (tenor), Andres Mustonen (dirigent) Eliisabeti kirikus

22. 04 kell 19 Jazzkaar: Hedvig Hanson Group Ammende Villas

23. 04 kell 19 Jazzkaar: Johan Lindvall Trio (Norra) Ammende Villas

25. 04 kell 19 Virtuosisid: Mihkel Poll (klaver), Pärnu Linnaorkester, Jüri Alpernt (dirigent) Pärnu kontserdimajas

26. 04 kell 19 Vocalissimo: Priit Volmer (bass), Oksana Sinkova (flööt), Heiki Mätlik (kitarr), Piia Paemurru (klaver) Pärnu kontserdimajas

Viljandis

6. 04 kell 20 Viljandi Jazziklubi. Painters Job koosseisus Erko Niit (kitarr, vokaal), Tanel Kadalipp (kontrabass, lööts, vokaal), Tõnu Tubli (löökpillid, vokaal), Triin Marts (kunstnik) Pärnumuusika Aida kohvikus

9. 04 kell 11 Pärimumusika Aidas Joonas Pärimumuusika Aidas

13. 04 kell 20 Viljandi Jazziklubi: Junson – Niit – Mazurthak Pärimumuusika Aidas

14. 04 kell 13 Kontsertkohtumine: Julgi Stalte Pärimumuusika Aidas

19. 04 kell 20 Jazzkaar: Jaak Lutsoja & Tanel Liiberg restoranis Centrum

20. 04 kell 20 Viljandi Jazziklubi. Folgi eri: TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia pärimumusikud Pärimumuusika Aidas

21. 04 kell 19 Jazzkaar: Hedvig Hanson Group Pärimumuusika Aidas

22. 04 kell 19 Eesti autorilaulude õhtu "Kui polekski ilmas ruttu": Tõnu Tepandi, Priit Pedajas ja Margus Mikomägi Pärimumuusika Aidas

24. 04 kell 17 Jazzkaar: Johan Lindvall Trio (Norra) Pärimumuusika Aidas

27. 04 kell 19 Jazzkaar: Hamleto Stamato Samba Quartet (Brasiilia) Pärimumuusika Aidas

27. 04 kell 20 Viljandi Jazziklubi: Abraham's Cafe koosseisus Marten Altrov (klarnet), Madis Meister (kitarr), Kaspar Uljas (akordion), Sergei Šegurov (kontrabass), Tõnis Kuusk

(trummid) Pärimumuusika Aidas

Jõhvis

5. 04 kell 19 His Master's Voice: Peeter Kaljumäe (Artur Rinne), Priit Volmer (Benno Hansen), René Soom (Agu Lüüdik), Diana Dikson-Soom (Milli Rebane), Hain Hõlpus (klaver), Alar Villem (viulid), Sander Udikas (klarnet) Jõhvi kontserdimajas

7. 04 kell 19 Kontsertjazz. F1 Guitars: Indrek Kruusimaa ja Iljo Toming (akustiline kitarr, elektroonika), Mihkel Mälgand (basskitarr), Tanel Ruben (löökpillid) Jõhvi kontserdimajas

14. 04 kell 19 Frank Sinatra laulud: James Werts (vokaal), Jorma Toots (klaver), Henno Kelp (kontrabass), Andrus Lillepea (löökpillid), Ivo Lille (saksofon) Jõhvi kontserdimajas

27. 04 kell 19 Jazzkaar: David Liebman Quintet Jõhvi kontserdimajas

29. 04 kell 19 Tallinna Kammerorkester, Kalle Randalu (klaver), Juha Kangas (dirigent) Jõhvi kontserdimajas

Kontserdid mujal

2. 04 kell 12 Laste ja noorte vanamuusikafestival "Fiori Musicali". Händel Bachil külas: peaosades Jan Viileberg ja Arno Tamm, kaastegevad TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia üliõpilased; Viljandi MK, VHK MK, TMKK, Rakvere MK Kaur õpilased SEB panga saalis

2. 04 kell 15 Fiori Musicali. Helikillud: Rakvere MK Kaur, VHK MK ja TMKK klavessiinõpilased, Sonare Huvikooli õpilased ja Viljandi MK vanamuusikaansambel Neuma SEB panga saalis

2. 04 kell 17 Fiori Musicali. Koosmängu võlu: vanamuusikaansamblid Ellerino (Elleri kool), Rondo (Kuressaare MK) ning Rakvere Muusika- ja Kunstikoolist Kaur SEB panga saalis

9. 04 kell 18 Kambja lüüra: Lõuna-Eesti naisansamblid Kambja kultuurikeskuses

13. 04 kell 19 Hingemuusika. Hando Nahkur (klaver), keelpillikvartett Prezioso Türi kultuurimajas

18. 04 kell 17.30 Eliitkontsert: Hando Nahkur (klaver), keelpillikvartett Prezioso Põltsamaa Muusikakoolis

19. 04 kell 19 Jazzkaar: Uku Suviste & Marjamaa Brothers Valga Kultuuri- ja Huvialakeskuses

20. 04 kell 19 Jazzkaar: Hedvig Hanson Group Kuressaare Kultuurikeskuses

21. 04 kell 19 Jazzkaar: Uku Suviste & Marjamaa Brothers Rapla kultuurimajas

22. 04 kell 19 Jazzkaar: Uku Suviste

& Marjamaa Brothers Saku mõisas

23. 04 kell 16 Jazzkaar: Eller Rythmic Paide raekojas

23.–24. 04 Moisekatsi Elohelü: eesti rahvamuusikatöötluste festival Mooste mõisas Põlvamaal

26. 04 kell 19 Jazzkaar: Gourmet Trio Otepää kultuurikeskuses

26. 04 kell 19 Jazzkaar: Hamleto Stamato Samba Quartet (Brasiilia) Türi kultuurimajas

27. 04 kell 18 Jazzkaar: Anna Buturlina Valga Muusikakoolis

27. 04 kell 19 Jazzkaar: Eller Rythmic Võru kultuurimajas Kannel

29. 04 kell 17 Eliitkontsert. Ferenc Liszt 200: Marko Martin (klaver) Narva linnuses

30. 04 kell 19 Jazzkaar: Anna Buturlina Haapsalu kuursaal

Muusikasaated Eesti Televisioonis

7. 04 Muusikadokumentaal: Muusikaalne aju (Kanada, 2009)

14. 04 Muusikadokumentaal: Michael Nyman. Rohkem kui helilooja (Saksa, 2010)

21. 04 Elioni Jazziauhind

28. 04 Muusikadokumentaal: Jäägitud Suur Teater (Inglise, 2007)

Andmed on kontrollitud 18. märtsil. Täpsem info kodulehekülgedel. Mai kontserdiinfot COLLEGE'is avaldamiseks ootame hiljemalt 14. aprilliks aadressil kristina@ema.edu.ee

Lauto

ROBERT STAAK

lautomängija

“Kui Niilus pärast suurt üleujutust oma endisesse süngi tagasi oli pöördunud, leidis Mercurius, Maia poeg, kuivanud põllult muude hukkunud loomade säilmete seast kilpkonna kilbi. Sellest kilbist tegi Mercurius esimese lauto, tõmmates keelteks peale surnud looma sooled, ning kinkis siis pilli austusavalduse märgiks Apollole.”

Nii kirjeldab esimese lauto sündi Matthäus Weissel oma lautoraamatu eessõnas aastal 1573. Renessansiaja inimesena võtab ta aluseks antiiklegendi, mugandab selle aga elegantselt oma aega, sest antiikmaailmas lautot ei tuntud. Ka Orpheuse algne atribuut lüüra asendati renessansiajal tihti lautoga. Ladina keeles kannab see pill nime *testudo*, see tähendabki kilpkonna. Sõna “lauto” on aga Euroopa keeltes üldjuhul sarnane: inglise keeles *lute*, saksa keeles *laute*, prantsuse – *luth*, itaalia – *liuto*, soome – *luuttu*, vene keeles *ljudnja*. Nimetus on tulnud araabiakeelsest sõnast *al ud*, mis tähendab tõlkes “puu”, märkimaks ära, et lauto on tehtud puust. Näppepillide korpusi tehti vanasti kilpkonna kilpide kõrval veel ka näiteks kõrvtasast, samuti ei olnud näppepilli kõlalaud alati tingimata puust, mõnikord kasutati seal loomanahka nagu löökpillidelgi.

Sõna “lauto” etümoloogia paljastab selle instrumendi sünniloo – lauto on arenenud araabia keelpillist nimega *ud*. Maurid vallutasid 711. aastal Hispaania ja valitsesid seal peaaegu kaheksa sajandit. Nii on araabia kultuur mõjutanud Euroopa kultuuri, sealjuures ka muusikat rohkem, kui me arvata oskame. Muu hulgas tõid araabilased Euroopasse näiteks poogna. Esimestel sajanditel pärast Hispaania vallutamist olid sealsed udimängijad ikka maurid. Järgnevate aastasade jooksul levis ud teistesse Euroopa maadesse, arenes ja muutus seal hoopis teistsuguseks instrumendiks – lautoks. Ka *ud* ise on tublisti muutunud, erinedes tänapäeval paljus

Caravaggio “Lautomängija”. Õli, 1595. Kunstniku eluajal oli lauto armastatuim pill Euroopas.

oma keskaegsest eelkäijast.

Varased teated lauto kohta on väga juhuslikud. Konkreetsemaks muutub pilt 13. ja 14. sajandil, mil pilli mainivad oma kirjutistes Guillaume de Machaut, Giovanni Boccaccio ja Geoffrey Chaucer. Kuna vanimad säilinud lautod pärinevad alles 16. sajandist, on ainsaks informatsiooniallikaks keskaegse lauto kohta maalid ja skulptuurid. Nendelt on näha, et pillid olid paariskeeled. Kuigi leidis ka erandeid, jäi see iseloomulikuks tunnuseks ka hiljem. Keeltepaari nimetatakse kooriks. Keskaaja lautol oli algul neli keeltepaari ehk koori ning seda mängiti lipitsaga nagu tänapäeval elektritarri. 15. sajandil lisandus viies koor ning võeti kasutusele uus mänguviis – sõrmedega mängimine. Johannes Tinctoris kirjutab sajandi lõpul järgmist: “Mõned mängijad võtavad üles neile ette antud suvalise polüfoonilise pala ülemise hääle, ilustades seda kaunistustega nii elegantselt, et ei ole midagi kaunimat. Teised teevad seda, mis on palju raskem – nad ei mängi mitte ainult kahe-, vaid ka kolme- ja neljahälseid palu, ja peab ütlema, et nad teevad seda väga osavalt.”

Järgmise sajandi algul lisandus pillile basskeelte poole kuues koor, sajandi lõpul veel seitsmes ja kaheksas. 16. sajandi sõrmedega mängitavat lautot nimetatakse üldistavalt renessansslautoks. Uus tehnika

andis lautomuusika arengule tohutu tõuke. Seda sajandit võiks nimetada lautosajandiks – see oli vaieldamatult populaarseim pill Euroopas. Pool tol ajal trükitud instrumentaalmuusikast on lautomuusika, teine pool kõikidele ülejäänud pillidele mõeldud muusika. Lauto ja tema sugulased olid tolleaegse instrumentaalmuusika arengu eestvedajad, siit pärinevad mitmed hiljem teistegi pillidel populaarseks saanud vormid. Hispaania lauto ehk vihuela kogumikes võib leida vanimad teada olevad variatsioonid ja tempomärkused. Giacomo Gorzanise 1567. aastal ilmunud lautoraamat sisaldab 24 *passamezzo*’t ja *saltarello*’t kõigis helistikes, seda poolteist sajandit enne Bachi HTK esimest köidet.

Renessansslauto sünd langes kokku nootide trükkimise algusega. Nootte hakati tiražeerima, seetõttu on neid rohkem säilinud ning ülevaade tolleaegsest repertuaarist võrreldes varasemaga palju parem. Nooditrükkimise pioneeri Ottaviano Petrucci pressi alt tulid 16. sajandi algul välja ka esimesed trükitud lautotabulatuurid. Lautomuusikat ei kirjutatud üles mitte nootides, vaid spetsiaalsetes märkide süsteemis tabulatuuris, milles tähtede või numbritega märgiti ära koht pilli kaelal, kus teatud noot(e) tuleks mängida. Tabulatuuri tüüpe oli neli: prantsuse, itaalia, saksa ja hispaania. Prantsuse tabulatuur kui kõige

Kümne kooriga renessansslauto.
FOTOD INTERNETIST

lihtsam ja loogilisem muutus 17. sajandil ainuvalitsevaks ja seda kasutati barokiaja lõpuni. Kõige raskem, keerulisem ja seepärast ka lühiealisem oli saksa tabulatuur, mille oli väidetavalt leiutanud pime helilooja, orel- ja lautomängija Conrad Paumann. Võib-olla oli see just sellepärast nii keeruline, et tema ise sellest kunagi mängima ei pidanud.

Kogu 16. sajandi lautomuusika võib laias laastus jagada kolmeks osaks või žanriks: konkreetsetl lautole kirjutatud instrumentaalmuusika (prelüüdid, *ricercar*id ja fantaasiad), vokaalmuusika seaded ehk nn intabulatsioonid ja lautole kirjutatud või seatud tantsumuusika.

Lauto oli erakordselt sobiv pill laulu saatmiseks. Erinevatel maadest pärit renessansiaegsete lautolaulude arv küünib tuhandeteni.

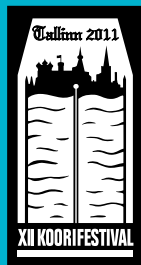
Renessansslautoheliloojate nimekiri oleks liiga pikk, et seda siinkohal ära tuua. Kaks suurimat nime, keda ei saa mainimata jätta, olid paavsti lautomängija Francesco da Milano hüüdnimega "Il divino" ehk

"Jumalik" (1497–1543) ja John Dowland (1563–1626). Da Milano palu trükiti ära veel seitskümne aastat pärast tema esimeste lugude ilmumist. Ajal, mil kõige populaarsem muusika tavaliselt paarikümne aasta jooksul vananes ja unustati, oli see erakordne. Dowlandi loomingut võib küll pidada otsapidi barokiaega kuuluvaks, kuid ta kirjutas siiski nn vanale renessansslautole. Tänapäeval teatakse teda eeskätt tänu tema laululoomingule.

Lauto on üks vaiksemaid pille üldse. 17. sajandist pärit Mary Burwelli õpikust võib lugeda: "Te teeksite hästi, kui mängiksite lauto ruumis, kus ei ole mööblit, ja te ei tohiks lasta seltskonnal minna suuremaks kui kolm või neli hinge, sest isegi hii-

re krabin on sellele muusikale segav asjalu." Mängida kolmele või neljale on tänapäeval valitseva muusikaestetikaga karjulas vastuolus. Sellest hoolimata on vanamuusikaliikumine toonud kaasa lautoeriala õppetoolid arvukates muusikakõrgkoolides ja professionaalsed lautovirtuoosid kontserdilavadel.

Käesolev artikkel on ka hea võimalus, et lükata ümber üks sageli levinud eksiarvamus, nagu oleks lauto kitarril eelkäija. 16. sajandil elas kitarr Euroopas juba oma täiesti iseseisvat elu. Pigem on need kaks instrumenti kui öde-venda, kes pärit ühistest esivanematest. Kuid lauto teistest sugu-

XII rahvusvaheline koorifestival "Tallinn 2011"

Kolmapäev, 13. aprill

19.00 vokaalansamblite konkurss Estonia kontserdisaalis

Neljapäev, 14. aprill

14.00 lastekooride konkurss Estonia kontserdisaalis

18.00 festivali avakontsert Estonia kontserdisaalis

Ansambli konkursi võitja, Junges Vokalensemble Hannover (Saksamaa), Läti Kultuuriakadeemia segakoor Sõla, Naiskoor Volve Vokal (Norra), Noortekoor Ondrašek (Tšehhi), Oregoni Ülikooli kammerkoor (USA), Riia Toomkiriku tütarlastekoor (Läti), Tütarlastekoor Ellerhein

22.00 öökonsert Jaani kirikus

Reede, 15. aprill

Konkurss Estonia kontserdisaalis

9.30 noortekoorid, 11.00 naiskoorid, 14.30 kammerkoorid, 16.00 segakoorid, 18.15 renessanss- ja barokkmuusika

18.00 kontsert Lauluväljaku Klaassaalis

20.00 kontsert Jaani kirikus

22.00 öökonsert Mustpeade Majas

Laupäev, 16. aprill

9.15 Konkurss Estonia kontserdisaalis: kaasaegne muusika

12.00 kontsert Niguliste kirikus

14.00 Grand Prix Estonia kontserdisaalis

Festivali piletid (7/5, 6/4, 4/2 €) müügil Eesti Kontserdi kassades ning Piletilevi ja Piletimaailma müügikohtades.

Info: www.kooriyhing.ee | tel 627 44 50, 627 44 51

Kultuur
kutsub
2011
TALLINN
EUROOPA KULTUURIPALINN

MEEDIAPARTNER **Postimees**

MEREPARTNER **TALLINK**

LENNUPARTNER **ESTONIAN AIR**

KULTUURIPALINN ESITLEB:

TIPPHETKED TALLINNA KULTUURISUVES!

Birgitta Festival 2011

13.-21. AUGUSTIL PIRITA
KLOOSTRI VAREMETES

LAUPÄEV, 13. AUGUST 20.00
G. VERDI OOPER **ATTILA**

PÜHAPÄEV, 14. AUGUST 20.00
INDIAANLASTE PÜHAD
TSEREMOONIAD

ESMASPÄEV, 15. AUGUST 20.00
CHOPINIANA
ROMEO JA JULIA
VENE RAHVUSBALLETT

TEISIPÄEV, 16. AUGUST 20.00
BAJADEER
VENE RAHVUSBALLETT

NELJAPÄEV, 18. AUGUST 20.00
A. DVORŽÁK OOPER
NÄKINEID
OOPERITEATER HELIKON, MOSKVA

REEDE, 19. AUGUST 20.00 &
LAUPÄEV, 20. AUGUST 20.00
G. BIZET OOPER **CARMEN**
OOPERITEATER HELIKON, MOSKVA

PÜHAPÄEV, 21. AUGUST 20.00
SHOW-VOKAALGRUPP
VOCA PEOPLE (IISRAEL)
KOSMILISED HÄÄLED PÄIKESE TAGANT
PLANEEDILT VOCA

9 771406 946018

PILETID: Kuni 15.05. 29/24 EUR. Alates 16.05. 35/29 EUR. Piletid müügil Piletilevi ja Piletimaailma müügikohtades, www.piletilevi.ee ja www.piletimaailm.com. Partnerkaardiga ja Partner Kreditikaardiga eelmüügist kuni kahe pileti ostmisel samale etendusele hinnasoodustus -5%. VIP-pilet 130 EUR. A la carte õhtusöök Ribe suveterrassil 32 EUR.

FESTIVALI KORRALDAJA:
Tallinna Filharmoonia
www.filharmoonia.ee
Tel 669 9940

FESTIVALI
KUNSTILINE
JUHT
ERI KLAS

WWW.BIRGITTA.EE

